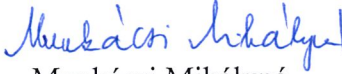
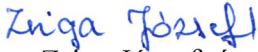

BALATONLELLEI NAPKÖZI OTTHONOS ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény OM- azonosítója: 033797	Készítette: Munkácsi Mihályné óvodavezető
Legitimizációs eljárás – Az érvényességét igazoló aláírások:	
62-1/2022 határozat számon elfogadta: Karalyosné Adamcsek Anita nevelőtestület nevében Zsiga Józsefné alkalmazottak nevében	Véleménynyilvánítók: Pusztai Zoltán Óvodai Szülői Szervezet nevében
73/2022.(IV.28.) KT. határozatszámom jóváhagyta: Kenéz István polgármester Balatonlelle Város Önkormányzata nevében	
Hatályos: a kihirdetés napjától	
A dokumentum jellege: nyilvános Megtalálható: https://ovoda.balatonlelle.hu/	
Iktatószám: 62-1/2022	

A LELLEI ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Készítette: Lellei Óvoda nevelőtestülete

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ	4
1.1. Az óvoda adatai	5
1.2. Jogszabályi háttér	5
1.3. Területi elhelyezkedés, szociokulturális háttér	6
2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, Küldetésnyilatkozat	7
2.1. Nevelési koncepciónk	10
2.2. Nevelési koncepciónk rajzos megjelenítése	11
2.3. Programunk rendszerábrája	12
3. ALAPELVEINK – ÁLTALÁNOS CÉL ÉS FELADATRENDSZER	13
4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK FELTÉTELEI, FORMÁI	15
4.1. Személyi feltételek	15
4.2. Tárgyi feltételek, eszközellátottság	17
4.3. Csoportszervezés	18
4.4. Tervezés	19
4.5. Heti rend	23
4.6. Napirend	24
4.7. Nyári terv	25
5. A NEVELŐMUNKA KERETEI, A FEJLESZTÉS TARTALMA	26
5.1. Az egészséges életmódra nevelés	26
5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	31
5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	34
6. AZ ÓVODA PARTNER KAPCSOLATAI	38
7. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYAI, ÜNNEPEI	44
8. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	46
8.1. Játék	46
8.2. Verselés, mesélés	51
8.3. Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc	53
8.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	56
8.5. Mozgás	59
8.6. A külső világ tevékeny és mennyiségi megismerése	63

8.7. Munka jellegű tevékenységek	69
8.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	71
9. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE, EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE	76
9.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek	77
9.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek	80
10. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	86
11. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK.....	88
12. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	91
13. FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	96
14. PROGRAMUNK ELEMZÉSE, ÉRTÉKELÉSE	100
15. AZ ÓVODA JÖVŐJE	101
16. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK.....	102
17. LEGITIMIZÁCIÓS ZÁRADÉK.....	104
18. IRODALOMJEGYZÉK	105

MELLÉKLETEK

1. Melléklet
2. Melléklet

1. BEVEZETŐ

„Bizony, hogy játszunk vígat, nevetőst
ravasz kis törpét, s óriást, erőst.
Erdők tündérét, hegyek szellemét
Életet játszunk, és játszunk mesét.

Lesz móka, tánc és ének is vidám
minden, amit csak gyermekszív kíván,
és minden azért van: játszik, zeng, zenél
kis gyermekem, hogy Te boldog legyél.”

(Várnai Zseni)

Pedagógiai Programunk a Lellei Óvoda nevelőtestületének tevékeny együtt munkálkodása eredményeként készült el, az ebben meghatározott közös értékrend minden dolgozóra érvényes.

Az elkészült dokumentum összhangban áll az Óvodai nevelés országos alapprogramjával (továbbiakban: Alapprogram), a Köznevelési Törvényben megfogalmazott tartalmi követelményekkel valamint a helyi adottságokból fakadó elvárásokkal, lehetőségekkel.

Óvodánk számára fontos, hogy a hozzánk járó gyermekek szülei - az óvodába lépés pillanatától- ismerjék pedagógiai programunkat, az abban foglaltakat elfogadják, és a megvalósítást támogassák.

Hangsúlyos a gyermekközpontúság, a gyermekek tisztelete, a játék elsődleges szerepének tiszteletben tartása, mint az óvodáskorú gyermek, legfontosabb tevékenysége.

Programunk biztosítja az óvodapedagógusok nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését.

1.1. Az óvoda adatai

Az óvoda neve:	Balatonlelle Napközi Otthonos Óvoda
Rövidített név:	Lellei Óvoda
Az óvoda címe:	8638 Balatonlelle, Szövetség u. 76.
OM azonosító:	033797
Az óvoda telefonszáma:	85/554-010, 85/554-011
E-mail:	postmaster@lelleovi.t-online.hu
Az óvoda fenntartója:	Balatonlelle Város Önkormányzata
Fenntartó címe:	8638 Balatonlelle, Petőfi u. 2.

Az intézmény jogállása: részben önálló gazdálkodási költségvetési szerv

A jogszabályban meghatározott közfeladata: iskolai előkészítő oktatás, gyermekek napközbeni ellátása.

Az intézmény funkciója: Óvó – védő - szociális, nevelő-személyiségfejlesztő.

1.2. Jogszabályi háttér

Az óvoda működésének kereteit, tartalmát az alábbi törvények, rendeletek, szabályzások határozzák meg, amelyek biztosítják a Lellei Óvoda szervezeti és szakmai önállóságát, meghatározzák a nevelő - oktató munkában résztvevők jogait és kötelezettségeit, garantálják a gyermekek érdekeinek megfelelő célok, alapelvek érvényesülését, az intézmények pedagógiai szabadságát, sajátos arculatát a szűkebb társadalmi környezet igényeinek megfelelően.

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 363/2012. (XII.17.) kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI Rendelet, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről,
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 275/2019. (XI. 21.) Korm. rendelet az óvodába járással és tankötelezettséggel kapcsolatos egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról

1.3. Területi elhelyezkedés, szociokulturális háttér

Intézményünk Balatonlellén, a Balaton déli partján, fekszik.

Balatonlelle lakóinak száma 5000 fő körüli. Az elmúlt években nagyon nagy fejlődésen ment át a város, ami az itt élő emberek életszínvonalán is érezhető. A város életében kiemelt helyet foglal el a turizmus. A családok az idegenforgalom nyújtotta lehetőségeket próbálják kihasználni. A Lellei Óvodába kerülő gyermekek családi háttere különböző. Megtalálható az értelmiségi családból érkező, valamint az alacsonyabban iskolázott szülők gyermeke is. Ebből következik, hogy a családi nevelés kiegészítéseként nagyon különböző elvárásoknak kell megfelelnünk. A gyermekek óvodán kívül szerzett ismeretei, szokásrendszerük, neveltségi szintjük nagyon eltérő az óvodába kerülésük pillanatában. Ezért a nevelőmunkában a közösségi nevelés mellett az egyéni fejlesztésre is nagy hangsúlyt kell helyezni.

Olyan lehetőséget igyekszünk kínálni mindenki számára, hogy az óvodáskor végére megfelelő tudással rendelkezzen az iskolakezdéshez.

Az előző évekhez képest a 2014-től bevezetésre kerülő, 3 éves kortól kötelező óvodáztatás bevezetésével nem történt jelentős változás az óvodánk létszámában, feltöltöttségében. A szülők nagy része addig is és jelenleg is szívesen hozza óvodába három évesen gyermekét.

Jellemzően Balatonlelléről érkeznek a gyermekek, de a szülők munkahelyének közelsége, óvodánk jó hírneve, kiemelt arculata, vonzó programjaink, magas szintű pedagógiai munkánk, valamint a felkészült óvodapedagógusok is befolyásolják a jelentkezéseket. Ennek köszönhetően a környező településekről is érkeznek gyermekek hozzánk.

A szülők ismerik egymást, a többség gyermekük óvodai életét figyelemmel kíséri, az óvodai nevelőmunkát elismeri.

Nagy az óvónők felelőssége, hogy megtalálják a módszereket, eszközöket a szülők tájékozottságának növelésére, az otthoni hatások elsődlegességének hangsúlyozására, a szakmai segítség nyújtására.

2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, KÜLDETÉSNYILATKOZAT

„A gyermek fejlődése szempontjából
döntő fontosságú, hogy érezze: nem csak
szeretik, hanem olyannak szeretik, amilyen.”

/Herman Alice/

Az Alapprogram abból a tényből indul ki, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek egy olyan fejlődő személyiség, melyet a genetikai adottságok, az érés törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határoznak meg. A gyermeki személyiség szabad kibontakozásában meghatározó szerepe van a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, ezért a teljes személyiséget fejlesztő, sokoldalú, tervszerű pedagógiai munka a családokkal együttműködve, a gyermekek életkorához, egyéni szükségleteihez, adottságaihoz, képességeihez igazított bánásmód alkalmazásával valósul meg. Szándékunk az, hogy derűs légkörben, az otthonosság biztosításával, érzelem- és élmény gazdag, biztonságot nyújtó környezetben éljék a gyermekek óvodai életüket. Befogadó intézményként minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést, a

gyermeki személyiség teljes körű tudatos kibontakoztatását, a hátrányok kiegyenlítését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével az alapító okiratunknak megfelelően. Hisszük, hogy csak ilyen körülmények mellett válhat a játék - amely az óvodás életszakaszban központi jelentőségű - a kisgyermek számára örömtelivé, önálló kezdeményezéssé, ismeretszerzésének, fejlődésének alapjává és eszközévé. Fontosnak tartjuk, hogy minden kisgyermek egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A játék és a játszó kisgyermek tiszteletben tartása közben sokféle tevékenységi lehetőség biztosításával segítjük a kicsiket az élmények, a tapasztalatok megszerzésében, az emberi együttműködés formáinak tanulásában, önmaguk és a világ megismerésében. Arra neveljük őket, hogy szeressék és védjék a természet minden teremtményét. Értsék és tolerálják a máságot. A gyermeki személyiség válogat abból, amit nyújtunk neki. Azt választja, ami számára fontos. Ezekből egyszerűsít, lényegyet emel ki, ítéletet alkot érzelmi alapon. Ezért nem mind egy, ki, mit és hogyan kínál számukra. Mi, akik ismerjük és értjük őket, jutalmat kapunk: felfedezhetjük, hogy minden kisgyermek egy külön csoda.

Meggyőződésünk, hogy az óvodás korú gyermekeket meg kell óvni minden túlzó igénybevételtől, ami személyiségfejlődésüket károsan befolyásolja. Külső - belső környezetüket úgy alakítjuk, hogy családi értékeket, érzelmeket sugárzó legyen. Nevelői és emberi magatartásunkkal olyan partneri viszonyt alakítunk ki, melyben a bizalom, a tisztelet, a nyílt, őszinte érdeklődés és érintkezés, az elfogadás és a kölcsönös törődés a jellemző.

Óvodai programunkkal olyan tevékenységi rendszer kiépülését biztosítunk, amelyben az élmények személyiségfejlesztő hatásának fontos szerep jut. Pedagógiai tevékenységrendszerünkben alapvető feladatunknak tekintjük olyan szokásrendszerek, viselkedési formák megalkotását, tárgyi környezet feltételeinek megteremtését, melyek segítik a környezettudatos életvitel kialakítását.

A nemzetiséghez tartozó gyermek (amennyiben van) óvodai nevelésében fontosnak tartjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekének (amennyiben van) óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Mindezek érvényesüléséhez elengedhetetlenül szükséges a kiegyensúlyozott érzelmek - és inger gazdag környezet, ahol a tevékenykedés és a kérdezés feltételei adottak.

A gyermek csak olyan környezetben képes harmonikusan fejlődni, ahol gyermeki – emberi lényét meghatározó szükségletei szabadon érvényesülhetnek (a tevékenységi vágy, utánzási vágy, mozgás iránti vágy, játékos beállítódás, természetes kíváncsiság, új iránti fogékonyság, önállóságra törekvés).

Mindezek alapja a biztonságot nyújtó szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, mely optimális feltételeket biztosít az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységekhez a gyermeki közösségben. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

KÜLDETÉSNYILATKOZAT

Küldetésünknek tekintjük:

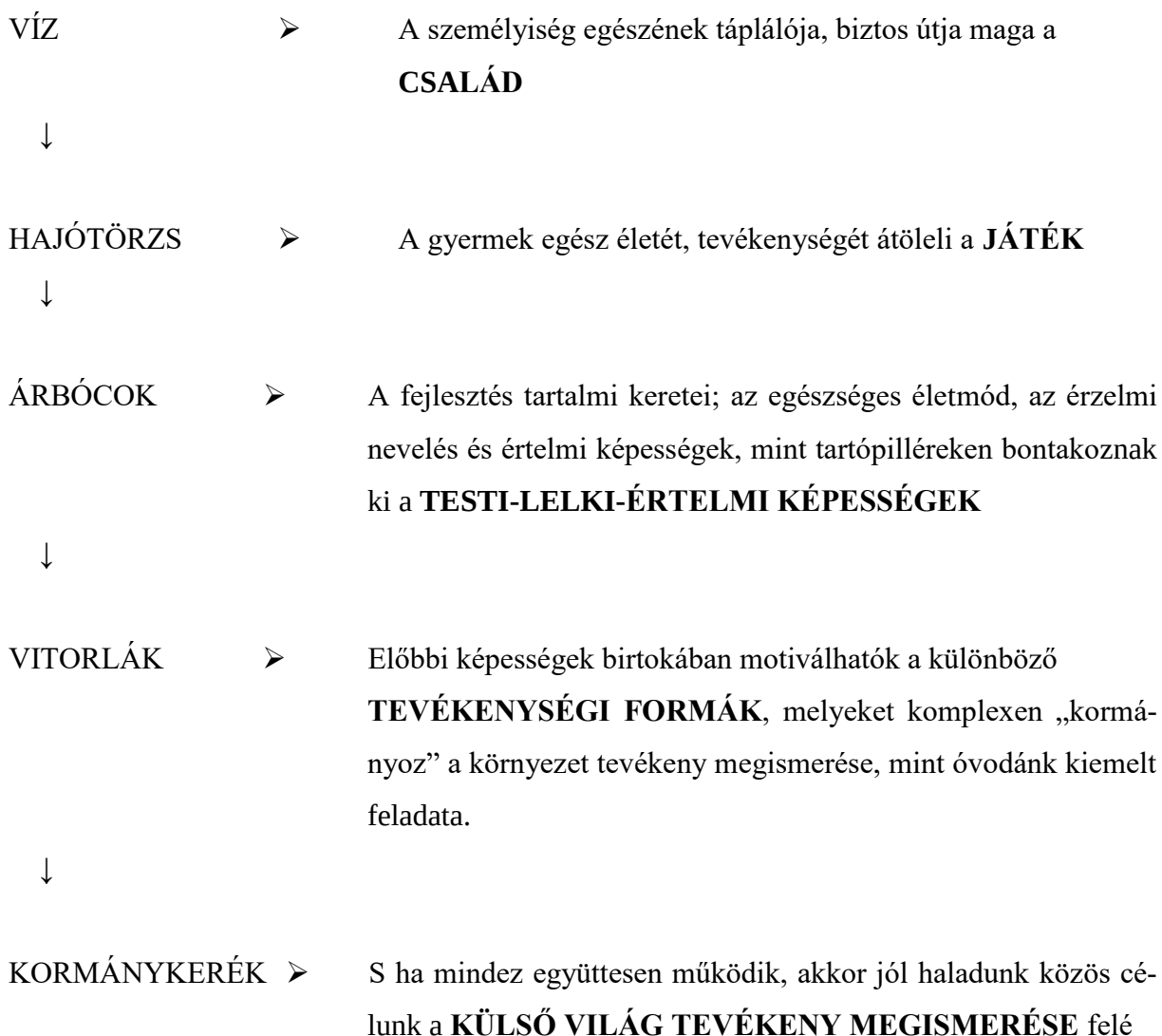
- a boldog, kiegyensúlyozott érzelmi biztonságot nyújtó gyermekkor biztosítását;
- a családi nevelés kiegészítését, a családdal való együttműködést, a gyermek esetlegesen meglévő hátrányainak csökkentését;
- az emberi értékek, erkölcsi normák továbbítását, (közösségi magatartási szabályok, empátia, tolerancia, másság elfogadását, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációját, stb.);
- célunk, hogy az általunk nevelt gyermekek nyitottak legyenek az őket körülvevő világra, a természet értékeinek megőrzésére, a környezettudatos szemléletmódra.
- a magyarság- tudat megalapozását, a nemzeti értékeink megismerését, átadását; megőrzését (népzene, néptánc, népi hagyományok, mesterségek, stb.);

Mindezt annak érdekében tesszük, hogy egymásra odafigyelő, pozitív beállítottságú, boldog, kiegyensúlyozott társadalom jöjjön létre!

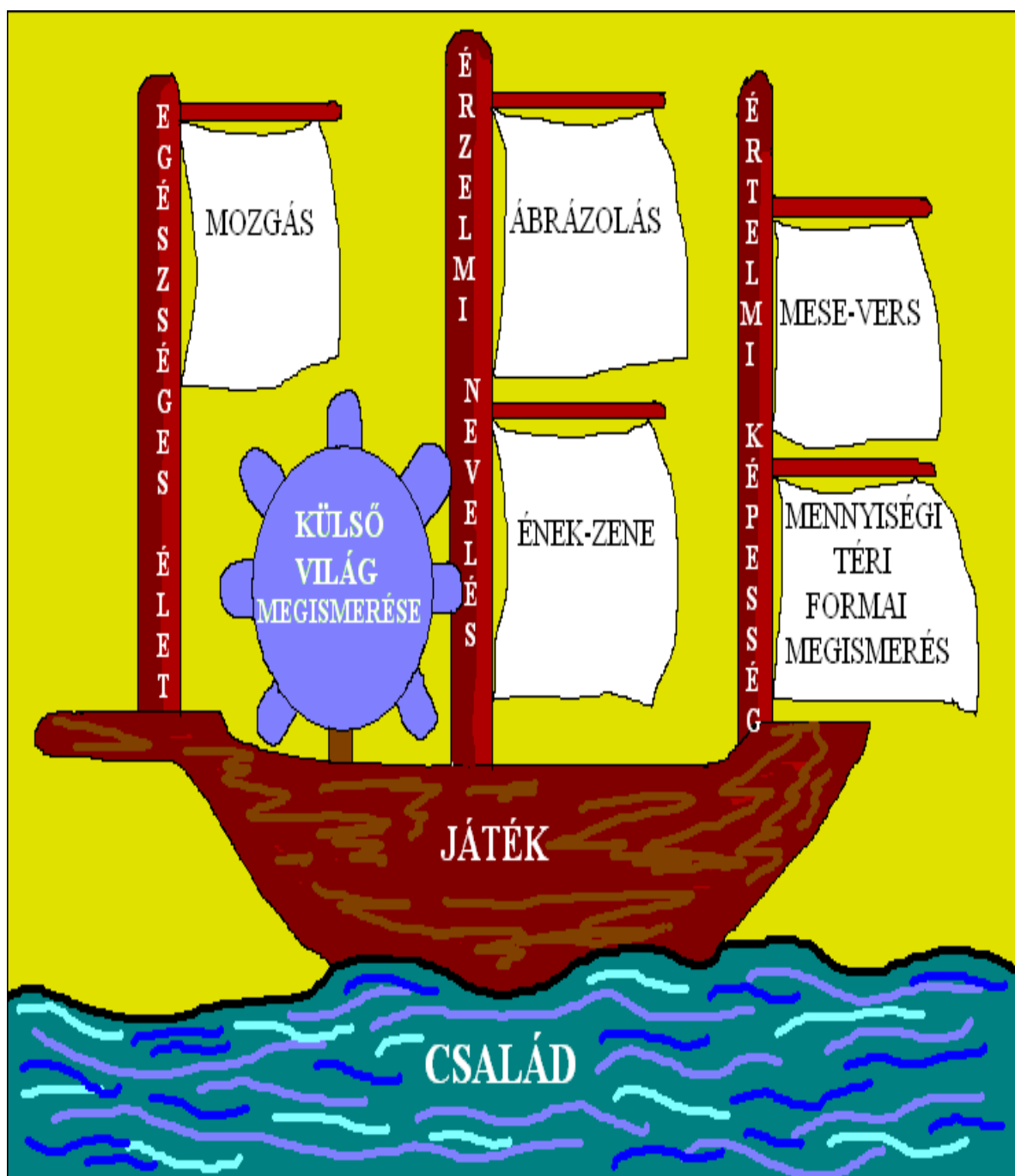
2.1. Nevelési koncepciónk

Nevelési felfogásunkat és gondolkodásunkat szimbolizálja a rajzos megjelenítés, melynek lényege:

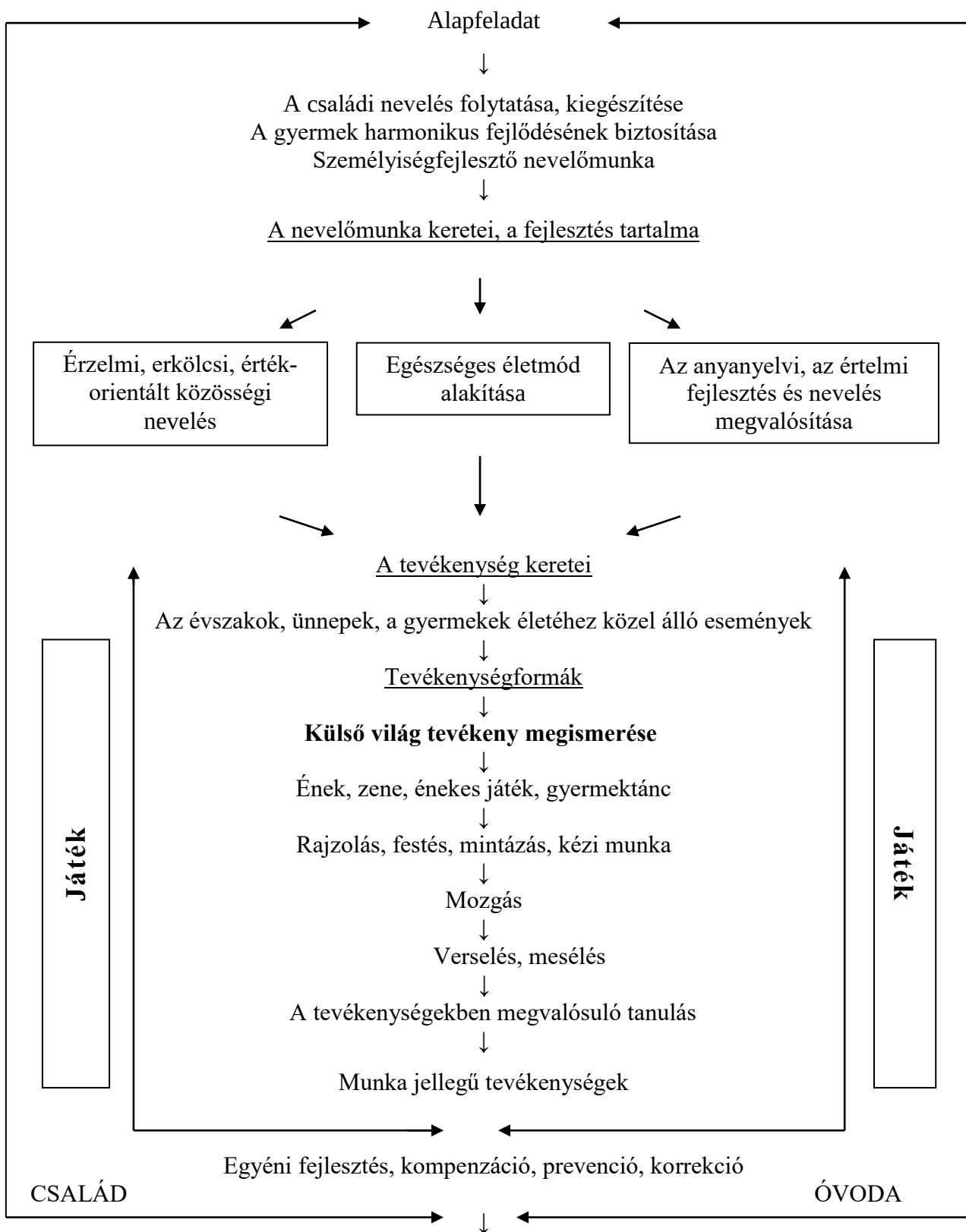

2.2. Nevelési koncepciónk rajzos megjelenítése

2. 3. Programunk rendszerábrája

A nevelőmunka eredménye: az életkorhoz és az egyéni képességekhez viszonyított harmonikus gyermeki személyiség, aki motivált az iskolakezdésre.

3. ALAPELVEINK – ÁLTALÁNOS CÉL ÉS FELADATRENDSZER

Alapelveink

- Az óvoda inkluzív (befogadó) szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel,- megőrizve az óvodai neveléshez való egyenlő hozzáférés lehetőségét,- a személyiség teljes kibontakoztatására irányuló, a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, testi-érzelmi biztonságot nyújtó, játékos és tevékeny óvodai élet biztosítása.
- A családokkal való együttnevelő tevékenység tartalmas alakítása, a család nevelési szokásainak a megismerése, mivel a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.
- A gyermeket/sajátos nevelési igényű gyermeket megillető jogok érvényre juttatása, az emberi méltóságának tiszteletben tartása, megbecsülése, minden helyzetben érdekeinek figyelembe vétele, védelme.
- A gyermeki személyiség, a játék, /mely a gyermek legelemibb szüksége/ és a játszó gyermek, feltétlen tiszteletben tartása, az elfogadás, a szeretet, a megbecsülés és a bizalom által.
- A szabad játék elsődlegességének megőrzése.
- A gyermek saját testi-, lelki szükségeihez igazított gondoskodás, nevelés, különleges védelem és egyéni készségeinek és képességeinek, életkori sajátosságainak, fejlődési ütemének kibontakoztatása, komplex fejlesztése.
- A gyermek számára biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes, megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer alakítása.
- Az óvodai nevelés sajátos eszközeivel az esélyegyenlőség biztosítása, a hozott hátrányok kompenzálása, az egyéni különbségek elfogadása.
- A környezet nyújtotta sokszínű adottságok élményszerű megismertetése, környezettudatos magatartás alakítása.
- Az integráció lehetőségével a multikulturális- és interkulturális nevelés során az önértékelés megőrzése, ápolása, erősítése.
- A folyamatosság, a komplexitás, szervezeti formáinak érvényesítése.
- Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakoztatásának, tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését.

Céljaink

- Olyan óvodai légkör megteremtése, melyben teljesül a gyermeki személyiség teljes körű kibontakoztatása, sokoldalú, harmonikus fejlődése az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermek ellátását is, az alapító okiratban megfogalmazottak alapján).
- Olyan nevelési feladatok, tevékenységek biztosítása, ahol a gyermek személyiségének fejlődése, közösségi életre történő felkészítése, a kiemelt figyelmet igénylő gyermek egyéni fejlesztése valósul meg, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.
- Olyan viselkedési formák, széleskörű ismeretek biztosítása közvetlen környezetükről, melyek szükségesek a környezettudatos életvitelhez.
- Olyan helyzetek teremtése melyben a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás és a kompetenciaérzés kialakítása kerül előtérbe.
- Családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése a folyamatos párbeszéd, feltételrendszer biztosításával.

Feladat az óvodapedagógus számára

- Tudatosan tervezi a tevékenység céljainak megfelelő módszereket, eszközöket, szervezési módokat. A tanulás eredményessége érdekében a módszereket az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak és a gyermekek egyéni fejlettségének megfelelően választja, alkalmazza.
- Játékos, kényszermentes helyzetek teremtésével a gyermekek testi, lelki szükségleteinek biztosítása, kielégítése.
- A folyamatos, nyugalmas életritmus, személyi, tárgyi környezet feltételeinek megteremtése.
- Az ismeretszerzést a gyermekek eredendő kíváncsiságára, tevékenységi vágyára építse, és tegye lehetővé téve a tanultak gyakorlati alkalmazását.
- A gyermekek közvetlen környezetében lévő élővilág felfedeztetése, megismertetése, megszerettetése.
- Egymással összefüggő komplex tevékenységek szervezése.
- Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósulását.

- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő- tevékenykedtetés, - különös tekintettel a mással nem helyettesíthető - szabad játék biztosítása.
- A különbözőséget figyelembe vevő pedagógiai környezet kialakítása.
- A sajátos nevelésű igényű gyermekek folyamatos segítése és az önálló életre való képességének alakítása.
- Emberi értékek közvetítése.
- Szükség szerint használja a modern információ feldolgozási eszközöket, példát mutat az infokommunikációs eszközök óvodában indokolt alkalmazására.
- A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezet biztosítása.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének biztosítása.
- A migráns gyermekek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének, társadalmi integrálásának biztosítása.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK FELTÉTELEI, FORMÁI

4.1. Személyi feltételek

Alkalmazotti létszám összesen:	24 fő
Óvodapedagógus:	13 fő (felsőfokú végzettségű)
Nevelőmunkát segítő dajka:	6 fő (dajka szakképzettségű)
Pedagógiai asszisztens:	2 fő (pedagógiai asszisztens szakképzettségű)
Alapfeladaton kívüli munkakörben:	
Óvodatitkár:	1 fő
Fűtő, udvaros - karbantartó:	1 fő
Konyhai alkalmazott:	1 fő

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek jelenléte a nevelés egész időtartamában feltétele az óvodai nevelésnek.

Az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű, mint a gyermek számára.

Az óvónők nevelési gyakorlatuk továbbfejlesztése és egyéni irányultságuk alapján különböző szervezésű továbbképzési programokon vesznek részt. A továbbképzések dokumentálása a tervszerűség elvének figyelembe vételével, az érvényben lévő törvények szerint az óvoda továbbképzési – beiskolázási tervében történik. A továbbképzéseken, tanfolyamokon való részvétel általános célja: szakmaiságuk gazdagítása, módszertani, oktatáspolitikai, vezetési, informatikai ismereteik bővítése.

Óvodánkban a szakmai munkát gyógypedagógusok (logopédus, fejlesztő pedagógus) segítik, az óvodapedagógusokkal szorosan együttműködve. Ez nagy segítség az óvónők és a szülők számára is. Lehetőség van a személyes kapcsolatfelvételre, a gyógypedagógus által szakmai segítségadásra a szülők részére a gyermekük fejlesztése érdekében (szülői értekezlet, fogadóóra).

A mindennapos óvodai munkában elengedhetetlen, hogy az óvoda alkalmazottai, a szülők és a tágabb környezet között érvényesüljön az egymás közötti tisztelet, bizalom, a nyílt, őszinte érdeklődés, az elfogadás, kölcsönös törődés, és a meggyőzés.

Nevelőtestületünk egységesen elfogadja, hogy a jelen más szemléletű pedagógiai munkát követel tőlünk, mint a múlt. Olyan folyamatban élünk, amelyben az önálló alkotó munka van kibontakozóban. Kitejesedésében elengedhetetlen az a szakmai újraépítés, amelyben elismerjük, hogy fogékonyabbá kell válni, nyitottabban kell fogadni az újszerű kezdeményezéseket, el kell jutni az önismeret magasabb fokára. Óvodánkban az óvónőnek rendelkeznie kell azokkal a tulajdonságokkal, módszerekkel, eszközökkel, amelyekkel az érzelmet elő tudja hívni, meg kell keresni és biztosítani kell az élmények sokféleségét a kisgyermek érzelmi életének, értelmi képességeinek gazdagítására, környezettudatos életvitel kialakítására.

Az óvoda életének megszervezésében és a tartalmi munkában egyaránt fontosnak tartjuk, hogy jó időbeosztásban, hatékony szervezeti formák megtalálásával, megvalósítható célért dolgozzunk úgy, hogy állandóan érvényesüljön a tudatosság, a szakszerűség, a tervszerűség, a rendszeresség és az összehangoltság elve. Intézményünkben csoportonként 2 fő óvodapedagógus – délelőtti és délutáni beosztásban, heti váltással - és 1 dajka dolgozik, az ő munkájukat óvodánkban 2 fő pedagógiai asszisztens segíti. A dajkák az óvónők közvetlen irányításával végzik munkájukat. A nevelés eredményessége érdekében különösen fontos a csoportokban együtt dolgozók hatékony együttműködése, amely a gyermek igényeinek kiszolgálására irányul. A csoportban dolgozó óvónők, dajkák, pedagógiai asszisztensek munkakapcsolata az

általános célok és feladatok ismeretén és teljesítésén túl az egymást elfogadó és tisztelő viszonyuláson alapszik. Az együtt dolgozóknak tudniuk és alkalmazniuk kell azokat a nevelési attitűdöket és összehangolt cselekvési formákat, amelyekkel a legtöbbet tudják „kihozni” magukból és egymásból a gyermeki személyiség mindenkori elsődlegességét szem előtt tartva.

Feladatunk, hogy a migráns gyermekeknek (amennyiben van) lehetőséget biztosítsunk ahhoz, hogy megismerhessék egymás kultúráját.

Az intézmény működését segíti még 1 fő óvodatitkár, 1 fő szakképzett fűtő- karbantartó, 1 fő konyhai kisegítő, akiknek a munkája szintén nagyon fontos, elengedhetetlen az óvodánk működéséhez.

4.2. Tárgyi feltételek, eszközellátottság

Jelenlegi óvodánk épülete 1963-64-ben épült. Az óvoda bővítése tíz év múlva folytatódott. 1973-74-ben készült el a következő rész és az így kialakított épület már 125 férőhelyes és 5 csoportnak biztosított megfelelő foglalkozási lehetőséget. A létszámnövekedés szükségessé tette az óvoda további bővítését. Az 1979-80-as tanévben két csoportszobával, egy óvónői öltözővel, egy szertárhelyiséggel, egy mosóhelyiséggel és egy WC-mosdó egységgel bővült.

1987-ben csoportbővítés – 8 csoportos óvoda lett, külön mosdók, öltözőfolyosók, konyhai és kiszolgáló helyiségek korszerűsítése történt. 1998-ban a fogyó gyermeklétszám miatt a csoportok száma csökkent – 6 csoportra. A minőségi és a tartalmi munka érdekében a tárgyi felszerelés a feladatnak megfelelően átszervezésre került. /Tornaszoba, elsősegélynyújtó hely, nevelői szoba, logopédiai szoba kialakítása történt./ Az épület bútorzata, berendezése, felszereltsége folyamatos fejlesztést igényel. Csoportszobáink esztétikusak, a játékhelyszínek kialakítására, a tevékenységek intimitásának biztosítására az óvónők gondot fordítanak. Nevelőmunkánk hatékonyságának meghatározója a humán környezet, melyet csak segíthet a minket körülvevő tárgyi világ. Óvodánk rendelkezik a Pedagógiai Programunk megvalósításához szükséges eszközökkel, a felmerülő igényeknek megfelelően azonban a nevelő munkát segítő eszközellátottság folyamatosan bővül / laptop, projektor, stb./. Minden csoportunk számítógéppel, kaputelefonnal rendelkezik, az egész óvodát lefedi a wifi hálózat.

2015-től folyamatos felújítások történtek pályázatokból és a fenntartó finanszírozásából. Az energetikai korszerűsítések következtében nyílászáró csere, az óvoda épületének szigetelése, tető-, és kazáncsere valósult meg. Az esélyegyenlőség érdekében akadálymentes mosdó és bejárat (rámpa) került kialakításra.

Udvarunk nagy mozgásteret biztosít a gyermekek számára. Udvari életünkben adottságainknál fogva meghatározó szerepet játszik a mozgásfejlesztés. Alapvetően ezt a célt szolgálják az udvar berendezési tárgyai, tornaszerei, az uniós szabványnak megfelelő faépítményei, játéakai, a KRESZ pálya, az Ovi - Sport Pálya és a Mezítlábas élményösvény. A gyermekek által használt udvari játékok, szerszámok biztonságos helyen, udvari játéktárolóban találhatóak.

4.3. Csoportszervezés

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Településünkön egy óvoda fogadja a gyermekeket, ezért a csoportok összetételére vonatkozó szigorú elvárásokat nem lehet megfogalmazni.

Óvodánkban hat csoport működik, melyek életét nagymértékben befolyásoló tényezők:

- A csoport nemenkénti összetétele /az egyes életkoron belül is, hiszen ez meghatározza a csoport karakterét, tevékenység és mozgásnívóját, társas szerkezetét/.
- Az adott évben jelentkező gyermekek életkora (homogén, heterogén csoportszervezési forma).
- A csoportszoba nagysága, a gyermekek száma.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek száma.
- Esetleges szülő kérések.

Az óvodai csoportok elnevezése a külső világ tevékeny megismeréséhez kapcsolódóan, a gyermekekhez közelálló állatnevekből kerültek kiválasztásra.

4.4. Tervezés

A tervezés a következő szinteken valósul meg:

Első szint – tervezés témája szerint

- Óvodai élet tevékenységei, a tevékenységekben megvalósuló tanulás
 - a külső világ tevékeny megismerése
 - verselés, mesélés
 - ének, zene, énekes játék, gyermektánc
 - rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
 - mozgás
- Képességfejlesztés
 - értelmi képességek fejlesztése
 - kommunikációs képességek fejlesztése
 - szociális képességek fejlesztése
 - testi képességek fejlesztése
- Nevelési feladatok
 - egészséges életmód alakítása,
 - érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés,
 - anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés,
 - játék,
 - munka jellegű tevékenységek,
 - a tevékenységekben megvalósuló tanulás

Második szint – tervezés gyakorisága szerint

- Éves terv, féléves terv
- Tematikus terv
- Projektterv
- Heti terv
- Napi tevékenységterv

Az ismeretnyújtás tervezését két folyamatban végezzük, a linearitás és komplexitás elve szerint, hosszabb-rövidebb időszakokra tagolva, tanulási-tanítási egységekre, tevékenységekre bontva: éves terv, tematikus terv, projektterv, nevelési terv, heti terv és tevékenységterv /a tevékenységi terveket a belső hospitálások, vezetői ellenőrzések során készítjük el/. Az éves

ütemterv alkalmazkodik az évszakokhoz, saját készítésű Környezeti Munka Napló (továbbiakban: KMN) eseményeihez, az ünnepekhez, helyi történetekhez, hagyományokhoz, népszokásokhoz. A környezet tevékeny megismerése keretében feldolgozott témák nyújtják az alaphangulatot, melyhez kapcsolódik a játék és az egyéb tevékenységformákban megvalósuló képességfejlesztés. Az **éves tervben** olyan témákat kell megjelölni, melyek a gyermek érdeklődésére, tudásvágyára épülnek. Feldolgozásánál a közvetlen élethelyzetekben történő tapasztalásra épülő, cselekvő, érzékelő ismeretszerzést, a társadalmi környezetben fellelhető viselkedésminták, illemszabályok megismerését, gyakorlását tesszük lehetővé, tekintettel a helyi szokásokra, igényekre. Mint modell, elsődleges a természetközelség, a környezet nyújtotta természeti, társadalmi háttér. Az éves terv keret jellegű, a javasolt témakörök mellett tartalmazza a képességfejlesztés lehetséges feladatait is.

Különös hangsúlyt fektetünk arra, hogy a KMN-ben meghatározott lehetséges feladatok megjelenjenek a heti tervezésben. A nevelési területek differenciáltak, elkülönültek, a tárgyi koncentráció elvének megfelelően, egységet alkotnak. A csoportnaplóban **tematikus időszakokként** fogalmazzuk meg a megvalósulás folyamatát, mind a KMN, mind a pedagógia program feladatairól, nevelőmunkáról valamint a fejlesztési területekről, melyet a megvalósítás eredményességének függvényében elemzünk, értékelünk. Pedagógiai munkánkban nyomon követhető a PDCA-ciklus.

Az igényes és kulturált életvitellel kapcsolatos szokások megismerése, elfogadása, megszilárdítása és belsővé válása hosszú nevelési folyamat és gyakorlás eredménye. Ezért magát a tervezést sem célszerű rövid időintervallumra bontani. Csoportra szóló féléves **nevelési tervben** fogalmazzuk meg a szociális képességek, magatartási szokások alakítását és fejlesztését. Itt dolgoztuk ki azoknak a szabályoknak a rendszerét is, amelyek segítséget nyújtanak a gyermeknek ahhoz, hogy kiegyensúlyozott biztonságban, konkrét elvárások szerint élhesse napi életét. E szabályok célja a testi – lelki komfortérzet megteremtése és igénnyé szilárdítása.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

A gyermekek megismerését és fejlesztését, a **fejlődésük nyomon követését** különböző kötelező dokumentumok, feljegyzések is szolgálják. Az egyes gyermek képességeinek felmérése évente kétszer megfigyelés alapján történik, melyről írásban tájékoztatjuk a szülőket.

Az egyéni képességekhez viszonyítva értékeljük a teljesítményeket, törekszünk a folyamatos pozitív visszajelzésekre, mellyel a gyermekek fejlődését segítjük elő. A megfigyelés irányul a

környezeti, személyes higiéniai, öltözködéssel, étkezési szokásokkal, érintkezési folyamatokkal, társas együttléttel kapcsolatos szabályokra, cselekvési módokra.

A csoportnaplóban a szokás szabályrendszer megvalósulásának leírásánál az óvónő figyelembe veszi a csoportja összetételét, képességeit, egyéni differenciálással segíti a gyermeket és jelzi a fejlődést. Az elvárásokat – a napi tevékenységformák mindegyikében – az egyes gyermek adottságához, fejlettségi szintjéhez viszonyítva közvetítjük. A szociális képességek megvalósulását is a gyermekek egyéni fejlettségét dokumentáló naplóban jegyezzük. Biztonságos környezetben, befogadó pedagógiai attitűdjeinket felhasználva segíthetjük a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek szocializációját.

Az éves terv

Az éves tervben olyan témákat jelölünk meg, melyek a gyermekek érdeklődésére, tudásvágyára épülnek. Elsődleges a természetközelség, a környezet nyújtotta természeti-, társadalmi háttér, alkalmazkodik az évszakokhoz, az ünnepekhez, hagyományokhoz, jeles napokhoz, helyi történetekhez. A környezet tevékeny megismerése keretében feldolgozott témák nyújtják az alaphangulatot, melyhez kapcsolódnak az egyéb tevékenységformák és a játék. Mindehhez a módszertani szabadság megtartása mellett projekttervek készülnek, egy-egy projektnap vagy projekthét motiválóan hat a gyermekek téma iránti elkötelezettségére. Feldolgozásánál a közvetlen élethelyzetekben történő, tapasztalásra épülő, cselekvő-, érzékelő ismeretszerzésre, a társadalmi környezetben fellelhető viselkedésminták, illemszabályok megismerésére, gyakorlására törekszünk.

A tematikusterv

Az éves terv szempontjait figyelembe véve a nevelőtestület közösen határozza meg minden nevelési évre a tematikus ciklusokat, heteket az aktuális események, feladatok tükrében. Az adott tematikus időszakokban a hetek a rugalmasság és aktualitásoknak, az adott gyermekcsoport sajátosságainak megfelelően változtathatóak.

A tematikus időszakok 3-8 hétig terjedő időszakot ölelnek át, melyek a következőket tartalmazzák:

- tevékenység területeit
- tevékenység témáit
- didaktikai-, nevelési-, szervezési feladatokat
- célokat

- képességfejlesztéseket
- játékokat, játékötleteket
- munka jellegű tevékenységeket
- módszereket
- eszközöket

A heti terv elsősorban az óvodapedagógus munkáját segíti abban, hogy nevelőmunkáját a folyamatosság, rendszeresség, fokozatosság, tudatosság elvei szerint végezhesse. Mivel ő maga az, aki leginkább ismeri a gyermek érdeklődését, fejlettségi szintjét, a csoportja nyújtotta lehetőségeket, egy egységes, mindenkire és mindenkorra érvényes heti rendet nem is lehet meghatározni.

A gyermeknek naponta biztosítunk szervezett játékos mozgást, tornát. Heti egy alkalommal azonban minden csoportban kötelező mozgásos tevékenységet is tartunk. A heti ciklusban a hangulati egység elvén, komplex módon jelennek meg a tevékenységformák. A heti alaphangulatot az adott évszak nyújtotta élményanyag, a hagyományok, ünnepek, a gyermekhez közel álló események határozzák meg, amelyek több héten keresztül ismétlődhetnek. Naponta van lehetőség éneklésre, vizuális tevékenységre, verselésre, a választhatóság elve szerint. A képességek fejlődésével és a játékosság elvének tiszteletben tartásával tervezzük, szervezzük a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységet, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységeket. A hét keretén belül van egy-egy nap, amikor egy bizonyos tevékenységforma hangsúlyozott és kezdeményezett, a képességfejlesztő céloknak megfelelően. Rugalmas időkeretben, a képességfejlesztési céloknak és tartalmaknak megfelelően szervezőnek a tevékenységformák. A gyermeknek megadjuk a lehetőséget, hogy a megkezdett témát kedve szerint folytathassa. Fontosnak tartjuk, hogy az óvónő tervezze és valósítsa meg a csoportszoba és az udvar játszórészeinek, életterének olyan elrendezését, amely biztosítja a szabad mozgást, a tevékenységek sokféleségét, ugyanakkor nyújtson lehetőséget az elkülönülésre is. A heti terv alkalmas, ötletek, kívánságok szerint változtatható, tekintettel a rugalmasság elvére /naponta, hetente, időszakonként/. A heti tervet /a gyermek érdekeinek figyelembevételével/ közösen készítik el az óvónők, egyeztetve más csoporttal (eszköz-, udvar-, tornaszoba használat miatt). A heti tervben kell megjelölni a kezdeményezett tevékenységek ismeretanyagát, a fejlesztés célját.

4.5. Heti rend (szeptember 01 - május 31.)

MOTIVÁCIÓ: az évszakok által nyújtott élményanyag		
Az élményanyaghoz kapcsolódó játék		
Kezdeményezett és kötetlen tevékenységek az életkori sajátosságok figyelembe vételével és a képességfejlesztési céloknak megfelelően.	Kötelező tevékenység	Választható tevékenység minden nap
✓ Külső világ tevékeny megismerése, környezetismeret, - védelem ✓ Külső világ tevékeny megismerése, mennyiségi, téri, formai ismeretek ✓ Verselés, mesélés ✓ Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc ✓ Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Irányított mozgásos tevékenység	Játék Mese-vers Dramatizálás Bábozás Különféle vizuális technikák Munka jellegű tevékenység Éneklés Énekes játékok Egyéni képesség fejlesztés Prevenció, korrekció Spontán szabad játékban végzett mozgásos tevékenység

4.6. Napirend

Meggyőződésünk, hogy a folyamatos életszervezéssel, a napirendi szakaszok integrációjával válhat valóban elsődlegessé és központi jelentőségűvé a játék. A folyamatos napirendben biztosított a gyermek szükségleteit figyelembe vevő egyéni bánásmód. Közvetlenül nem irányítjuk direkt módon a csoportot, hanem alkalmazkodunk az egyes gyermek önállóságához, képességeihez, tulajdonságaihoz és ebből kiindulva fejlesztjük őket. A gyermek saját szintjének és tempójának megfelelően tevékenykedik, szabadon választhat az általa jól ismert lehetőségek között és különböző szinten gyakorolja a szabályokat. Napjaink megszervezésénél arra kell törekedni, hogy természetes életritmusukhoz alkalmazkodjunk és a legtöbb egybefüggő időt biztosítsuk az elmélyült játékhoz. A napirendet a biztonságot nyújtó stabilitás és a változásokra is lehetőséget adó rugalmasság jellemzi. A szabad játék mellett minden tevékenységet úgy kell megszervezni, hogy a játék menetét lehetőleg ne zavarja meg. A különböző tevékenységeket egységes egészként éljük át és a tevékenységek közötti átvezetés az újabb élmény színezetével keltsen érdeklődést. Ne legyen az óvodai életben sürgetés, csak buzdítás, és alkalmazzuk a kivárás módszerét is. Legyenek a csoportokban a gyermek életét megkönnyítő jelek, jelzések és egyértelmű, határozott szabályok, amelyek segítenek ebben az életkorban megalapozható magatartásformák és szokások kialakításában.

Napirend (szeptember 01 - május 31.)

7.00 –12.00	Játék, szabadon választott tevékenység a csoportban és a szabadban. Egyéni beszélgetések, játékos torna, testápolási teendők, folyamatos tízórai. Munka jellegű tevékenységek. Séták, megfigyelések, felfedezések. Játékba integrált cselekvéses tanulás egyéni, mikro csoportos és közös kezdeményezések. Foglalkozások /spontán vagy direkt/. Korai fejlesztés, korrekció, tehetséggondozás.
12.00 – 13.00	Ebéd. Öltözködés, testápolás. Munka jellegű tevékenységek.

13.00 – 17.00	Öltözködés, mese, altatódal, pihenés. Uzsonna. Játék, szabadon választott tevékenység a csoportban és a szabadban. Fejlesztő és tehetségsegítő foglalkozások. Részképességek fejlesztése. Egyénenkénti foglalkozás. Mozgásos tevékenységek.
---------------	---

4.7. Nyári terv (június 01-augusztus 31.)

A pihenés és étkezés kivételével a tevékenységek lehetőleg a szabadban történjenek.	
SZABADON VÁLASZTHATÓ TEVÉKENYSÉGEK.	
7.00 – 17.00 A gyermekek ötletei, kedve, spontán érdeklődése szerint vagy az óvónő kezdeményezésére szerveződnek a tevékenységek	Játék, szabad játék. Szervezett mozgásos játékok, torna. Játék a homokkal, vízzel. Hosszabb kirándulások, séták, élmények. „Kincs” gyűjtése, a gyűjtött anyagból, barkácsolás. Környezetvédelem, udvari munka. Munka jellegű tevékenységek. Természetes környezetben történő tapasztalás. Környezeti változások megfigyelése. Illemszabályok gyakorlása. Kuckózás. Énekes-, verseny- és labdajátékok. Vizuális technikák. Újrahasznosított játékok készítése.

A nyári hónapok alatt a szabadságolások és a gyermeklétszám csökkenése miatt a gyermekcsoportok összevontan működnek. Ez lehetőséget nyújt olyan személyiségjegyek fejlesztésére, melyek ebben a speciális helyzetben fejleszthetők leginkább. Ilyenek a más környezethez való alkalmazkodás, olyan személyek, társak elfogadása, akikkel eddig csak lazább kapcsó-

latban voltak. Az óvónő is új helyzetbe kerül, nagyobb toleranciára, empátiás reagálásokra, ötletgazdagságra van szükség ahhoz, hogy folytatni tudja a szorgalmi időben elkezdett munkát. Óvodánkban a közösen kialakított és elfogadott egységes pedagógiai szemléletben ez jól megvalósítható.

Az óvónő feladata, hogy ne hagyja unalmassá válni a mindennapokat. Kínáljon a gyermeknek élményszerű tevékenységeket, sok alkalmat a természettel való közvetlen találkozásra. Kaphasson nagy hangsúlyt az egyénenkénti foglalkozás, a különböző fejlettségű, életkoruknál fogva is más képességű és terhelhető gyermekkel való differenciált foglalkozás, az egyéni szükségletek tiszteletben tartása. A gyermek átvételét megelőzi az óvónők közötti konzultáció.

5. A NEVELŐMUNKA KERETEI, A FEJLESZTÉS TARTALMA

5.1. Az egészséges életmódra nevelés (egészségfejlesztési program)

Az egészségnevelés az óvoda megalapozó jellegű, minden nevelési mozzanatban jelenlevő feladata. Az egészség a testi, fizikai, a szellemi, pszichikus, és a társas, társadalmi, szociális jólét állapota.

Alapelveink

- A gyermek harmonikus fejlődésének elősegítése, az egészséges életmód szokásainak megismertetése és kialakítása, mentálhigiénés, szociális és testi nevelése.
- A gyermek testi, lelki szükségleteihez igazított fejlesztés az egészséges életvitel igényének alakítása.
- A családokkal való együttnevelő tevékenység tartalmas alakítása.

Céljaink

- Fejlődjének a gyermek adottságai, képességei, testi és akarat tulajdonságai, mozgáskultúrája.
- Legyen képes saját szükségletei felismerésére, fejlődjön önállósága.
- A gyermekek szükségleteinek kielégítése, az egészséges életmód alakítása, testi, lelki egészség megőrzése, testi fejlődésük elősegítése, az egészséges életvitelre való felkészítés megalapozása, valamint a prevenció biztosítása.

- Óvodás kor végére alapozódnak meg a gyermekben az egészséges életvitelhez szükséges képességek, jártasságok, szokások.

Feladat az óvodapedagógus számára

- Olyan biztonságos környezet megteremtése, melyben az egészséges életmódra nevelés és fejlesztés megvalósulhat.
- Olyan napirend alakítása mely a gyermek életritmusának megfelelő.
- A tapintat és az elfogadás légkörében, a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A gyermek testi, lelki képességfejlődésének elősegítése.
- A gyermek harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása és megőrzése.
- Az egészséges életmód, helyes életritmus, táplálkozás, testápolás, öltözködés, egészségmegőrzés és betegségmegelőzés szokásainak alakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermek számára megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Egészségfejlesztési programtervünk

Az óvodai nevelési program általános nevelési feltételei közé az alábbi egészségfejlesztő tevékenységek sorolandók:

- A lelki egészség: érzelmi biztonság nyújtása, értelmi fejlesztés. Optimális környezet biztosítása.
- A testi egészség: edzés és mozgás-fejlesztés, egészséges táplálkozás , gondozás, ápolás.
- A szociális kapcsolatok harmóniája.
- Egészségvédő szokások kialakítása. Kiemelten az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának és a fogápolás ösztönzése.

- A gyermek természetes mozgáskedvének fenntartása, a mozgás megszerettetése. A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A napi életritmus kialakítása.
- A gyermekek figyelmét felhívjuk biztonságuk, testi épségük megőrzése érdekében a balesetvédelem szempontjából fontos szabályokra, melyeket az óvodai csoportnaplóban rögzítünk.

Az egészséges életmód kialakítását szolgáló tevékenységeink

- Kirándulások, séták
- Egészségtek szervezése
- Gyümölcs-, és zöldségnapok
- Mindennapos testnevelés
- Mozdásfejlesztő eszközök egész napos spontán használata
- Mozdásfejlesztés a tornaszobában és a műfüves pályán
- Sportvetélkedők szervezése, azon való részvétel

A fejlesztés feltételei, gyakorlata:

A gyermek testi szükségleteinek ismerete és kielégítése az alapja a minden egyéb tevékenységhez szükséges jó közérzetnek. Az egyes gyermek szükségleteinek feltárása óvodába lépéskor kezdődik a szülők bevonásával /anamnézis/.

A gyermekek a családból különböző szokásokkal érkeznek az óvodába. Eltérő képességűek, különböző tempóban fejlődnek, másként befogadóak. Ezért nagyon fontos az idő, a nyugalom, a fokozatosság és a mintaadás az egészséges életmód szokásainak alakításában.

A gyermekek gondozását végző felnőttek munkájának összehangoltsága biztosítja a szükségleteket kielégítő szokások rögzülését, megerősödését.

Az egészséges életmód szokásainak kialakítása csak egy valóban gondoskodó, megértő, elfogadó légkörben lehetséges.

- A biztonságos környezet:

Az óvoda épületében a gyermeki tevékenységek helyszínének kialakításában alapvető szempont, hogy a berendezések, felszerelések és eszközök a gyermek testméreteihez igazítottak, esztétikusak és biztonságosak legyenek.

Csoportszobáink berendezése többségében mobilizálható. A viszonylag átlagosnak mondható alapterületen – a zsúfoltság elkerülése érdekében és a gyermek nagyfokú

mozgásigényének ismertetében – csak a legszükségesebb, praktikus berendezési módot alkalmazzuk. Csoportszobáink a természetes és a mesterséges megvilágítás által elég világosak.

Az öltözőben a ruhák és a cipők tárolására mindenkinek jellel ellátott külön polca van. A gyermekmosdóban megfelelő méretű felszerelések, eszközök biztosítják a gyermek szükségleteinek kielégítését. Az intimitás érdekében a gyermek WC-k paravánnal és függönnyel vannak ellátva. Az óvoda udvarán füves, műfüves, KRESZ pálya, betonos, árnyékos és napos játszórészek egyaránt találhatók. Udvarunk nagymozgást fejlesztő uniós szabványnak megfelelő eszközökkel felszerelt. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermeket körülvevő környezet tiszta, rendezett legyen. Feladatunk, hogy ezek megőrzését a gyermek is aktív módon segítse.

– **Gondozás:**

Az önálló étkezés, tisztálkodás, öltözés szervezetségét óvodába lépéstől biztosítjuk.

A szokáskialakítás folyamatában a folyamatosságot, a mintaadást és a családdal való összehangolást elsődlegesen fontosnak tartjuk. A szabályok, szokások elfogadását, belsővé válását, a gondozási tevékenységek alatti állandó beszédkapcsolattal segítjük.

A folyamatos napirend jól szolgálja a gyermek étkezési szokásainak kialakítását, az egyéni szükségletekhez való alkalmazkodást. Biztosítjuk számára, - a nap bármely szakában – folyadék-szükséglete kielégítését. Az óvoda étrendjéről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk. Ételintolerancia esetén biztosítjuk a diétás étkezést.

A gyermekeket egyéni szükségleteinek ismeretében az ételek elfogyasztására ösztönözzük, de nem kényszerítjük. A jó közérzet, a szabad mozgást biztosító praktikus, az időjárásnak megfelelő öltözködés a szülők együttműködésével valósul meg.

A gyermek tisztaságigényének kialakítását szolgálja a testápolási teendők, szokások alakítása, megszilárdítása. A WC használatához, a fogmosáshoz, a hajápoláshoz, bőr-ápoláshoz és az orr tisztántartásához adottak mindazok az eszközök, melyekkel ezeket a teendőket egyéni fejlődési üteméhez igazítottan és alkalmazkodóan végezheti.

– **Helyes életritmus:**

A gyermek akkor eleven, érdeklődő, derűs, ha a szükségleteihez igazodó, helyes életritmusban élhet. Óvodánkban a napirendi szakaszok ismétlődése nyújt biztonságot, nyugalmat a gyermeknek és felnőttnek egyaránt, amely visszahat az életfolyamatokra, ami feltétele az egészséges testi és lelki, értelmi fejlődésnek. Az állandóan tevékenykedő gyermek pihenését szolgálja az alvásidő.

– **Mozgás:**

A mindennapi szabad mozgás alapvető eleme az óvodai életnek. Változatos mozgásos tevékenységek szervezése segíti a gyermeket a természetes nagymozgások, mozgáselemek gyakorlásában, a mozgáskoordináció fejlődésében. A sajátos nevelési igényű gyermek joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. Mozgását, megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve segíthetjük. A különböző mozgáselemek begyakorlására a gyermek egyéni szükségleteihez igazított idő és eszközrendszer biztosításával teremthetjük meg a harmonikus fejlődés és fejlesztés feltételeit. A közös séták és kirándulások szervezésénél is igazodunk a gyermek igényeihez. Ezek nem lehetnek megerőltető és fárasztóak számukra.

Fontos, hogy akár az udvaron, akár kint a természetben tevékenykednek, mozognak, védjék, óvják a környezetüket. Ne törjék le az ágat, ne szakítsák le a virágot, csak amit a „természet elenged magától”, amit a földön találunk. Ne okozzanak kárt semminek és senkinek.

– **Egészségvédelem és edzés:**

A csoportszobákban a fertőzések megelőzését gyakori szellőztetéssel és fertőtlenítéssel biztosítjuk. A levegőedző hatását a napi szabadban tartózkodással és tevékenykedéssel az év minden szakában biztosítjuk. Fontos, hogy a gyermek megkedvelje és kialakuljon benne a szabadban való tartózkodás igénye. Szeresse és fedezze fel a változatos testmozgás lehetőségeit. A gyermek egészségmegőrzését szolgálja a rugalmas életritmus, a megfelelő tápanyag és folyadék biztosítása, az időjáráshoz alkalmazkodó réteges öltözködés.

Fogorvosi szűrővizsgálatokat minden évben szervezünk a nagycsoportos gyermekek számára.

A gyermek testi fejlettségének ellenőrzését a rendszeres súly- és magasságmérés biztosítja, melyet az „Egészséghek” alkalmával az óvónők vagy a védőnők végeznek.

Az óvodában megbetegedett kisgyermek megnyugtatóásával egy időben azonnal tájékoztatjuk a szülőket.

Az EFOP-3.1.6-2017-00015 számú projekt keretében kidolgozásra került PREVENCIÓS GYAKORLATSOR A LÚDTALP MEGELŐZÉSÉRE című képzési, módszertani segédanyagot intézményünk a pedagógiai munka megvalósítása során alkalmazza a mozgásszervi elváltozások prevenciója céljából a befogadó pedagógiai környezet

megteremtéséhez. A Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Fonyódi Tagintézménye Balatonlelle Telephely szakaemberei által készített módszertani fejlesztés a pedagógiai program I. melléklete.

5.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Óvodánk a gyermekek nyitottságára épít. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekekkel megismeressük a szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja. Tesszük ezt mindazért, hogy később rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Alapelveink

- A családokkal való együttnevelő tevékenység tartalmas alakítása.
- Elfogadó, testi - érzelmi biztonságot nyújtó, otthonos, derűs, kiegyensúlyozott, szereptelteli, féltő, óvó, gondoskodó, játékos és tevékeny óvodai élet biztosítása, melyben a gyermek, mint egyén megtalálja helyét a közösségben.
- A gyermek testi, lelki szükségleteihez igazított fejlesztés, szokás és szabályrendszer megalapozása.
- A környezet nyújtotta sokszínű adottságok élményszerű megismerése.
- A szűkebb, tágabb környezethez való kötődés segítése.

Céljaink

- Fejlődjön a közösséghez tartozás érzése a gyermekben.
- Alapozódjon meg a gyermek szokásrendje, önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek kiaknázása, mely saját életkorának megfelelő.
- Olyan kapcsolat kialakítása az óvodai közösségben, amelyben a gyermek az óvodában dolgozókkal társra, ha kell, természetes támaszra találjon.
- Olyan egyéni differenciált bánásmód alkalmazása, mely által kedvező érzelmi hatások érik a gyermeket.

Feladat az óvodapedagógus számára

- A folyamatos, nyugalmas életritmus megteremtése.

- Pozitív érzelmi kötődések (óvodapedagógus-gyermek, gyermek-gyermek, gyermek-dajka) kialakítása, személyes bánásmód és a törődés erősítése.
- A gyermek társas szükségleteinek kielégítése, a közösségi kapcsolatok erősítése. A választás lehetőségének biztosításával a közös tevékenységekbe való bekapcsolódás segítése.
- A gyermek önállóságra szoktatása a fokozatosság elvének figyelembe vételével.
- Az óvoda minden dolgozója pozitív mintaadó szerepével, kommunikációjával, bánásmódjával, viselkedésével a gyermeket az eltérő képességű, tulajdonságú és viselkedésű társaik elfogadásában, magatartásuk alakulásában segítse.
- Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört kialakítása, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra.
- A nevelési módszerek árnyalt, sokféle alkalmazásával a gyermek szociális érzékenységének, helyes erkölcsi tulajdonságainak (például: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és én tudatának, akaratának (ezen belül: önállóságának, önfelegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- Élethelyzetekben, közös élményekben az alapvető illemszabályok, kulturált viselkedés, megismertetése, gyakoroltatása és a problémamegoldó, konfliktuskezelő képességük fejlesztése.
- Érzelmi intelligencia fejlesztése, az asszertív viselkedésnek teret adó szemlélet alakításával, az adott szituációkban megfelelő érzelmi reakciók tudatosításával, megerősítésével.
- Természetbeni kirándulások és egyéb játékos óvodai tevékenységek, munka alkalmazásával a környezetbarát, természetvédő viselkedési szabályok megismertetésével, gyakoroltatásával - érték közvetítéssel - a természeti és ökológiai környezettel való együttélésre nevelés.
- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, (testi fogyatékos, integrálható enyhén mozgássérült gyermek, beszéd fogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt) gyermek fejlesztése, nevelése esetén szükség szerint megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus gyógypedagógus, konduktor stb.) biztosítása.

A fejlesztés feltételei, gyakorlata

A gyermek érzelmi életének gazdagítása, a közösségi magatartás megalapozása az óvodai élet egészét átszövő feladat. Elsődlegesen játékban, játékkal, játékon keresztül biztosítható fejlődése és fejlesztése, mert ebben a tevékenységi formában van jelen, alakul és alakítható legeredményesebben a gyermek és környezet közötti kapcsolatrendszer: az interakció, a kooperáció, a pszichikus funkciók mozgósítása.

Fontosnak tartjuk, hogy az eltérő képességű, tulajdonságú és viselkedésű gyermeket az óvoda minden dolgozója segítse kommunikációjával, bánásmódjával, viselkedésével pozitív mintaadó szerepével, így könnyebben beilleszkednek a közösségbe. A célok elérését és a feladatok megvalósulását biztosítja a felnőttek és a csoporttársak barátságos viselkedése, elfogadása, az óvoda otthonossága, megfelelő játékelátottsága.

A játékfajták közül különösen a szerep-, a szabály- és a versenyjátékok azok, amelyek feltételezik a játszótársak egymáshoz való alkalmazkodását, a társas együttműködést, a szabályok betartását. A családokkal való együttműködés fontos segítség a gyermek óvodai életbe történő beilleszkedésében. Az óvoda elfogadtatása, a társas viselkedés új rendjével való ismerkedés nagy gondosságot, odafigyelést, megértést, türelmet igényel és későbbiekben a gyermek-szülő-óvónő kapcsolatának meghatározója is.

Óvodánkban biztosítjuk, hogy a gyermek, szüleivel együtt ismerkedjen az óvodai élettel.

A csoportban dolgozó óvónők, dajkák együttes, állandó jelenléte is segíti a gyermek beilleszkedését. A pozitív attitűd, érzelmi töltés segíti a személyes bánásmód és a törődés erősítését. A tervezett szokásoknak megfelelően a gyermek egyéni képességeit, tempóját és szokásait figyelembe véve, érzelmi megerősítéssel játékos gyakoroltatással végzi az óvodai élet tevékenységeit. Óvodai életünk egészében fontos, hogy a gyermeknek legyen lehetősége érdeklődésének megfelelő tevékenységet választani, hogy átélhesse a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. A gyermek tevékenységéhez az óvónő biztosítson nagy szabadságot, a határok pontos megjelölésével.

A szabadság, a világos határok azt jelentik, hogy az óvónő röviden, egyértelműen, pozitívan fogalmazza meg, mit szabad vagy mit nem szabad. Óvodás korban meg kell kezdenünk a környezetvédő, természetvédő ember személyiségének kialakítását. Ebben az életkorban teremtjük meg az érzelmi vonzódást a természet iránt és olyan szokásokat alakítunk ki, amelyek további életükre adnak szilárd alapot. A környezet szeretetére, gondozására, a természet szeretetére nevelésnek át kell hatnia az egész óvodai életet. Az önfeledt rácsodálkozás mellett szinte észrevétlenül tanulják meg, hogyan óvják, védjék a természet tisztaságát, szépségét.

A közösségi élet szabályainak elfogadását az óvónő gyermeket megértő és igényeit is figyelembe vevő viszonyulása segíti. Megismerik szűkebb és tágabb környezetüket, rácsodálkoznak a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre.

A humor feloldó hatása is jó segédeszköz a kapcsolatok alakulásában és ápolásában.

Óvodánkban a csoportok közötti együttműködés is fontos nevelő hatású. A KMN - ben évszakonként, ünnepenként (állatok világnapja, víz világnapja stb.) közös tevékenységeket, programokat szervezünk. Az ünnepi alkalmak különösen kiemelkedők és tartalmukból fakadóan alkalmasak arra, hogy minél jobban, szeretetteljesebben és felszabadultabban hozzák közel gyermekeinket egymáshoz és a felnőttekhez. Nevelőmunkánk egészében éreztetjük a gyermekkel, hogy a csoport tagja, egyénenként is fontosak számunkra.

5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Alapelveink

- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása, mely áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek.
- A játék és a játszó gyermekek feltétlen tiszteletben tartása.
- A folyamatosság, a komplexitás, szervezeti formáinak, érvényesítése.
- A környezet nyújtotta sokszínű adottságok élményszerű megismerése.

Céljaink

- A magyar nyelv helyes használatának, szeretetének kialakítása, a természetes beszéd, a beszédkedv ösztönzése, fenntartása. A gyermekek világot felfedezni vágyó kognitív képességeinek, kreativitásuknak fejlesztése a különböző tevékenységek, tapasztalatok, élmények által.
- Olyan szeretetteljes, nyugodt, harmonikus, inger gazdag környezet, légkör kialakítása, amely segíti a gyerek érthető, kifejező beszédének kialakulását, szókincsének bővítését, a magyar nyelv sajátos formáinak kialakulását, a mondanivaló helyes megfogalmazását, a kommunikációs képességek fejlődését.
- Fejlődjön a gyermek világot felfedezni vágyó kognitív képessége, kreativitása a különböző tevékenységek, tapasztalatok, élmények által.
- A magyar nyelv ismeretére és szeretetére nevelés.

- A gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére alapozva az értelmi, kognitív képességek széleskörű fejlesztése közvetlen, cselekvő meg tapasztalás útján.
- Olyan közvetlen, ösztönző környezet biztosítása, melyben fejlődik a gyermek képzelete és kreativitása.

Feladat az óvodapedagógus számára

- Érzelmi biztonságot nyújtó, befogadó, támogató környezet biztosítása.
- A nyelvhelyességi és beszédhibák korai felismerése, szükség esetén szakemberhez irányítása.
- Beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetítéssel a gyermeket az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Modell értékű kommunikációval valamennyi tevékenységi forma keretében az anyanyelvi nevelés megjelenítése.
- A gyermekek nyelvi kompetenciáinak, ismereteinek feltárása.
- Az óvoda gyermek kognitív képességeinek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás), alkotóképességének, leginkább játékba integrált fejlesztése.
- A gyermek - önmaga lehetőségeihez mérten - differenciált fejlesztése.
- A gyermek segítése személyiségfejlődését személyre szabott pozitív visszajelzéssel, megerősítéssel, értékeléssel.
- A gyermek széles körben, spontán szerzett ismereteinek, élményeinek felhasználása a természetes beszéd és beszédaktivitás fenntartására, ösztönzésére, kedvező feltételek biztosításával a játék és egyéb tevékenységei során.
- A gyermek meghallgatásával, a gyermeki kérdések támogatásával és a válaszok igénylésével beszédkedvük felkeltése és fenntartása.
- Kifejezőkészség, önkifejezés segítése bábozással, dramatizálással, drámajátékok alkalmazásával.
- A nyelvi- és kommunikációs képességeik kibontakoztatása és a kommunikáción túli, metakommunikatív közlések alkalmazása.
- Az irodalmi művek iránti érdeklődés felkeltése, fokozása életkornak megfelelő irodalmi élményekkel.
- Spontán és tervezett anyanyelvi játékok beépítése az egyén és a csoport fejlettségi szintjének megfelelően.

- A gyermekek fejlődésének nyomon követése, fejlesztési lehetőségek megbeszélése, szülők tájékoztatása.

A fejlesztés feltételei, gyakorlata

Óvodás korban a gondolkodás és a beszéd szinkronban fejlődik. A természeti, társadalmi környezet hatásai számtalan kérdésre ösztönzik a gyermeket, hiszen erre a korra jellemző a mindenre irányuló kíváncsiság és érdeklődés. Tevékenységei során a különböző élethelyzetekben megismeri a tárgyak, jelenségek nevét, milyenségét, történések idejét, egymáshoz való viszonyulásukat. Felfedez hasonlóságokat, különbözőségeket, kutatva keresi az összefüggéseket. Az értelmi fejlesztés szemléletes cselekvő formában, állandó beszéd kísérettel valósulhat meg hatékonyan. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek minél szélesebb körből szerezzen közvetlen tapasztalatokat, sokrétű érzékelés formájában. Kérdéseire, felvetéseire, a számára értelmezhető, egyértelmű, igaz választ kell adni, tömör, egyszerű megfogalmazásban. Motiválni kell őt, hogy maga is hozzon egyszerű ítéleteket, mondjon véleményt. A gyermek értelmi és kommunikációs képességei az óvodai élet egészében, az óvodában és óvodán kívül eltöltött idő minden pillanatában fejlődnek. Különösen akkor, ha élmény- és inger gazdag környezetben tevékenyen és tevékenységét változatos kommunikációval kísérő, segítő, tudatos óvónői vezetéssel éli mindennapjait. Fontos tudni, hogy az egyénenkénti különbségek hatása nem okozhatja egyetlen gyermekben sem a sikertelenség, a kudarc érzését. Segíteni kell a megélt élmények, tapasztalatok feldolgozását, rögzítését. Közös cselekedeteinket a különféle tevékenységi formák alatt kísérfel beszéd, amely az óvónő és a dajka részéről mintaértékű legyen.

Az óvodai élet minden tevékenységét úgy kell szervezni, hogy az motiválja a gyermek szóbeli közléseit. Alkalmat kell találni ahhoz, hogy naponta kerüljön az óvónő személyes beszéd kapcsolatba minden gyermekkel. A beszédfejlesztés az egész óvodai nevelést átfogó feladat.

Az óvónőnek ismernie kell a gyermek beszédállapotát, amelyet az alábbi szempontok szerint figyelhet meg:

- Beszédhallás: a beszédészlelés és a beszédmegértés alapja a tökéletes hallás.
- Hangok vizsgálata: a szó elején, közepén, végén.
- Mondatszerkesztés: szabályos, nyelvtanilag helyes mondatok.
- Összefüggő beszéd: mese, történet önálló elmondása.

A beszédfejlődés optimális színtere a játék, mert a közös játék oldott légköre a gyermekben feloldja a beszédgátlást, ezáltal élénk, interaktív, kommunikatív kapcsolatba kerül társaival és a felnőttel. A jókedvű játéksituációkban újabb és újabb szavakkal, kifejezésekkel gazdagodik

szókincse, fokozódik beszédkedve, javul beszédértése. A beszéd fejlődésében a felnőtt szerepe fokozottan kitüntetett. A gyermek szókincse, kifejezőkészsége éppen a felnőtt elbeszélése, az ahhoz kapcsolódó saját mondanivaló megfogalmazása révén, illetve a felnőtt mintául szolgáló közlése, kérdéseire adott válaszai nyomán fejlődik leginkább. A gyermek beszédtanulásánál döntő tényező az érzelmi alapon megvalósuló utánzás. A család mellett az óvónő fejleszti leghatékonyabban a gyermek kommunikációs képességét abban az életkorban, amikor a legfogékonyabb. Ez fokozott felelősséget jelent. Óvodánkban ez még kiegészül a logopédus fejlesztő munkájával. Fontosnak tartjuk, hogy az óvónő beszéde legyen mindig nyelvtanilag helyes, egyszerű, de mégis kifejező, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó! Tudatosan törekedjen arra, hogy, a gyermek kérdéseire mindig válaszoljon, tegyen fel ő is kérdéseket, tapintatosan segítse a beszédhibás gyermek fejlődését, fordítson figyelmet a gátlásos gyerekekre, empátiával törekedjen a szóbeli aktivizálásra, alkalmazza a nyelvi játékokat. A súlyos beszédhibás gyermeket, különleges figyelemmel és hátrányának megkülönböztetése nélkül segítse beilleszkedni a közösségbe, fejlesztését a logopédussal és a családdal együttműködve végezheti a leghatékonyabban.

Változatos, sokszínű tevékenységek biztosításával alakítjuk ki azokat a képességeket, készségeket, amelyek nem csupán az iskolai élet kezdésére, hanem az életre való felkészítést is segítik. Különösen fontos az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás fejlesztése mellett az alkotóképesség alakítása, valamint valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása. A gyerekek fejlődését nyomon követjük a napi tevékenységek során és megfigyeléseinket a fejlődési naplóban rögzítjük.

6. AZ ÓVODA PARTNER KAPCSOLATAI

Az óvoda funkciójánál fogva /óvó-, védő-, személyiségfejlesztő/ hatásrendszere összekapcsolódik más intézmények munkájával, melyek befolyásolják nevelésünk eredményességét.

Az óvoda kapcsolatot tart azzal az intézménnyel, amely az óvodába lépés előtt (család, bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet alatt (pedagógiai szakszolgálat intézményei, közművelődési intézmények), az óvodai élet után (iskola) meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében. Óvodánk igény szerint azokkal az érintett helyi nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel tart kapcsolatot, amely nemzetiséghez tartozó gyermek jár intézményünkbe. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar testvérvárosi óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvodánk nyitott és kezdeményező. Partneri felé a kommunikációja pozitív és a kölcsönösség jellemzi.

a.) Az óvoda és a család kapcsolata

Az első, legkorábbi hatásrendszer a család, mely a gyermeket éri. A család legfontosabb funkciója a gyermeknevelés. Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. Az otthon érzelmi biztonsága befolyásolja a gyermek testi, érzelmi és értelmi fejlődését. Nem vállalhatjuk át a család nevelési feladatainak megoldását, de kiegészítjük, segítjük azt. Az együttműködés formáit és tartalmát olyanná kell alakítani, melyben a szülő meggyőződhet arról, hogy gyermeke egyedi személyiségként tagja a közösségnek. A szülőkkel való folyamatos együttműködésünk alapfeltétele a gyermek harmonikus fejlődésének. Az együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban, a jó partnerkapcsolatban valósul meg. Kölcsönös bizalom, egymás munkájának tisztelete és segítőtársként való elfogadása az alap. Nekünk kell vállalni a megértőbb, türelmesebb, az érzelmileg elfogadó partner szerepét, és kölcsönösen kell alkalmazkodni egymáshoz. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük a segítségnyújtás, családhoz illesztett megoldásait. A csoport életének zavartalansága érdekében napirendünkhöz igazodó magatartást kérünk (pl. mesét, gyermek pihenési idejét lehetőleg ne zavarják). Családlátogatás során megismerkedünk a gyermek óvoda előtti életét. Miután egy kezdeti képet kapunk a gyermekről, ennek figyelembevételével tudjuk egyéni érési folyamatához igazítani a differenciált fejlesztési feladatokat.

A családdal való együttműködés érdekében rendszeresen tájékoztatjuk egymást a gyermekkel kapcsolatos információkról, fejlődéséről, fejlettségéről. Őszinte érdeklődésünkkel bizalmat ébresztő, elfogadó, támaszt nyújtó magatartást tanúsítunk.

Az együttműködés tartalma

Az óvoda funkcióihoz tartozik a család támogatása, a család funkciójának erősítése, kiegészítése, szemléletének, életvitelének, nevelési gyakorlatának alakítása. Az óvoda felerősíti a család helyét, kötelességérzetét, értékteremtő képességét, mivel hangsúlyozza a család pótolhatatlanságát, gyermeknevelésben betöltött alapvető szerepét. A család szocializációs hatása nem pótolható, nem vállalható át, hiszen a családtagok szeretetteljes kötődéseit az óvoda nem helyettesítheti. Az átmenetet segíti a gyermek fokozatos bekerülése a csoportba, a szülőkkel együtt történő beszoktatás. A családból érkező gyerek beszoktatási ideje eltérő, attól is függ, milyen közösségből jött és mennyi időt töltött családon kívüli közösségben. Az óvodába kerülés előtt, családlátogatás során képet kapunk a gyermek környezetéről, családban elfoglalt helyéről, szokásairól, a szülők nevelési attitűdjéről, esetleges nevelési problémákról és benyomásokat szerezhetünk a gyermekről. Kérdéseink megfogalmazásánál a segíteni akarás és az együttműködési szándék a meghatározó. Naponkénti párbeszédre kerülhet sor a gyermek érkezésekor és távozásakor. Fontos információk átadása történik meg ekkor. Ezek a beszélgetések rövid idejűek, hisz a csoporttól vonják el a felnőttet. A szülőktől a „kézből kézbe” átadást várjuk el, és csak az átvett gyermekért vállalhatunk felelősséget. Ekkor benyomást szerezhetnek arról is, kivel játszik, mivel van elfoglalva a gyermek. Szülők részére adott a lehetőség, hogy időegyeztetés után részesei legyenek az óvoda hétköznapi életének, komolyabb négy szemközti beszélgetést igénylő problémák megbeszélését is lehetővé tesszük. A személyes beszélgetés bizalmas jellegű. A közös megoldáskeresés lehetőségét minden olyan esetben biztosítjuk, amikor a szülők igénylik, illetve olyan probléma merül fel az óvodában, amit csak szülővel együtt tudunk megoldani. Különös gondot kell fordítani a sajátos neveléssel kapcsolatos együttnevelő tevékenységre, mely mindenképpen egy összehangoltabb fejlesztést kíván meg, mind az óvoda dolgozóit, mind a szülők részéről. A csoportos találkozások, szülői értekezletek jó alkalmat adnak arra, hogy a szülők megismerkedhessenek óvodánk programjával, rendjével, elvárásaival, feladataival. Elmondhatják gondolataikat, javaslataikkal segíthetik nevelőmunkánkat. Oldott beszélgetés a célunk, melyet a jól kiválasztott, a szülői érdeklődést feltételező téma megválasztása biztosít. A szülői értekezleten egy-egy nevelési, egészségügyi vagy egyéb kérdés, szervezési feladat megbeszélésére is sor kerül. A szülői

munkaközösség az óvoda és a család kapcsolatának alakulásában fontos szerepet tölt be. Koordinálja és kezdeményezi a folyamatos együttműködést. Egyes programok szervezésében a szülő, nemcsak mint néző vagy kísérő, hanem mint az óvónő segítőtársa vehet részt /pl. egy nagyobb séta vagy kirándulás/.

Szülő, gyermek, pedagógus együttműködési formái:

	Szülő	Gyermek	Pedagógus	Gyakorisága évente
Családlátogatás	x	x	x	Óvodába érkezés előtt
Szülői értekezlet	x		x	3 x
Nyílt nap	x	x	x	1x
Állatok világnapja		x	x	1x
Töklámpás	x	x	x	1x
Születésnap		x	x	1x
Kirándulás	x	x	x	Korcsoportonként változó
Munkadélután	x		x	Aktualitásnak megfelelően
Adventi ünnepkör	x	x	x	1x
Mikulás		x	x	1x
Farsang	x	x	x	1x
Március 15		x	x	1x
Víz világnapja		x	x	1x
Föld napja		x	x	1x
Húsvét		x	x	1x
Madarak, fák napja		x	x	1x
Anyák napja	x	x	x	1x
Gyermeknap		x	x	1x
Környezetvédelmi nap		x	x	1x
Évzáró	x	x	x	nagycsoportban

Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei

- Az óvoda menedzselése a szülő felé

A leendő óvodásoknak lehetőség biztosítása az óvoda megismerésére.

Szülői értekezlet a leendő óvodások szülei számára.

A helyi pedagógiai program fő vonalainak közvetítése a szülő felé (helyi sajtóban, tv-ben, kiadványok közreadásával).

- Kapcsolatfelvétel a leendő szülővel

Szülő fogadása.

Óvoda bemutatása.

Helyi nevelési rendszer fő vonalainak megismertetése.

Az óvodát bemutató pedagógiai program rövid kivonatának (küldetésnyilatkozat) átadása, kiemelten a környezeti nevelés feladataival.

b.) Az óvoda és bölcsőde kapcsolata

A néhány éve működő bölcsődével sikerült jó kapcsolatot kialakítanunk. Kölcsönösen segítjük egymás munkáját, részt veszünk egymás rendezvényein és a gyermekek óvodába lépésének optimális időpontjáról folyamatosan egyeztetünk.

A leendő ovisainkat meglátogatjuk a bölcsődében és őket is szívesen fogadjuk a szeretett gondozónőjükkal az óvodában, megkönnyítve az ismerkedést.

Rendszeresen tájékoztatást kapunk a bölcsődébe járó gyermekek fejlődéséről, egyéni bánásmód alkalmazásának tapasztalatairól.

A leendő gyermekek szüleinek szülői értekezletet tartunk, melyen bemutatjuk óvodánkat, nevelőmunkánkat.

c.) Az óvoda és iskola kapcsolata

A kölcsönös érdeklődés, tisztelet és a gyermek megismerése alapján hangoljuk össze nevelési törekvéseinket. Gyermekközpontú szemléletünkkel próbálunk hatni az óvodásainkat befogadó iskolára. Tájékoztatásunk a különleges bánásmódot igénylő gyermek fejlődéséről, egyéni fejlődési üteméről, az egyéni bánásmód alkalmazásának tapasztalatairól és az esetleges alkalmazkodási nehézségekről személyes beszélgetés közben történik. Lehetőséget adunk a tanítóknak az óvoda napi- és heti rendjének, az egészséges életmód és az értékorientált közösségi élet szokásainak, hagyományainak, nevelési eszközeinek, módszereinek megismerésére.

Az óvodába ellátogató pedagógusok természetes élethelyzetükben figyelhetik meg a gyermekeket. A gyermekekkel együtt ellátogatunk az iskolába. Látogatásunk ismerkedési lehetőség a leendő tanítókkal, az iskolai taneszközökkel és a tanórával. Tapasztalatunk, hogy a vonzó, pozitív élmények az iskolába lépés örömteli várását eredményezik. A gyermekeink iskolai beilleszkedését is figyelemmel kísérjük. A hasznosítható tapasztalatokat beépítjük munkánkba. Az iskolával való kapcsolattartás menetét és formáját az intézményi SZMSZ és a mindenkor érvényes munkaterv tartalmazza.

d.) Az óvoda és fenntartó kapcsolata

A fenntartóval való jó kapcsolat kialakítása az óvodavezető feladata. A fenntartó partnerünk a szakmai munkánkban és biztosítja működésünkhöz szükséges személyi és anyagi feltételeket. Költségvetésünk elkészítésénél figyelünk a takarékoskodásra és egyeztető megbeszélések után, döntések születnek a hatékony gazdálkodási feladatokkal kapcsolatban.

Folyamatos és rendszeres az együttműködés, ez segíti az óvoda szakmai elismerését is.

Értekezleteink, rendezvényeink, ünnepségeink felől érdeklődnek, ott részt vesznek, arról tájékozottak.

A kapcsolattartás a képviselőtestület tagjaival bizottsági és testületi ülések alkalmával valósul meg. Évente egyszer írásos beszámoló készül az óvoda munkájáról, melyben a testület tájékoztatást kap az adott nevelési évben megvalósuló feladatokról.

e.) Az óvoda és a Szakértői Bizottság kapcsolata

Az óvodapedagógus, a gyógypedagógus és a logopédus megfigyelései, fejlettség mérései alapján sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztése érdekében a legelső és legfontosabb a szakértői vélemény beszerzése. A szakvélemények beszerzéséhez, a felülvizsgálati kérelmekkel a Szakértői Bizottsághoz fordulunk.

f.) Az óvoda és a Pedagógiai Szakszolgálat kapcsolata

A szülő és a pedagógus nevelő munkáját, valamint a nevelési-oktatási intézmény feladatainak ellátását a pedagógiai szakszolgálat segíti. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek problémájának megállapítása érdekében, a Pedagógiai Szakszolgálathoz kell fordulnunk, majd a fejlesztő pedagógusaik segítségével, szorosan együttműködve végezzük a gyermekek fejlesztését.

Óvodánkban sajnos igen magas a beszédhibás gyermekek aránya, nem egy közülük- az óvodai anyanyelvi fejlesztésen túl, több évig tartó logopédiai terápiára szorul, melyet a Pedagógiai szakszolgálat logopédusa biztosít a gyermekek számára.

g.) Az óvoda és az Egészségügyi szolgáltatók kapcsolata

A testi fejlődésben való lemaradás felfedezése, betegségek felismerése és a testi hibák okainak keresése az egészségügy feladata. E feladatok ellátóival kapcsolatunk folyamatos és személyes.

A kapcsolattartás célja a gyermekek egészségügyi ellátása. A Balatonlellén dolgozó gyermekorvossal folyamatosan tartjuk a kapcsolatot, szükség esetén tájékoztatjuk egymást.

A kapcsolat folyamatoságát a védőnői látogatások is biztosítják.

A szűrővizsgálatok mellett keressük a lehetőséget a betegség megelőző és egészség megőrző funkciók erősítésére is. Az „Egészség hetek” alkalmával rendszeresen tartanak előadásokat a védőnők a gyermekeknek és igény szerint a szülőknek egyaránt. Az együttműködés folyamatát és menetét intézményi SZMSZ tartalmazza.

A nagycsoportos gyermekek fogorvosi szűrésen vesznek részt.

h.) Az óvoda és a Művelődési ház és Könyvtár kapcsolata

Közel hozza a gyermekhez a hiányzó művelődési lehetőségeket: a kiállítást, a gyermekszínházat. A művelődési ház lehetőséget biztosít rendezvényeink lebonyolításához. Nagycsoportos gyermekeink részt vesznek könyvtárlátogatáson.

i.) Az óvoda és az Alapszolgáltató központ kapcsolata

Városunk szép korúinak, évente több alkalommal kedveskedünk meghitt műsorokkal (Idősek napja, Karácsony, Anyák napja), az Alapszolgáltató központ segítségével.

j.) Egyéb partnerkapcsolatok

- POK (Pedagógiai Oktatási Központ)
- Somogy Megyei Kormányhivatal
- ÁNTSZ
- Civil szervezetek
- Egyesületek, Alapítványok

7. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYAI, ÜNNEPEI

Az ünnepek, hagyományok a tartalmas közösségi élet feltétele. Az óvodai élet ünnepei kapcsolódnak a természet körforgásához, eseményeihez, közvetve és közvetlenül a környezeti neveléshez. Az ünnepi alkalmakat megelőző készülődés, együttjátzás, együtt munkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Kellemes emlékképek felidézése nyomán a gyermek különösen aktív. Az ünnepi alkalom, a hagyományok lehetnek egyénre szólóak, csoportosak vagy az egész óvodára szervezettek.

Egyéni hagyomány a születésnapok megünneplése. Ezen a napon az ünnepeltet különös gondoskodás és figyelem veszi körül, a társai és a felnőttek részéről egyaránt. Ajándékkal kedveskedünk, énekkel köszöntjük, kedvenc meséjét hallgathatja.

Őszi színes világunk eseményei, ünnepei

- Az új óvodások és szüleik fogadása.
- Óvodánk bemutatása.
- Mesemondó délelőtt a magyar népmese napján
- Termések, termények begyűjtése.
- Kirándulások a KMN - ben megfogalmazottak alapján.
- Állatok világnapjának ünneplése egy hetes programmal
- Töklámpás hét
- Idősek napja alkalmából, városunk szép korúinak köszöntése.
- Az adventi ünnepkör kezdete.

A tél szépségei, eseményei, ünnepei

- Mikulás napja:
Rajzokkal, dalokkal várjuk a Mikulást, aki minden kisgyermeket megajándékoz, Művelődési házban bábelőadás megtekintése. Készülődés karácsonyra /ünnepi hangulat megteremtése, dekoráció, üdvözlőkártyák készítése, mézes-sütés, díszek készítése/.
- Karácsony:
A gyermekhez érzelmileg legközelebb álló ünnep. Meghitt, csendes, titkos, örömteli, várakozó. Az egymásra odafigyelés fontosságának, az ajándékozás, vendégség örömeinek átélése egyéni és csoportos formában egyaránt. Különös hangsúlyt kap az intimitás, a készülődés, a várakozás, a meglepetés.
Városunk szép korúinak megörvendeztetése karácsonyi műsorral.

- Téli örömek (hóesés, olvadás, játék a jégen, szánkózás, hógolyózás, időjárást jósoló jeles napok).
- Farsang, télbúcsúztató ünnep, vidám, mókás, nevetős. Az egyszerű jelmezek a szülők segítségével az óvodában is készülhetnek. A gyermekek is részt vehetnek a termek díszítésében. A jelmezbe öltözés a gyermek számára nem kötelező
- Egészséghek szervezése.

A tavaszi megújuló természet örömei, eseményei, ünnepei

- Március 15. Nemzeti ünnep (gyermekek számára átélhető, egyszerű hagyományaival, huszárjáték, kokárdák, csákók, zászlók készítése).
- Víz világnapjának, a Föld napjának megünneplése heti vagy napi programok a KMN alapján.
- Versmondó délelőtt a Költészet napja alkalmából.
- Húsvét (díszek készítése, teremdíszítés, nyuszi fészkek készítése, tojásfestés, ajándék-készítés, locsolkodás), mesemondó délelőtt.
- Anyák napja
Édesanyját, nagymamáját köszönti a gyermek alkalmi versekkel, dalokkal, virággal, saját készítésű ajándékkal.
- Madarak-fák napja (egy napos program a KMN alapján).
- Gyermeknap (a szülő és a gyermek közös programja az óvodai csoportok által szervezett kiránduláson).
- Évzáró (Az iskolába készülő gyermekek búcsúztatása, az utolsó közös óvodai együtt-lét. Az év során megismert és kedvelt játékok, versek, mesék, dalok felelevenítése).
- Iskolalátogatás az iskolába készülő gyermekekkel.
- Környezetvédelmi nap. Közös egy napos program a KMN alapján.

Minden ünnepi alkalommal jellemző a külsőség, a csoportok megfelelő díszítése, az ünnepi terítés, étrend és a gyermekek-felnőttek alkalomhoz illő öltözködése.

8. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

8.1. Játék

A kisgyermek elsődleges, legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége a játék, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A szabad, önkéntes, örömteli gyermeki játék többnyire vágykielégítő, személyiségfejlesztő tevékenység, ezért az óvodában elsődleges, a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Alapelveink

- A játék legyen feszültségcsökkentő hatású, valódi örömforrás, tájékozódó, pszichikumot, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység, amely mással nem helyettesíthető és mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.
- Mivel a gyermekek énje legőszintebben a játék során mutatkozik meg, a játéktevékenységük megfigyelésével tudjuk a legpontosabb információkat gyűjteni a gyermekekről.

Céljaink

- Mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul, játékban, játék által, játékosan valósuljon meg a gyermeki személyiségfejlesztés, a társas kapcsolatok alakulása.
- Megfelelő feltételek biztosításával bontakozzon ki a gyermekek szabad képzettársítása, egyéni vágyainak, ötleteinek megélésével.
- Olyan változatos helyzeteket, feltételek teremtése, melyek a legjobban segítik a gyermekek önfeledt, szabad játékát, a személyiségfejlődésük érdekében.
- Olyan közösségi élet alakítása, melyben igénnyé válik a csoporttal való együttműködés és az egyedül tevékenykedés is.

Feladat az óvodapedagógus számára

- Tudatos tervező és szervező munkával, az elmélyült, örömteli játék feltételeinek (hely, idő, légkör, eszközök, stb.) megteremtése a csoportszobában és az udvaron egyaránt.
- Különböző játékfajták szervezésével, a gyermek érzelmi és értelmi képességeinek gazdagítása.

- Ismertesse meg a gyermekekkel tapasztalatok, élmények többszöri átélésével, önmagukat, az őket körülvevő tárgyi világot és az emberi kapcsolatokat.
- A gyermek személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan, elsősorban a játékokon keresztül tárja fel.
- A közösségi- és viselkedési szabályok elfogadásának, a gyermek kommunikációjának, mozgásának és ügyességének fejlesztése.
- Érzékszerveiken keresztül a tárgyak tulajdonságairól sokféle tapasztalatot biztosítson a gyermek számára.
- Gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok, játékszerek biztosítása.
- Adjon utánozható mintát a játéktevékenységre, Jelenlétével tegye lehetővé a játékkapcsolatok kialakulását.
- A játék folyamatában tudatos jelenlétével biztosítsa az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt a feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, segítő, ösztönző, kreatív magatartásával, indirekt reakcióival.
- A szabadjáték túlsúlyának előtérbe helyezése.

A megvalósulás folyamata, tartalma

A gyermek a saját tagolatlan benyomásait vetíti ki a játékba és egyénileg tagolja úgy, hogy a számára legmaradandóbb mozzanatokot emeli ki. Az óvodapedagógus helyzetek megteremtésével érje el, hogy a gyermek sok élményt éljen át, nemcsak szervezett séták, kirándulások, látogatások során, hanem használja ki az óvodai hétköznapi eseményeit is. A csoport helyiségeinek, az udvarnak szabad átrendezésével teremtsen helyet a különböző játékfajtáknak. Legyen lehetőség kuckók, zugok leválasztására, elbújásra, elvonulásra, vagy kisebb csoportokban való tevékenységekre. A gyermek szerepjátékához önállóan szervezhesse meg a szükséges átrendezést. Az óvoda helyiségei és az udvar reggeltől estig legyen alkalmas játékokra. Merev rendrakással felnőtt soha ne zavarja meg a játékot.

A nap nagy része játékkal teljen érkezéstől távozásig. A játék ideje alatt végezhető egyéb tevékenységekhez az állandó helyeket is nagyon átgondoltan kell kialakítani (étkezés reggel, ábrázolás, barkácsolás, mese). A tevékenységekhez szükséges eszközök álljanak rendelkezésre. A gyermek a nap folyamán átválthat más, őt érdeklő tevékenységekre, helyszínekre, az eszközöket szabad fantáziája szerint használhatja. Az óvónő sokszínű játékhoz nagyon változatos anyag-, eszközkészletet biztosítson, mert a gyermeknek sok többfunkciós játékeszköz,

változatos anyagkészlet szükséges a szerepjátékhoz, építő-, konstruáló játékhoz. Többfajta házilag készített, gyermekekkel együtt barkácsolt kiegészítő eszközt is biztosítson. Álljon a gyermek rendelkezésére alkalmas bábkészlet: bot-, sík-, ujjas-, tenyér- és kesztyűbáb formájában is. A játékok és az anyagok a termekben és udvaron áttekinthető rendben, jól látható, elérhető helyen legyenek elhelyezve. Gyűjtsön a gyermekekkel és a szülőkkel együtt természetes és félkész anyagokat. A gyermek maga is részt vehet újrahasznosításban, a játékeszközök gyarapításában, az óvónő segítse abban, hogy ötleteit megvalósíthassa. Az anyagok tulajdonságaival való ismerkedést segíti az udvaron a homokkal, sárral, a vízzel való tevékenység lehetősége (KMN Óvoda udvaron – Játékok, kísérletek).

Az óvodában a játék feltételeinek biztosítása nem lehet csak pénzkérdés, kreatív óvónő sok mindent biztosítani tud. A közösen elkészített játékeszközök, az alkotás örömeinek átélése fokozza a játékkedvet. A csoportokban a színes játéktevékenység megteremtésének feltétele az alapos egyéni gyermekismeret. Természetesen három-hét éves korig igen nagy eltérések mutatkoznak a gyermek, játékhoz való viszonyában, tartalmában és ezek a különbségek egyszerre vannak jelen a csoportokban. A játék tükröként adja vissza a gyermek érzelm- és gondolatvilágát, a felnőtt világból átvett benyomásokat.

Időnként megjelennek a negatív viselkedésminták vetületei. Arra kell törekedni, hogy a szabadság határai addig terjedjenek, amíg a másik gyermek érdekei nem sérülnek. Az agresszivitásnak és rongálásnak nem adhatunk teret. Más, a gyermek számára érdekes játéktéma, helyszín,- eszköz ajánlásával próbáljuk meg figyelmét átirányítani. Ha az önállóság, önkéntesség, kezdeményezés lehetősége a játékban biztosítva van, akkor a gyermek a környezetében lévő eszközöket, tárgyakat élénk fantáziájával felhasználja. Ezzel tapasztalatai gazdagodnak és játéka is egymástól eltérő ütemben színesedik, tartalmában bővül.

Az óvodapedagógus ajánlott szerepe a játékban

Az óvónő teljes jelenlétével, minden tevékenységével példa a gyermek számára. Ez a játékban nem a játszani tanítást jelenti, de törődésével, szociális érzékenységevel mintául szolgál.

Az érzelmek motiválnak, aktivizálnak, ezért kiemelkedő az élmények szerepe. Az ebből fakadó játék öröme a valós öröm, és nem az óvónő által meghatározott, megrendezett, vagy megkívánt játéktéma szabályos végigjátszása. A játékba való bekapcsolódással az óvónő nem befolyásolhatja a gyermeket a téma – felnőtt által elképzelt – alakítására, a valóságnak megfelelő végigjátszásra. A játék során „itt vagyok, ha szükséged van rám” szándékkal legyen jelen. Az egyéni bánásmód alkalmazása minden gyermek felé szükséges. Ennek színvonalát meg-

tározza az óvónő empátiás készsége. Legyen állandóan nyitott a gyermek kommunikációs jeleire és ezekre reagáljon. Élje bele magát a gyermek lelkiállapotába, gondolkodásába, viselkedésébe a játék során megjelenő élethelyzetekben. A beleélő magatartás eredményezzen a gyermek aktuális személyiségéhez igazodó nevelő hatásokat, körülményeket, élményeket.

Érdeklődéssel, elismeréssel kísérje a gyermek ötleteit, kezdeményezéseit, kapcsolatait. Segítse a gyermekek egymáshoz való kötődését. Engedje egyéni konfliktusait megoldani, próbálkozhasson a társakkal szembeni érveléssel, önmaga megvédésével, egymás közti megegyezéssel. Lehetőleg csak „vésszhelyzetben” avatkozzon be, de próbálja megérteni a konfliktust okozó gyermek szándékát, belső indítékait is. Szorongó, vagy agresszív gyermeknek nyújtson biztonságot, védelmet, mert magatartásának indítéka negatív élmény is lehet.

Szerepek szétoztásánál segítse a félénkebb, háttérbe húzódó gyermekeket is, ne engedje kedvetlen helyzetbe jutni. Ha a játékot mindenképpen szükséges befejezni, tapintatosan, időt adva szervezze és segítse azt. Különösen a legkisebbek esetében érvényesüljön az egyéni bánásmód, a testközelség, az érintési igény kielégítésében, mivel erősen igénylik az együttműködést jelző érintést, simogatást.

Játékformák:

a.) Gyakorlójáték:

Gyakorlójáték során olyan újszerű cselekvéssort ismételget a gyermek, amely örömet okoz neki. E játék kiindulópontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, amely újra meg újra ismételésre készíti a gyermeket. Az ismételés később ritmikussá válik, vagy valamilyen előre meg nem szabott spontán kialakuló szabály szerint megy végbe. Így válik a funkció gyakorlása játékká, örömforrássá. A gyakorló játékban fontos szerepe van a „magam csinálom, már tudom, motívumnak is, ezért fontos tényezője az „én tudat” kialakulásának. A gyakorlójáték a 3-4 éves korosztály jellemző tevékenysége.

b.) Szerepjáték:

A szerepjáték a gyakorlójáték keretei között bontakozik ki és óvodáskor végére éri el kifejlett formáját. Ez az a játékforma, amelynek keretén belül a gyermekeknek a legtöbb alkalmuk nyílik arra, hogy a társas viselkedés különböző formáit gyakorolják. A gyermekek szerepjátéka ismereteiket, tapasztalataikat, elképzeléseiket és az ezekhez kapcsolódó érzelmeiket tükrözi szubjektív módon. Játékukban – különösen – a hozzájuk érzelmileg közelálló felnőtteket és

társaikat utánozzák. Azonosulnak a felnőttek cselekvéseivel, megnyilvánulásaival, megjelenítik a felnőttek és a gyermekek kapcsolatait.

c.) Szabályjáték:

A gyermeknek olyan tevékenysége, amely meghatározott szabályok szerint zajlik, így már bizonyos fokú szabálytudatot feltételez. A szabályok határozzák meg a játékkezdés módját, menetét, befejezését, egy-egy szakaszának lezárását. A játék meghatározza a gyermek magatartását, egymáshoz és a csoporthoz való viszonyát. A szabályokat önként vállalják, és nem változtathatják meg önkényesen a játék során. Ez az a játékfajta, amelyben a legjobban fejlődik szabálytudatuk és kudarcűrő képességük.

d.) Konstruktív játék:

A játék lényege: maga az alkotás, mely fejlettebb pszichikus funkciókat feltételez. A gyermekeket az alkotás öröme, a sokféleképpen összeállítható építőelem készíti a konstruálásra. Konstruálás során nem csak az a fontos, hogy mit hoz létre a gyermek, hanem az is, hogyan, miképpen alakul ki a konstrukció. A céltudatos cselekvés válik a játéktevékenység alapjává.

e.) Dramatizálás:

Olyan tevékenység, amely során a gyermekek irodalmi élményeiket szabadon választott, kötetlen módon jeleníthetik meg. Dramatizálásukban olyan élményeket, érzelmeket elevenítenek meg, amelyek közel állnak hozzájuk, foglalkoztatják őket. Lehetőséget nyújt ez a játékforma arra is, hogy újra éljenek olyan, esetleg frusztráló hatással bíró élményeket is, amelyeket csak nehezen, vagy egyáltalán nem tudnak feldolgozni. A gyermek az ezt követő cselekvés által dolgozza fel a mese kapcsán felmerülő feszültségeket, melynek egyik formája lehet a dramatikus játék. Létrejöttéhez elengedhetetlen a gyermekek gyakorló és szerepjátékából jövő tapasztalata.

f.) Barkácsolás:

A barkácsolás olyan játékfajta, melynek során meglévő eszközökből kreatív módon valami újat hoz létre a gyermek, legyen az játékeszköz, egyszerűbb ajándéktárgy vagy dekoráció. Az így elkészített játékeszközök gazdagítják a gyermekek szerepjátékát, dramatizálását.

8.2. Verselés, mesélés

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. Alkalmasak az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének formálására, mely segíti a később kialakuló értő olvasás képességének megalapozását.

A mese és a vers, az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, erkölcsi tartalmat közvetít, érzelmi állapotokat hoz létre, szorongást old fel.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

Alapelveink

- Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek megismertetése, megszerettetése.
- A gyerekek szókincsének gazdagítása, új, árnyalt kifejezések, szóhasználatok elsajátíttatása.

Céljaink

- Az irodalmi élmények esztétikai és művészi hatásai által, fejlődjön a 3-7 éves korú gyermekek erkölcsi, értelmi, érzelmi, élete; nyelvi- és kommunikációs képessége.
- Igényesen megválasztott irodalmi műveken keresztül olyan irodalmi élménynyújtás, mellyel fejlődik a gyermek esztétikai ízlésformálása, szókincsbővítése, belső képalkotó képessége és fantáziája.
- A gyerekek az óvodáskor végére legyenek képesek gondolataikat, érzelmeiket, tapasztalataikat verbálisan megfogalmazni, mások közléseit megérteni az életkoruknak megfelelő szinten.

Feladat az óvodapedagógus számára

- Az irodalmi anyagot a gyermek fejlettségének, aktualitásoknak megfelelően válassza.
- Az anyanyelv sajátos ritmusát, dallamát, hangzóvilágát gyakoroltassa, többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókákkal, dúdolókkal, versekkel.

- Segítse a gyermek saját vers- és mesealkotását, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálását, fejlessze a kommunikációs és metakommunikációs képességeket.
- A választott mese világképével, erkölcsi rendszerével a gyermek érzelmi-indulati állapotának, belső képalkotásának, pszichikus realitásának fejlődését segítse.
- A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel tárja fel a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat, továbbá segítse a gyermek mentális higiéniájának, élményfeldolgozásának fejlődését.
- Az egyéni képességek kibontakoztatása, tehetséggondozás.
- A verselés, mesélés anyagát komplex módon kapcsolja össze más művészeti ágakkal – ábrázolás, ének.

A megvalósulás folyamata

A mese olyan kapcsolatokat, helyzeteket mutat fel a gyermeknek, amelyek megértésére más eszközökkel nincs mód. Erkölcsi rendszere egyértelmű, a jó mindig győz a rossz felett. Világképe teljes világmagyarázat, melyben minden a helyén van, ezért törvényei átláthatóak. Az érzelmi biztonság megteremtésének fontos eszközei a mondókák, dúdolók, a felnőtt ölbeli játéka a gyermekkel. Ezeknek főleg a gyermek óvodába lépésének időszakában van jelentősége, de a nagyobbak is igénylik a testközelséget. A vers ritmusa, zeneisége, hangulati színezete ragadja meg a gyermekeket, de nem a tartalom vált ki érzelmeket, hanem a zeneiség, a ritmus, a rím. A kisgyermek vers iránti fogékonysága azon alapszik, hogy a ritmus és hangzás, amely megragadja, ugyanahhoz az érzelmekkel átszőtt, élmény közeli témához tartozik, mint a mozgás és a hangulat, amelyet kifejez. Arra törekszünk, hogy kialakuljon a mese, a vers szeretete, igényelje, várja azokat. Ennek elérését segítik a bábok. Bábozáskor a báb mögé „elbújva” a gyermek gátlásaitól megszabadulva jobban ki tudja fejezni magát. Bábokat készítünk a kirándulásokon gyűjtött termésekből, konyhakerti terményekből, textilből, papírból. Óvodánkban alkalmazott az óvónő által, vagy a gyermekkel közösen készített bábfajták: Gyűszű-, sík-, bot-, kesztyűs bábok. A nagyobbakkal árnyjátékot is játszunk. Mesét, verset minden nap mondunk, amikor elegendő idő és megfelelő hangulat van hozzá. Feladatunk megkeresni a napirendben azt az időt, amikor biztosítani tudjuk a nyugodt mesehallgatás, versmondás feltételeit. A mesélésnek minden csoportban állandó helye van: mesepárnákon, vagy szőnyegen ülnek a gyermekek. Figyelemfelhívó jelzésből (pl. gyertyagyújtás, báb, furulyaszó)

tudja a gyermek, hogy mese következik. Fontos a rendszeres, elalvás előtti mesélés, mert ilyenkor a nyugalom szinte helyet készít a mesének. Az ismétlések gyakorisága, a mese többszöri meghallgatása után kialakul a gyermekben a meséhez való erős érzelmi kötődés, mely motiválja őt annak eljátszására. Egyszerű módon, rögtönzött eszközökkel történik a dramatizálás. Sok lehetőséget biztosítunk arra, hogy a megismert mesék, versek közül a nekik leginkább tetszőt választhassák többszöri feldolgozásra. A dramatizáláshoz szükséges kellékeket, kiegészítőket a gyermek részére biztosítjuk. Irodalmi élményeit, érzelmeit változatos technikákkal ábrázolhatja.

A környezeti témájú beszélgetéseknek, helyszíni megfigyeléseknek, kirándulásoknak is fontos kiegészítője a jól megválasztott irodalmi anyag, mert mélyebb érzelmi kapcsolódást hoz létre a megfigyelés tárgyával. A gyermeket megismertetjük a környezetében előforduló állatokról, növényekről, természeti jelenségekről szóló versekkel, mesékkel.

Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink halljanak Balatonról szóló meséket, mondókákat, verseket. Az otthonról hozott és az óvodai könyvespolcon található könyvek lapozgatása segítik a könyvek megszerettetését, megtanítjuk őket arra, hogy a könyv érték, amire vigyázunk.

A nagyobbak könyvtárlátogatása, a mesemondó és versmondó délelőttök hozzájárulnak az olvasóvá neveléshez. Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a gyermek felé csak pozitív értékeket közvetítsünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni az otthoni mesélés fontosságáról, a válogatás nélküli és túl sok TV nézés káros hatásáról.

8.3. Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc

A zene, a gyermeki személyiség fejlesztésének egyik fontos eszköze legyen, tegye fogékonyvá a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását. A rendszeres zenei nevelés fejleszti a gyermek megfigyelőképességét, emlékezetét, serkenti logikus gondolkodását, tehát nagymértékben hozzájárul az értelmi fejlődéshez.

Alapelveink

- A zenei nevelésen keresztül a gyermek érzelmeire hatva az esztétikai érzék és a közösségi érzés kialakulásának elősegítése.
- A nemzeti kultúránk értékeinek, a gyermek érzelmvilágának gazdagítása, érzelmi biztonságának megalapozása.
- A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának formálása, mozgáskultúrájának alakítása közös énekléssel, közös játékkal, táncsal.

- A népi játékok, gyermekdalok, az igényesen megválasztott kortárs zenei alkotásokon keresztül a gyermek zenei képességeinek fejlesztése, zenei kreativitásának kialakítása.

Céljaink

- A gyermek élje át a zene örömét táncolás, népi játékok játszása, zenehallgatás során, váljon spontán mindennapi tevékenységeinek részévé a közös és egyéni éneklés, zenélés, mondókázás.
- Folyamatosan fejlődjenek zenei képességeik – az igényesen megválasztott zenei alkotások hatására –, a ritmus, az egyenletes lüktetés, az ének, a hallás, a mozgás, és a kreativitás területén.
- A kulcskompetenciák megalapozása (személyes, szociális, kognitív, speciális, nyelvi-kommunikációs kompetenciák).

Feladat az óvodapedagógus számára

- A célnak megfelelően tudatosan alkalmazzuk a digitális eszközöket az érdeklődés felkeltésére, ismeretszerzés fejlesztésére.
- A derűs, oldott légkör megteremtése, a zenei eszközök szabad választásával, az óvodapedagógus zenei élménynyújtásával.
- Az előadásmódja legyen tiszta, éneklése megfelelő hangmagasságban történjen, mozgáskultúrája, hangszerhasználata, kommunikációja, legyen példaértékű, mindennapi zenei élmény a gyermek számára.
- Zeneileg folyamatosan képezze magát.
- A változatos tevékenységek és módszerek alkalmazásával az igényes zene napi folyamatba való beépülésének biztosítása;
- A dalos játékokat, zenei anyagokat, énekes népi játékokat és a kortárs művészeti alkotásokat igényesen válassza, az adott korcsoport életkorához és képességszintjéhez igazodóan.
- A gyermek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, figyelmét, képzeletét, gondolkodását, koncentráló képességét, mozgáskultúráját, zenei kreativitását fejlessze.
- Az éneklési kedv felkeltésével az öröm átélésének, gátlások oldásának biztosításával a belső motiváltság és önkifejezés segítése és önismeret alakítása.
- A gyermek minél több zenei élményhez juttatásával, zenei anyanyelvüket, a zene iránti érdeklődésük, a zene szeretetük megalapozása.

- Hagományápolás az énekes népi játékok, mondókák, ölbeli játékok alkalmazásával.
- Az ünnepekhez, hagyományokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó szokások, dalok, mozgásformák, zenék megismertetése, megkedveltetése a gyermekekkel.
- A gyermek zenei ízlésvilágának formálása oly módon, hogy zenehallgatási anyagként válogatunk más népek dalaiból, komolyzenei művekből, magyar népdalokból és igényes műdalokból, figyelembe véve a nemzetiségi és etnikai kisebbségi kultúrát, a gyermekek hovatartozását is (amennyiben van migráns gyermek is).
- A zenei fejlesztést tudatosan, tervszerűen és folyamatosan szervezze, valósítsa meg a csoportszobában és szabadban egyaránt, a természet hangjainak, kincseinek felhasználásával.
- A gyermeki képességek és adottságok tiszteletben tartásával az egymásra való odafigyelés és az egymással való együttműködés kialakítása.
- Az egyéni képességek kibontakoztatása, tehetséggondozás.
- Az ének-zene anyagát komplex módon kapcsolja össze más művészeti ágakkal – ábrázolás, verselés, mesélés.

A megvalósulás folyamata

A néphagyományörzést, a Kodály alkotta módszert, a Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenét vesszük zenei nevelésünk alapjául, ezt kiegészítve az új zenei irányzatokkal. Ezzel látjuk biztosítottnak a gyermek ének-zenei kultúrájának megalapozását. A beszoktatási-befogadási időszakban gyermekeink számára elsősorban mondókákat, a felnőttel is játszható ölbeli játékokat tervezünk zenei élményekkel: altatók, hintáztatók, lovagoltatók, simogatók a biztonságérzet kialakításához nagyon fontosak. Óvodánkban a zenei nevelés alapja az énekes játék. Éneklésük, eljátszásuk közben az összes zenei képesség együtt, egyidejűleg fejlődik. Erre, és a csoport összetételére figyelve játékosan, változatos módon fejlesztjük a gyermek éneklési készségét, ritmusérzékét, zenei hallását. Az élményt nyújtó ének-zenei tevékenység során a gyermekeink felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. Az éneklés, mondókázás általában egyidejű, közös tevékenység, ez a gyermek részéről fegyelmettséget igényel. A nap bármely időszakában lehetőséget biztosítunk a szabad, alkalmoszerű éneklésre, zenélésre, táncra, improvizatív mozgásra. Megszokott helye van az énekzenének, illetve a hangszereknek. Ez lehetőséget ad a spontán zenélésre, éneklésre, táncra, mozgásra. A természettel kapcsolatos dalok, mondókák kiegészítői a környezeti témájú be-

szélgetéseknek, s így komplexen még inkább elmélyítik a gyermek ismereteit. Fontosnak tartjuk, hogy a környezetében előforduló állatok, növények, jelenségek szerepeljenek a kiválasztott zenei anyagban. A zenei anyagok témájukban az évszakhoz kapcsolódnak. Megéreztetjük a gyermekkel, hogy a körülötte lévő dolgoknak hangjuk, ritmusuk van (pl. a Balaton hullámvérése, a madarak éneke, az eső kopogása, a szél zúgása).

Az elalvás előtti mesék kiegészülnek altatókkal, az évszakhoz kapcsolódó dalokkal is.

A mondókákkal, énekes játékokkal, alkalmi dalokkal kívánjuk megteremteni az ünnepek hangulatát, és színesítjük a többi nevelési területet. Személyes énekünkkel, hangszerjátékunkkal, zene iránti szeretetünkkel hozzájárulunk a gyermek számára fontos örömszerzéshez, művészi élmények közvetítéséhez.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek nemzetiségi hovatartozását (amennyiben van migráns gyermek).

8.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Mindennapos óvodai tevékenység, mely szoros kölcsönhatásban van a cselekvéssel, s ennek öröme - a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az egyéni fejlettséghez, képességekhez igazodva a vizuális nevelés elősegíti a gyermekek képi gondolkodásának fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti fogékonyságuk alakulását.

Alapelveink

- Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka az ábrázolás különböző fajtái legyenek a gyermeki önkifejezés eszközei.
- A műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés biztosítása.

Céljaink

- Különböző ábrázolási tevékenységek során a gyermek képi-, plasztikai kifejezőképességének, komponáló és rendező képességének, színeképzetének alakítása, fantáziavilágának gazdagodásának, képi gondolkodásának, szabad önkifejezésének, kreativitásának, finommotorikájának fejlesztése.

- A gyermekek ismerkedjenek meg, sajátítsanak el minél több ábrázolási technikát, formálódjanak a vizuális alkotáshoz, a befogadáshoz szükséges készségeik.
- Alakuljon kézügyességük, esztétikai igényük.
- Legyenek képesek a kreatív önkifejezésre, szívesen ismerkedjenek műalkotásokkal, népművészeti remekekkel.
- Érdeklődjenek a múlt és a jelen értékei iránt.
- A cél maga az örömteli cselekvés nem a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, vagy annak esztétikai értéke.

Feladat az óvodapedagógus számára

- Élményekkel, tapasztalatszerzés által, a gyermeket körülvevő környezet jelenségeinek, eseményeinek megfigyeltetése.
- A feltételek (hely, idő, eszköz, alkotói légkör) biztosítása.
- Az alkalmazott eszközök használatánál, a tevékenységek megvalósításánál, az életkori és az egyéni fejlettségi szint figyelembe vétele, a differenciálás érvényesítése.
- A vizuális alkotói vágy kibontakoztatásához változatos eszközök, anyagok eljárási technikák biztosítása.
- Olyan élmények megteremtése, amelyet örömteli megvalósítás követ.
- A tevékenységek során az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítse a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképes-ségek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakulását.
- Változatos technikák megismertetésével a gyermek sikerélményhez, örömhöz juttatása.
- Valamennyi alkotás értéként kezelése.
- A gyermekek saját és egymás munkáinak tiszteletben tartásával értékelő, önértékelő képességük alakítása.
- A gyermekek művészeti és népművészeti alkotásokkal való ismerkedésének feltételeinek biztosítása.

- Igényük kialakítása az alkotásra, a környezet esztétikus alakítására, az esztétikai élmények befogadására.
- Kreativitásukra támaszkodva kreatív önkifejezésük elősegítése, személyiségük kibontakozása.
- Az egyéni képességek kibontakoztatása, tehetséggondozás.
- A gyermek önállóságát igényük szerinti segítségnyújtással fejlessze.
- Törekedjen a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.
- Minden lehetőséget használjon ki. arra, hogy az ábrázolást összekapcsolja más tevékenységekkel, elsősorban énekkel, mesével, verssel, hogy komplex művészeti élményhez juttassa a gyermekeket.

A megvalósulás folyamata

A vizuális tevékenység az önmegvalósítás, az önkifejezés eszköze. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka különböző fajtái, a műalkotással ismerkedés, fontos a gyermeki személyiség fejlesztésében. A rajzolás korai szakasza a mozgásos játékok közé sorolható. Firkálás közben magában a mozgásban és a mozgás eredményeként létrejött vonalakban, színekben találják meg örömeiket. A firkálás a kézügyesség fejlesztése szempontjából nagyon jelentős. A játékkal rokon, mivel itt sem a kész mű a fontos, hanem az ehhez vezető út, a cselekvés öröme. Az óvodáskor folyamán a változatos technikák alkalmazásával egyre több tárgy, jelenség vált ki a gyermekben esztétikai érzelmeket. Ezeket a lehetőségeket kell biztosítanunk oly módon, hogy pozitív érzelmeket váltson ki, formálja érdeklődésüket. Felhívjuk figyelmüket egy virágzó bokorra, a Balaton vizének kékjére, zöldjére, az erdő színeire. A környezeti séták, kirándulások rengeteg vizuális ismeretet és ingert hordoznak. Ezeket vagy helyben, természet után, vagy később, emlékezet után ábrázolja a gyermek. A kirándulásokon gyűjtött anyagokat felhasználjuk az alkotásokhoz (levél – kéregnyomat, termésekből bábok készítése, kavicsokból, kagylókból képalkotás). Az ízlésesen berendezett csoportszobáink, az óvodánk harmóniája szintén fontos ízlésformáló tényező. Az óvónő igényessége szükséges ahhoz, hogy értékelni tudja az igazán művészi alkotásokat: a gyermeket képzőművészeti élményekhez juttatjuk (kiállítások megtekintése, Afrika múzeum, Kapoli emlékház, albumok nézegetése). Az esztétikai alkotások létrehozásához biztosítjuk a nyugodt, derűs légkört, tapasztalatszerzés lehetőségét, a tárgyak sokoldalú megismerését, mert minél tágabb az ismere-

tek köre, annál jobban tudja a gyermek kifejezésre juttatni elképzeléseit. A gyermek számára mindig elérhető és megszokott helyen tároljuk az anyagokat és eszközöket, így mindig azt a technikát választhatja, amellyel legjobban ki tudja fejezni magát. A nagyobbaknak időnként témajavaslatot adunk, (főleg közös élmények után) de messzemenően figyelembe vesszük egyéni elképzeléseiket. 6 - 8 fős csoportot tartunk ideálisnak, mert így valósítható meg, hogy személyre szóló segítséget kapjanak, a tanult technikákat pontosan elsajátítsák, az eszközöket szabályosan használják, az utánzással egymást inspirálják az alkotásban. A meghirdetett rajzpályázatokra eljuttatjuk a gyermekmunkákat, az elért sikerek ösztönzik őket az újabb alkotásokra. A gyermek munkáit hazaviszi, így a szülők is figyelemmel kísérhetik fejlődését. Az óvoda folyosóit, előterét folyamatosan gyermekmunkákkal díszítjük.

8.5. Mozgás

Az óvodai nevelés folyamatában a gyermek egészséges testi és mozgásfejlesztését a szervezet növekedését, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét a rendszeres mozgással, tornával biztosítjuk. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A komplex testmozgások együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére (önkontroll, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés).

Alapelveink

- A gyermek mindennapi mozgásánál a fokozatosság és a játékoság elvét kiegészítve a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásának betartása.
- Megfelelően fejlődjenek a gyermek adottságai és képességei, testi és akarat tulajdonságai, mozgáskultúrája.

Céljaink

- Az óvodai mozgásfejlesztéssel a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése és a mozgás megszerettetése.
- A rendszeres mozgással az egészséges életvitel kialakításához fontos alapok megteremtése, valamint a mozgástapasztalatok bővítése.
- A megfelelő mozgáskészség kialakítása, a testi képességek, a fizikai erőnlét fejlesztése, valamint mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

- A mozgás segítségével az idegrendszer megfelelő fejlettségi szintre juttatása, mely által az agy funkcionális egységei is összehangoltabb működésre lesznek képesek, ezáltal a gyermekek képessé válnak a finomabb mozgások elvégzésére, mint pl. a ceruza-fogás, viselkedésük pedig kiegyensúlyozottabbá válik.
- Az integrálható mozgássérült gyermeknek (amennyiben van) fejlődjenek adottságai, alakuljon az önálló mozgásra irányuló képességek használatának igénye.

Feladat az óvodapedagógus számára

- A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése, sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formák, játékok felkínálásával.
- A gyermekek életkori sajátosságainak, eltérő fejlődésbeli ütemüknek figyelembe vételével különböző mozgásos tevékenységek tervezése.
- A gyermek egészségének megóvása, megőrzése, a mozgáskultúra fejlesztése, a térben való tájékozódás, a helyzetfelismerés, a döntés, az alkalmazkodóképesség, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakítása.
- Feltételek (hely, idő, eszköz) biztosítása, teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve a mozgáson keresztül a gyermek számára.
- Mintaértékű gyakorlatbemutató, vagy magyarázattal kísért bemutatóalkalmazása.
- A pozitívumok kiemelésével a gyermekeket az elvárt mozgás megvalósítására ösztönözzé.
- Torna és a mozgásos játékok által motoros, kondicionális, koordinációs képességek alakítása, a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett, nagy és kismozgások által, a gyermeki személyiség differenciált fejlesztése.
- Megfelelő számú ismétlési alkalom és elegendő gyakorlási lehetőség biztosítása.
- Az integrálható mozgássérült gyermek (amennyiben van) örömteli mozgását segítse differenciált feladatadással, fejlessze testi és akarati képességeit megfelelő eszközök biztosításával.
- Tehetséggondozás - a szülők ösztönzése, motiválása arra, hogy minél több mozgási lehetőséget biztosítsanak gyermeküknek az óvodán kívül is (különböző sportegyesületeknél).

A megvalósulás folyamata

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyet sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékkal segítjük elő. Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását. Ha ugyanis a gyermek ebben a korban nem kapja meg a megfelelő mozgási lehetőségeket, motoros képességei visszamaradhatnak, és ez kihat a szellemi fejlődésére, érzelmi életére és szervezetére egyaránt, amely negatívan befolyásolhatja későbbi iskolai teljesítményét is.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek.

Feladatunk a gyermeki szervezet sokoldalú arányos fejlesztése, a vázizomzat erősítése, a helyes testtartás kialakítása, sok játékkal és természetben végzett mozgással.

A mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A verbális fejlesztés folyamatosan jelen van a mozgásos tevékenységeinkben. Új szavak, kifejezések a gyermek szókincsét bővítik. Az irányok mozgással egybekötve vésődnek be a leghatékonyabban. A testnevelés foglalkozások minden korcsoportunk számára kötelező szervezésűek.

A testnevelés részfeladatai

- Motoros képességek fejlesztése: kondicionális (erő, gyorsaság, állóképesség).
- Koordinációs (téri tájékozódás, egyensúly, ritmusérzék, mozgékonyaság, hajlékonyaság)
- Mozgásműveltség kialakítása: mozgás végrehajtási módjának elsajátítása.
- Mozgásos cselekvések szép kivitelezése.
- Érzelmi-akarati tulajdonságok fejlesztése.
- Játék során a versenyigény felkeltése, kielégítése.
- Örömszerzés.
- Érzelmi-akarati tulajdonságok fejlesztése.

Testi fejlődés biztosítása

- Légző és keringési rendszer teljesítőképességének növelése.
- Csont- és izomrendszer teherbíró képességének fejlesztése.

- Az egész szervezet dinamikus növekedésének és fejlődésének elősegítése.
- A testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez figyelembe vesszük az objektív és szubjektív feltételeket.

Objektív feltételek

Az óvoda épületén belül tornaterem az udvaron egy műfüves pálya áll a gyermek rendelkezésére, ahol a testnevelési foglalkozásokat feladatainknak és a követelményeknek megfelelően végezhetjük. Nagy füves udvarral, fedett terasszal rendelkezünk. A játékok és eszközök az ott játszó gyermek életkorához alkalmazkodva vannak telepítve. Épített fajátékaink esztétikusak, lehetőséget adnak a gyermeknek a természetes anyaggal való ismerkedésre. Egyensúlyozó híd, mókuskerek, mászóakák, hinták felhasználhatók foglalkozáson és szabad játékban. Természetes környezetünk lehetőségeit kihasználva sok időt töltünk a szabadban. A Parkerdő tiszta erdei levegőjének és a Balaton part párás klímájának egészségre gyakorolt jó hatását felhasználjuk az edzettség érdekében.

Szubjektív feltételek

Az óvónő személyisége - mint a testnevelés szubjektív feltétele - nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportokban végzett mozgás eredményességét. Kedvezően motiváljuk a gyermeket, építve utánzási hajlamára, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyának alakulását. Az egészséges életmód szokásainak megalapozását derűs légkörben, örömmel végzett gyakorlással biztosítjuk. Alkalmazkodunk a gyermekhez, lehetőséget adunk arra, hogy a gyakorlatokat mindenki a saját képességei szintjén hajtsa végre, örülünk a gyermek sikerének. Segítjük az integrálható mozgássérült gyermek örömmel végzett mozgását, különös tekintettel a nagy és kismozgások által, differenciált feladatadással, egyéni bánásmód alkalmazásával. A mozgás öröméhez, megszerettetéséhez a változatos és sokszínű eszközök alkalmazásával járulhatunk hozzá.

Mindennapos testnevelés

Minden korcsoportban naponta egyszer, 10-20 perces időtartammal szervezzük meg a délelőtti folyamán. Lehetőség szerint megfelelő ruházatban, a szabadban, jó levegőn tartjuk, de ha ez akadályba ütközik, akkor a csoportszobában ablaknyitással gondoskodunk a friss levegőről. A tevékenység tartalmát az óvodapedagógus határozza meg, törekedve a játékosságra, a teljes test megmozgatására, a pozitív élmény nyújtására, szem előtt tartva a gyermekek fejlettségi

szintjét. A mindennapos testnevelés helyét a napirendbe úgy kell beilleszteni, hogy ahhoz az óvónő a feltételeket biztosítani tudja.

A mindennapos testneveléssel célunk a gyermek, frissítő átmozgatása, a felszabadult örömteli mozgásos játék. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására. A zenés gimnasztikával, minden izomcsoportot megmozgatunk.

Az EFOP-3.1.6-16-2017-00015 számú projekt keretében kidolgozásra került MOZGÁSFEJLESZTÉSSEL A SIKERES ISKOLAKEZDÉSÉRT – SEGÉDANYAG ÓVODAI MOZGÁSFEJLESZTŐ FOGLALKOZÁSOKHOZ című képzési, módszertani segédanyagot a pedagógiai munkánk megvalósítása során alkalmazzuk a sikeres óvoda – iskola átmenet támogatása céljából, a befogadó pedagógiai környezet megteremtéséhez. A Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Fonyódi Tagintézménye Balatonlelle Telephely szakemberei által készített módszertani fejlesztést a pedagógiai program II. melléklete tartalmazza.

8.6. A külső világ tevékeny és mennyiségi megismerése

A szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet jelenségeit, eseményeit, formai, mennyiségi, téri viszonyait, aktivitása és érdeklődése során, élményszerűen tapasztalja meg a gyermek.

A természet - társadalom - ember egymástól függő, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege már az óvodáskorban is megértethető, megérezthető és szükséges az életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz.

A gyermek kíváncsisága, nyitottsága által a valóság felfedezése során, pozitív érzelmi viszonyt alakít ki a természettel, az emberi alkotásokkal, komplex tevékenység során tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A matematika nem számokkal kezdődik, hanem tárgyak, személyek, jelenségek összességével, amiknek ugyanaz a tulajdonsága. Először azokat a játékokat ismertetjük meg a gyermekekkel, amelyek a cselekedtetésre, az alapismeretekre építenek.

Alapelveink

- A környezet védelméhez és megóvásához, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítása.
- A gyermek saját környezetének felfedezése közben olyan tapasztalatok biztosítása, melyek segítik a környezetben való eligazodását, tájékozódását.

Céljaink

- A gyermek ismerje meg a családi és a tárgyi kultúra értékeit, tanulja meg ezek szeretetét, védelmét is. Alakuljon pozitív érzelmi viszonya szülőföldjéhez, az ott élő emberekhez, a hazai tájhoz, a helyi hagyományokhoz és néphagyományokhoz, szokásokhoz.
- Fejlődjön a gyermek lelki, erkölcsi élete, képességei, tisztelje és bátran alakítsa környezetét.
- A környezettudatos magatartás megalapozásával, az ismeretek sokoldalú és tudományos közvetítésével a fenntarthatóságra nevelés.
- Olyan tapasztaltatás, melynek során a gyermek, felfedezi környezetét, s olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.
- Változatos tevékenységeken keresztül történő matematikai tapasztalatszerzés biztosítása, a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb emberi-, természeti-, és tárgyi környezet mennyiségi, formai-, és téri viszonyainak megtapasztaltatása. A szerzett tapasztalatok, ismeretek rendezése, bővítése, matematikai szemléletmód megalapozása, az értelemi képességek fejlesztése, kiemelt figyelemmel a gondolkodás fejlesztésére.
- A matematikai jellegű tevékenységekhez való pozitív viszonyulás kialakítása, a személyes minta- és példaadással a mintakövetés lehetőségének biztosítása. - A kudarc-tűrő képesség fejlesztése, és az életkori sajátosságok és egyéni érési ütem figyelembevételével az önmagához mért optimális fejlődés biztosítása.

Feladat az óvodapedagógusok számára

- Az óvodás gyermek kognitív képességeinek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) alkotóképességének, spontán tanulási folyamatként, leginkább a játékba integráltan fejlesztése.
- A minél szélesebb körű tapasztalat- és élményszerzés, cselekvés, tevékenységi lehetőség biztosítása.
- A gyermek belső készítésére, a természetes kíváncsiságára a cselekvési kedvére épített, tudatosan tervezett, szervezett motiváció megteremtése az életkori sajátosságok és az egyéni érési ütem figyelembevételével.
- Élethelyzetekben, játékhelyzetekben és a különböző tevékenységi formák közben a gyermek ismereteit és emlékképeit bővítse, szilárdítsa, tapasztaltassa, rendszerezze.
- A kulcskompetenciák megalapozása (személyes, szociális, kognitív), fejlesztése.
- Kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezetet biztosítása.
- Környezet-centrikus, környezetorientált tulajdonságok kialakítása.
- A környezetben való folyamatos tevékenykedtetéshez biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- A gyermekek érzelmi (EQ) és értelmi ((IQ) területeinek fejlesztése, építve kíváncsiságukra, érdeklődésükre.
- A külső természeti környezet és a külső ember alkotta, épített környezet megismertetésével sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek alakítása.
- A szülőföld, hazai táj, a népi, helyi, családi hagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeinek megismerését közvetítő tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása.
- Az állatok és növények védelmének, óvásának, szerepének elfogadtatása, valamint tiszteltetésben tartása.
- A felfedezési és tudásvágy felkeltése, fokozása, a „tudni szeretném” és „miért van így?”, gondolatok mentén.
- A spontán és a direkt módon felvetődő témák feldolgozásánál mindenkor a gyermekek tapasztalataira, élményeire, meglévő és hozott ismereteire, javaslataira építés.
- Párosítsa a tevékenységeket matematikai jellegű megtapasztalásokkal, amelyek során, segítse elő a különbségekre, hasonlóságokra, csoportosításokra irányuló kereséseket, ítéletalkotásokat és a relációk feltárását, konkrét és „fél absztrakt” fogalmak megalkotását.

- Valódi, realiztikus ismereteket nyújtása, melyek megfelelnek az óvodások életkori sajátosságainak és megalapozzák a világkép, a nemzeti-, családi kultúra, a néphagyományok, és az értékrend alapvető elemeit.
- Kiemelt feladatunknak tekintjük a tapasztalati síkú élményszerzést, a valós élményhátér biztosítását, az életszerű tevékenykedést.
- A helyi környezetet - amelyben élnek -, annak értékeit, szépségeit a gyermek életkori sajátosságainak megfelelően megismertesse, élményszerűen megtapasztaltassa.
- A gyermekekben a közösség összetartó erejét, az alkalmazkodás lehetőségét erősítse és segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, az életmód, életvitel, gondolkodásmód, viselkedés, természetvédelem, értékrend, felelősségérzet kialakítására.
- A környezet védelme érdekében a helyes viselkedési szabályokat alakítsa. A gyermekeket a természet szeretetére, óvására – védelmére nevelésével, amely kapcsán az emberi felelősséget is megláttatás, kidomborítása.
- Fejlessze a mennyiségi, formai, nagyságbeli, és téri viszonyokat, segítsen ítélőképessége, tér-, sík- és mennyiségsszemléletének fejlődésében.
- Tevékenykedtetés közben a gyermekek matematikai kíváncsiságának és érdeklődésének kibontakozását segítse, perceptuális, motoros, verbális, szociális képességeinek fejlesztését biztosítsa.
- A matematikai tapasztalatokat és ismereteket természetes élethelyzetekben a gyermekek érdeklődésének megfelelő eszközökkel és tevékenységekkel biztosítsa.

A megvalósulás folyamata

A környezeti nevelés szókapcsolat azt fejezi ki, hogy nemcsak a környezet megvédésére kívánunk nevelni, hanem a környezettel való együttélésre is. Környezeti kultúrára szeretnénk nevelni gyermekeinket. Ez a környezeti kultúra magában foglalja a környezet tényleges védelmét, de annál lényegesen többet jelent, összetettebb, gazdagabb. A környezeti kultúra: életmód, gondolkodás és viselkedésmód, védelem, fejlesztés, okos és mértéktartó fölhasználás.

a.) Természeti környezetünk

Óvodánk kapcsolata a természettel nagyon szoros, mivel településünk természeti környezete nagyon változatos.

A három kiemelt helyszínünk (Balaton, Parkerdő, Óvoda udvara) megfigyelési témáit, az alkalmazott játékokat, tevékenységeket, kísérleteket a Környezeti Munkanaplóban rögzítettük. Ezeken a helyszíneken közös élmény – tapasztalat - és ismeretszerző megfigyeléseket végzünk. A helyszíneken a tevékenységi formák nem elkülönülten, hanem komplexen érvényesülnek, együtt formálják, alakítják a gyermek természet iránti pozitív viszonyulását.

- **Balaton** - legfőbb kincsünk. Megfigyelhetjük a Balaton ezer arcát, a nyári fürdőzést, a téli jégzajlást. Etetünk bütykös hattyút, tőkésrécét, dankasirályt. Látunk horgászokat a vízparti nádasokban, a mólón. Látunk apró halakat a kövek között, néha vízisiklót, tavi kagylót is. Megismertetjük a gyermeket a viharjelzés fontosságával (KMN).
- **Kishegyi parkerdő** - mely a Somogyi dombság nyúlványa. Az erdei környezet, növény és állattársulások megfigyelésére alkalmas. Kirándulásaink alkalmával az erdőjárás, tűzgyújtás szabályait gyakoroljuk. (KMN).
Szőlőhegyek, gyümölcsöskertek, ahol a gyermek a mezőgazdasági munkákkal, az ehhez szükséges gépekkel, eszközökkel ismerkedhet. Részt vehet szüreten, gyümölcszedésen.
- **Óvodánk udvara** - ahol változatos növényzet, lombhullató és örökzöld fák, bokrok találhatók. Észrevetjük a növényeken és az állatok életében történő évszakonkénti változásokat. Megismerkednek rovarokkal, madarakkal, csigákkal, hernyókkal, földigilisztával. A kerti munka során megfigyelik a növények növekedését és azt is, hogy fejlődésüket milyen feltételek megteremtésével értük el (víz, levegő, talaj) (KMN).

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek már óvodás korban megtanulják, hogy a Földünket óvni, védeni kell. Úgy gondoljuk, hogy azzal tudunk a legtöbbet segíteni, ha már az óvodában megtanítjuk, hogy milyen káros hatással van az élővilágra a le nem bomló szemetek szétdobálása, ha jó példával elől járva megtanítjuk gyermekeinknek, hogyan kell szelektíven gyűjteni a szemetet.

b.) Társadalmi környezetünk

Megismertetjük a gyermeket a felnőttek világával, a város intézményeivel. Amennyiben alkalom adódik, meglátogatjuk a szülőket munkahelyükön, tudatosítjuk a felnőttek munkájának

társadalmi hasznát és szükségességét, miközben építünk a gyerekek más forrásokból szerzett tudására is. A séták során gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait, megismerkednek a városban előforduló vízi és szárazföldi közlekedési eszközökkel. Az óvoda környékén megfigyeljük a változásokat: építkezések, parkosítás.

A gyermek óvodai élete során megtapasztalja az idő múlását (napszakok, a hét napjai, hónapok, évek). Megfigyelései alapján ismeretei vannak az állatok és az emberek kapcsolatáról. Télen madáretetőket helyezünk ki, folyamatosan pótoljuk az eleséget. Akváriumot gondozunk, figyeljük a halak életét. A háziállatok gondozását családonál ismerhetjük meg. Tudja családtagjai nevét, tud mesélni otthoni élményeiről, (hétfői élménybeszámoló), ismeri a családtagok életének jellemzőit. Az alapvető viselkedési normák, illemszabályok folyamatos gyakorlásával érjük el, hogy alapvető igénye legyen: kiránduláson, természetjáráson csak azt hozza el, amit a természet elenged! A növényeket ne tépje le, ne tapossa össze! A szemetet hulladékgyűjtőbe dobja, ha ilyen nincs, akkor hozza haza! Hangoskodásával ne zavarja az erdő csendjét! A vízbe szemetet ne dobáljon! Tűzgyújtás szabályairól halljon! A fenntarthatóságra nevelés során, szerezzon tapasztalatokat az energiáról, az energiatakarékosságról, újrahasznosításról. Ismerje meg, gyakorolja, a szelektív hulladékgyűjtést.

Programunk figyelembe veszi a gyermek óvodáskor előtti matematikai tapasztalatait. Ezek nem pontosak, érzelemhez kötöttek, és a család részéről ritkán tudatosak. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. Tevékenységekkel inspiráljuk a gyermeket a nagyobb koncentrációra, a versenyszellem kialakulására, az érzelmi-akarat, közösségi tulajdonságok fejlődésére. Ebben az életkorban a gyermek egyre gyakrabban igényli és képes kisebb-nagyobb csoportokban, az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. A matematikai nevelés egyik jellemzője óvodáskorban a komplexitás. Az óvodába lépés pillanatától fontos számunkra a gyermek érdeklődésén alapuló életszerű helyzetekben a tér, a mennyiség és a forma azonosságainak, különbözőségeinek és egymás közötti összefüggéseinek megfigyelése, megértése. A matematikai tapasztalatszerzés lehetősége jelen van:

- Játékban (építés közben térbeli kiterjedések, irányok gyakorlása, szerepjátékban párosítás, tömegmérés, stb.).
- Környezetben (emberi fejlődés időrendje, Balaton parton vizes játékok közben úrtartalom-mérés, halmazképzés, válogatás a természet anyagaiból – levelek, termések, kavicsek).

- Ábrázolásban (eszközök száma, nagysága, formája, képek és téri alkotások).
- Mese-versben (meseszereplők száma, meseidő rendje, a vers ritmusának lüktetése).
- Ének-zenében (mondóka és dal szövegének memorizálása, a szabályok megtanulása).
- Mozgásban (téri tájékozódás, irányok, oldaliság, névutók, sorba rendezés, párok).
- Munkában (naposi munka-terítés, kerti munka-területek nagysága).

8.7. Munka jellegű tevékenységek

A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését szolgálja, pozitív élmények átélésével a gyermek önként vállalt feladatok - azaz örömmel és szívesen végzett aktív tevékenysége, melyben megéli a közösségért való tevékenykedés örömét is.

A munka a gyermek számára személyiség fejlesztő hatású, szívesen végzett játékos tevékenység legyen, amely a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Alapelveink

- A munkatevékenységek közben megfelelő tapasztaltatással, környezet megismertetésével a szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakítása, fejlesztése.
- A gyermeki tevékenység megszerettetése.

Célunk

- Alapozódjon meg a gyermek feladattudata, kötelességteljesítése, a munka megszerettetésén keresztül, pozitív élmények segítségével.
- Olyan készségek, képességek fejlesztése, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességérzetét, saját és mások munkájának megbecsülésére és elismerésére nevelés önként vállalt tevékenységek révén.

Feladat az óvodapedagógusok számára

- A gyermekeknek az egyéni sajátosságok figyelembe vételével, az életkoruknak megfelelő munkaalkalmak biztosítása.
- Egyéni munkatempónak megfelelő idő megteremtése.
- Az egyes munkafajták fokozatos, differenciált bevezetése.
- Biztonságos, megfelelő méretű eszközöket biztosítása.

- A munkaeszközök megfelelő használatának megismertetése.
- Kulcskompetenciák megalapozása, fejlesztése (személyes, szociális, kognitív).
- A munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek és tulajdonságok fejlesztése.
- Igényük alakítása a rendre és a rendezett körülmények megtartására, visszaállítására.
- Minél több lehetőség megteremtése az önálló munkavégzésre.
- Az elsajátított munkafogások folyamatos gyakorlásának biztosítása.
- Munka jellegű tevékenységekkel a közösségi kapcsolatok alakítása.
- Fontosnak tartjuk, hogy az óvónő a gyermekkel való együttműködést a folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermek saját magához mérten fejlesztő értékelését, tudatos pedagógiai szervezéssel biztosítsa és megtervezetten, átgondoltan tegye.

A megvalósulás folyamata

A munka fontos színtere a társas és a közösségi élet megnyilvánulásainak. A játékhoz hasonlóan segíti a gyermek szocializációs, kommunikációs képességét. Itt tanítjuk meg a kooperációt, annak szükségességét, előnyét. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét. Az értékteremtő munka pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek együttműködési képességeinek fejlesztése.

Minden olyan munkát elvégezhet a gyermek, amihez kedve van és testi épsége veszélyeztetése nélkül képes megvalósítani. A munka elvégzését külső szükségesség indokolja, valamit teljesíteni kell, eredményét mindenki egyaránt tapasztalhatja. A munka felelősséggel jár, megfelelő beállítódásra, ismeretekre, készségekre van hozzá szükség. Gyakorlás hatására kialakul a gyermekben a munka céljának tudata és felelősségérzete: képessé válik arra, hogy számoljon tevékenységei következményeivel. A munka hozzájárul az értelmi képességei, önállósága, döntésképesége fejlődéséhez. A munkavégzés nem időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység, amely beépül a mindennapokba. Óvodánkban a gyermek a következő munkafajtákat gyakorolja: saját személyükkel kapcsolatos munkák, önkiszolgálás, csoport érdekében végzett munkák, naposság, kerti munka, növény- és állatgondozás. A munkafolyamatok végzéséhez szükséges a megfelelő eszközrendszer. Minden gyermeknek lehetőséget kell biztosítani, hogy eszközökkel végezhesse a munkafolyamatokat. Különös figyelmet kell fordítani a sajátos nevelési igényű gyermekekre, segítsük őket, hogy bekapcsolódhassanak a munkavégzésbe és örömmel tevékenykedhessenek.

A munkatevékenységek lehetőségei a környezeti nevelés három színterén

– Óvodaudvar:

A lehullott levelek gereblyézése, gyűjtése, udvari játékok, szerszámok rendben tartása, helyrerakása, virágágyások gondozása, söprés, hólapátolás, hó söprés.

A „madárbarát kert” program számos munkalehetőséget kínál:

Madáretetők kihelyezése, tisztítása, madáretetés, madárkalács készítés, odúk kihelyezése, figyelése, fészekanyagok gyűjtése. Tavaszi, őszi nagytakarítás.

– Balaton part:

Gyűjtőmunka – kavicsok, kagylók,

Vízi madarak etetése, figyelése.

– Parkerdő:

Gyűjtőmunka – „amit a természet elenged”: termések, levelek, ágak, fakéreg.

8.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A nevelési folyamat egésze, azaz az óvodai élet valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy a gyermekek spontán vagy irányított módon ismerkedhessenek az őket körülvevő világ jelenségeivel, tárgyaival, összefüggéseivel.

A spontán tanulás során az ismeretszerzés önkéntelen, bármikor, bárhol kialakulhat, elég hozzá egy eszköz, egy tárgy, mely a gyermekeket a meglévő tapasztalatai felidézésére, újak megélésére készíti. A spontán lehetőség tudatos kiaknázása ideális alkalmat nyújt az egyéni vagy mikro csoportos fejlesztésre.

A szervezett tanulás, ismeretszerzés alatt azokat a kötetlen és kötött tevékenységeket értjük, melyeket napi rendszerességgel tudatosan tervezünk, szervezünk, irányítunk. A világ megismerésének folyamatában mindkét formát azonos fontosságúnak tartjuk, a nevelő munkánkban azonos súllyal érvényesítjük.

Alapelveink

- A tudatosan szervezett tanulás elsősorban játékba integráltan valósuljon meg.
- A tevékenységek megválasztása során a gyermek önálló ismeretszerzési igényének kielégítése, a szabad választás jogának érvényesülése mellett.

Céljaink

- Valósuljon meg a gyermek természetes kíváncsiságára és érdeklődésére alapozva olyan személyiségfejlesztés, amely élmények, tapasztalatok és tevékenységek által fejleszti a megismerési folyamatokat (érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, figyelem), valamint a gondolkodási műveleteket és a kreativitást.
- A tanulás folyamatában alakuljon a gyermek képszerű, szemléletes gondolkodása, fejlődjön a beszédészlelése, a beszédértése, a szóbeli kifejezőképessége, a problémamegoldó gondolkodása és az így szerzett tudást képes legyen megváltozott körülmények között is alkalmazni.
- Olyan mindenféle ismeretforrás biztosítása, mely valódi örömforrás legyen a gyermek életében, mivel értelmének megnyitása elsősorban érzelmein keresztül lehetséges.
- A gyermek olyan ismeretekhez és tapasztalatokhoz juttatása, amelyek segítik a helyzetfelismerésben, a problémahelyzetek megoldásában, és amelyek segítik az eligazodásban, a mindennapokban.

Feladat az óvodapedagógus számára

- A tanulási folyamatokat elsősorban a játék vagy az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása), - a spontán játékos tapasztalatszerzés jellemezze, melyhez indokolt esetben használhatja az IKT eszközöket.
- Indirekt „hívó magatartással” a tanulás lélektani feltételeit biztosítsa.
- Tudatosan tervezze a tevékenység céljainak megfelelő módszereket, eszközöket, szervezési módokat.
- A gyermeket cselekedtetéssel, szemléletes helyzetben szerzett előzetes, konkrét tapasztalatokra építve, komplex módon fejlessze, személyre szabott, pozitív értékeléssel, mellyel segíti a gyermek személyiségének, kreativitásának kibontakozását.
- Biztosítsa az életkori sajátosságok és egyéni érési ütem figyelembevételével a gyermekek önmagukhoz mért fejlődését.
- Többféle módszertani megoldásban gondolkodjon, az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazza módszereit.
- Pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekedjen, amelyek alkalmasak az önellenőrzésre, önértékelésre.
- A gyermekek hibáit, tévesztéseit, mint a tanulási, fejlődési folyamat részét kezelje, az egyéni megértést elősegítő módon reagáljon rájuk.

- A próbálkozás, a hibajavítás lehetőségének biztosításával a kreativitás, az önálló gondolkodás segítése, a döntésképeség erősítése, a problémamegoldó képesség fejlesztése és ez által sikerélményhez juttatás.
- A siker egyéni- és közösségi szintű átélésével a kooperatív tanulás kialakulásának segítése.

A megvalósítás folyamata, tartalma

A tanulás jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A szabadon választott játék óriási információhalmazt tartalmaz, amelyből a gyermek mindig azt az egységet választja ki, amelyre az adott játék során szüksége van. Egy idő után az ismeretek spontán beépülnek a rendszerbe, felidézhetők és felhasználhatók lesznek azonos, hasonló és eltérő szituációkban is. A gyermek tanul, igyekszik felhasználni a tapasztalataiból mindazt, ami számára fontos, ami eredményt, sikert hoz, amiért dicséretet kap, aminek hatására jól érzi magát, barátokat szerez. A játékba ágyazott tanulás során utánzással, mintakövetéssel sajátítja el az alapvető magatartási szokásokat, ezek az eszközök használatára vonatkozó szabályok, a társas viszony szabályai is. Az utánzásra motivált gyermeket fontos, hogy hiteles személyek vegyék körül, és a kifejezési módok tevékenységbe ágyazva nyilvánuljanak meg. A spontán, játékos tapasztalatszerzés során a gyermek érdeklődését elsősorban a játék köti le, amely közben maradandó, összefüggő ismereteket nem szerez, mégis sok lehetősége van különböző viszonyításokra, próbálgatásokra, felismerésekre, tapasztalatok szerzésére. Jó lehetőséget ad a próbálkozva felfedező tanulás az „aha” élmény átélésére, s mindez érzelmi többlettel tartósan rögzíti a felismeréseket, benyomásokat. A probléma- és feladatmegoldás eredménye az apró részletek megfigyelése. Fontos teendő számunkra, hogy a sajátos nevelési igényű és hátrányos szociális környezetből érkező, abban élő, gyermekek kíváncsiságát, szóbeli aktivitását, motivált helyzetben fokozzuk. A gyermek kérdezési kedvét befolyásolják korábbi elraktározott ismeretei, ezért a hiányos ismeretek pótlása, a meglévők gazdagítása, az emlékezet fejlesztése is kedvezően hat a kérdezési kedv kibontakoztatására. Az oldott, derűs légkörben a gyermek másik társa kérdéseiből és az arra adott óvónői válaszból is tanul. Fontos, hogy a gyermek egyénenként sok pozitív megerősítést kapjon nem általános formában, hanem a konkrét cselekedetek, teljesítmények, differenciált, árnyalt értékelésén keresztül. Az óvoda-

pedagógus által irányított célzott megfigyelések a kirándulások, a séták alkalmával és a szervezett foglalkozások keretében valósulnak meg. Ezek segítik a gyermeket a körülvevő környezet jelenségeinek megértésében. Pedagógiai gondolkodásunk és programunk szerint a játékos tanulás azt is jelenti, hogy az óvónő által kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak úgy, hogy nincs közben kötelező játékelrakás. A gyermek a tevékenységek befejezése után igénye szerint visszatérhet eredeti játékához, vagy újat kezdhet. Munkaformaként alakíthatók egyéni-, páros-, mikro-, makro valamint kooperatív csoportok, az adott helyzethez alkalmazkodva.

Az egész csoportot érintően egyetlen napon változik ez az alapelv, amikor az óvónő szervezett mozgástevékenységet tart. Óvónői, de gyermeki kezdeményezésre is létrejöhet olyan játékos tanulási szituáció, amelyben a gyermek érdeklődésétől függően vesz részt. A szervezett tanulási szituáció megvalósulhat témahetek, projektek formájában is. A kötetlenség csak a gyermekre vonatkozik, az óvónő részéről feladatának minőségében nem jelent változást. Ez számtalan probléma- és feladat-megoldási lehetőséget ad a gyermek számára. Az óvónő a tanulási szokásokat alakítsa úgy, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés, egy kérdés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében. Differenciált értékelésével segítse az önértékelés fejlődését. Az óvónő a tanulás szervezésénél, tervezésénél támaszkodjon a kiegészítő segédanyagokra, mint KMN (Környezeti Munka Napló), tématervek, projekttervek, éves terv. Az óvónő kreativitását bátran használja és vegye figyelembe a gyermek által felvetett ötleteket, témákat.

Személyes kompetenciák területén:

- a másság elfogadására nevelés;
- az intellektuális (IQ) érzelmek fejlesztése a tudás örömének átélésével;
- az emocionális (EQ) érzelmek fejlesztése;
- a reálshoz közelítő látásmód alapjainak lerakása, ön- és mások értékelése terén.

Szociális kompetenciák területén:

- szokások, magatartásminták, a pozitív beállítódás alakítása, az utánzás, mintakövetés lehetőségének biztosításával.

Kognitív kompetenciák területén:

- a kíváncsiság, érdeklődés, tudásszomj, kreativitás felkeltése az érzékelés, észlelés stimulálásával
- készségek alakítása a megismerési folyamatok során;

- a tanulási képességek erősítésével az egész életen át tartó tanulás lehetőségének meg-
alapozása.

Speciális kompetenciák területén:

- az egyéni adottságok (érési ütem, sajátosságok) és szükségletek figyelembevételével,
az egyénre szabott tevékenységek lehetőségének biztosításával, az aktivitásra és belső
motivációra alapozott differenciált fejlesztéssel a hátrányok csökkentése, valamint a
tehetségek azonosítása.

Nyelvi- kommunikációs kompetenciák területén:

- a beszédindítás, beszédbátorság, beszédaktivitás, beszédértés segítése;
- a beszédstílus folyamatos alakítása személyes mintaadással;
- artikulációs készség fejlesztése;
- elemi következtetések, ok-okozati összefüggések, ítéletek szóbeli megfogalmazása;
- az általános és relációs szókincs bővítésével a passzív szókincs aktivizálásának segíté-
se;
- szófajok megismertetésével a mondatalkotás, és a kontextusos beszéd kialakulásának
segítése;
- az analízis – szintézis, általánosítás, konkretizálás, összehasonlítás műveleteinek szó-
beli megfogalmazására törekvés;
- a térbeni, időbeni, vizuális összehasonlítások megfogalmazásának fejlesztése;
- a logikus és elvont gondolkodás szóbeli leképezése.

A felsorolt foglalkoztatási formák közül mindig a leghatékonyabb kerül kiválasztásra

Az óvodai tanulás formái lehetnek:

- utánzásos, minta-és modellkövetéses magatartás
- spontán, játékos tapasztalatszerzés
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés
- gyakorlati probléma- és feladatmegoldás

A tanulási módszerek megválasztását a gyerekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az eljárásokat változatosan, az adott szituációnak megfelelően kombináljuk.

9. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE, EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

Helyzetkép:

A felnőtt társadalom csak akkor válik elfogadóvá, ha a szociális tanulás már gyermekkorban elkezdődik. Ezen a ponton kapcsolódik a segítséget igénylők társadalmi integrációja az oktatáshoz. Az esélyegyenlőség felé megtett első, legfontosabb lépés az inkluzív, együttnevelés. A különböző sajátosságú gyermekek integrációja részben jogszabályi, részben társadalmi kérdés.

Óvodánkban minden nevelési évben vannak kiemelt figyelmet igénylő gyermekek. A nevelőtestület számára éppen ezért nagyon fontos feladat ezeknek a gyermekeknek a feltétel nélküli elfogadása, az esélyegyenlőség megteremtése.

Csoportjainkban az integrált fejlesztés a funkcionális integráció szintjén valósul meg, ami azt jelenti, hogy a gyermekeket rövid időre vonjuk ki a csoportból, amikor a gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, illetve a logopédus végzi a fejlesztést. Ők nyújtanak segítséget a gyermekek fejlesztésében. A csoporton belüli foglalkoztatás során az óvodapedagógusok munkáját a gyermekek fogyatékosságának jellege, mértéke és súlyossága határozza meg. A csoportelosztás során figyelembe vesszük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számát, törekszünk arányos elosztásukra.

Intézményünkben jelenleg kevés a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, de fejlesztésükre programunk és nevelőtestületünk is felkészült.

Személyi feltételek:

Az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógussal kapcsolatos elvárások:

- Megfelelően tájékoztatja az óvoda pedagógusait, pedagógiai munkát segítőket, a szülőket a kiemelt figyelmet igénylő gyermek befogadására, elfogadására.
- Folyamatosan együttműködik a szülővel a segítő tanácsadás eszközével, melynek eredményeként kialakulhat a helyes szülői attitűd a gyermek elfogadásában, konfliktusainak megoldásában, saját helyzetének képviselésében.
- Folyamatosan képzi magát a szükséges pszichológiai, módszertani ismeretekben.
- Rendelkezik a szükséges empátiával, toleranciával, érzékenységgel. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat, speciális fejlesztő eszközöket alkalmaz.

- Tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a gyermek fejlesztésébe az adott szükségletekhez igazodó módszereket megválasztja.
- Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedéshez, a fejlesztési folyamatot az adott gyermek egyéni szükségleteihez igazítja.

–

9.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

a.) Sajátos nevelési igényű gyermek (rövidítve SNI): az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Alapelveink

- Inkluzív, elfogadó, a személyiség teljes kibontakoztatására irányuló, a gyermeki jogok tiszteletben tartásával, biztonságot nyújtó óvodai élet biztosítása.
- Sajátos nevelési igényű gyermeket megillető jogok érvényre juttatása, az emberi méltóságának tiszteletben tartása, megbecsülése, minden helyzetben érdekeinek figyelembe vétele, védelme.
- Az SNI gyermekek sikeres beilleszkedésének segítése a közösségbe.
- A gyermek saját testi-, lelki szükségleteihez igazított gondoskodás, nevelés, különleges védelem és egyéni készségeinek és képességeinek, életkori sajátosságainak, fejlődési ütemének kibontakoztatása, komplex fejlesztése.
- Az óvodai nevelés sajátos eszközeivel az esélyegyenlőség biztosítása, a hozott hátrányok kompenzálása, az egyéni különbségek elfogadása.

Céljaink

- Olyan óvodai légkör megteremtése, melyben teljesül a sérült gyermek személyiségének kibontakoztatása, sokoldalú fejlődése az egyéni sajátosságok (fogyatékoság jellegének, mértékének, súlyosságának) figyelembevételével.
- Családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése a folyamatos párbeszéd, feltételrendszer biztosításával.

- Egyéni fejlődési ütemük, képességeik, szociokulturális háttérük figyelembevételével a hátrányos helyzetből való felzárkóztatásuk segítése, hátrányaik enyhítése.

Feladat az óvodapedagógus számára

- Az SNI gyermekek korai felismerése, szükség esetén a speciális szakemberhez, szakfejlesztés felé irányítása, fejlődésük nyomon követése, fejlődésük rögzítése.
- Az óvodapedagógus ismerje meg a külső szakemberek gyermekről alkotott szakértői véleményét, vegye figyelembe a gyermek számára tanácsolt fejlesztési javaslatokat.
- A gyermekek mozgásfejlesztése, kognitív,- és szociális képességeik fejlesztése, személyiségük és magatartásuk korrekciója.
- Egyénenkénti, személyes bánásmód alkalmazása, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása.
- A sérült gyermek folyamatos segítése és az önálló életre való képességének alakítása.
- A különbözőséget figyelembe vevő pedagógiai környezet kialakítása.

b.) Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTMN):

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Alapelveink

- Elfogadó, a személyiség teljes kibontakoztatására irányuló, a gyermeki jogok tiszteletben tartásával, biztonságot nyújtó óvodai élet biztosítása.
- Optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez.
- A BTM gyermekek sikeres beilleszkedésének segítése a közösségbe.
- A gyermekek számára biztonságot nyújtó, megalapozott és következetes, ám rugalmas szokásrendszer kialakítása.
- Hátrányok enyhítése, előítéletek csökkentése.

Céljaink

- Olyan óvodai légkör megteremtése, melyben teljesül a gyermek személyiségének kibontakoztatása, sokoldalú fejlődése az egyéni sajátosságok figyelembevételével.

- Családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése a folyamatos párbeszéd, feltételrendszer biztosításával.

Feladat az óvodapedagógus számára

- Az óvodapedagógus ismerje meg a külső szakemberek gyermekről alkotott szakértői véleményét, vegye figyelembe a gyermek számára tanácsolt fejlesztési javaslatokat.
- A BTMN gyermek korai felismerése, szükség esetén a speciális szakemberhez, szakfejlesztés felé irányítása, fejlődésük nyomon követése, fejlődésük rögzítése.
- A gyermekek mozgásfejlesztése, kognitív,- és szociális képességeik fejlesztése, személyiségük és magatartásuk korrekciója.
- Játékos helyzetek teremtésével a gyermekek testi, lelki szükségleteinek biztosítása, kielégítése.
- Egyénenkénti, személyes bánásmód alkalmazása, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása.

c.) Kiemelten tehetséges gyermek:

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Alapelvünk

- Elfogadó, a személyiség teljes kibontakoztatására irányuló, biztonságot nyújtó óvodai élet biztosítása.

Célunk

- A „Tehetség ígéreték” kapják meg az óvodai nevelés során a számukra megfelelő egyéni fejlesztést.

Feladat az óvodapedagógus számára

- Támogató környezet megteremtése, amelyben a tehetség-ígéreték minél korábban felfedezhetők, és a kiemelkedő képességeik továbbfejlesztése megvalósulhat a csoporton belül.

- A gyermekek tehetséges oldalának fejlesztése, gyengébb területének erősítése.
- A többségen belül a differenciálás eszközrendszerével a tehetség fejlesztésének segítése.

9.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek

Hátrányos helyzetű gyermekeknél a szükségletek kielégítése korlátozott több – kevesebb mértékben, de fejlődése nem veszélyeztetett. Szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult. (Alacsony jövedelem, szűkös lakáskörülmények, alacsony iskolai végzettség, alkoholizmus, drogfüggőség, család hiánya, beteg vagy korlátozott képességű szülők).

Halmozottan hátrányos helyzetű: Az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője a gyermek 3 éves korában legfeljebb az iskola 8. évfolyamon folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Halmozottan hátrányos jellemzője még, hogy a gyermek rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesül és a jegyző tartós nevelésbe vette.

Veszélyeztetettség „olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza”, tehát személyiségfejlődését veszélyeztetik (fizikai bántalmazás, szexuális zaklatás, szülői felügyelet hiánya, hajléktalanság, éhezés, elhanyagolt szülői magatartás, pszichés bántalmazás).

Alapelveink

- Elfogadó, a személyiség teljes kibontakoztatására irányuló, a gyermeki jogok tiszteletben tartásával, biztonságot nyújtó óvodai élet biztosítása.
- Optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sikeres beilleszkedésének segítése a közösségbe.
- A gyermekek számára biztonságot nyújtó, megalapozott és következetes, ám rugalmas szokásrendszer kialakítása.
- Hátrányok enyhítése, előítéletek csökkentése.

Céljaink

- Családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése a folyamatos párbeszéd, feltételrendszer biztosításával.
- Egyéni fejlődési ütemük, képességeik, tehetségük, szociokulturális háttérük figyelembevételével a hátrányos helyzetből való felzárkóztatásuk segítése, hátrányaik enyhítése, az előítéletek csökkentése, továbbá a nevelési hatások kedvező érvényesülésének megteremtése, nevelési célkitűzéseink megvalósítása.

Feladat az óvodapedagógus számára

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermek korai felismerése, szükség esetén a speciális szakemberhez, szakfejlesztés felé irányítása, fejlődésük nyomon követése, fejlődésük rögzítése.
- Megfelelően tájékoztatja az óvoda pedagógusait, pedagógiai munkát segítőket, a szülőket a kiemelt figyelmet igénylő gyermek befogadására, elfogadására.
- Egyénenkénti, személyes bánásmód alkalmazása, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása.
- Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedéshez, a fejlesztési folyamatot az adott gyermek egyéni szükségleteihez igazítja.

A fejlesztés elvei

A különleges bánásmódot igénylő gyermekekre vonatkozóan legyen:

- integráló, átfogó, minden részletre kiterjedő,
- normalizáló, rugalmas,
- családra, közösségre építő.

A fejlesztést csak komplex kivizsgálás után szabad elkezdni.

- Amennyiben részesült korai fejlesztésben, a korai fejlesztésre kell építeni.
- A sérült funkciók miatt biztosítani kell a folyamatos stimulációt, kondicionálást, a fejlesztés fokozatosságát, folyamatosságát, rendszerességét.
- A fejlesztés tevékenységbe, cselekvésbe ágyazott legyen.
- Kellő időt kell biztosítani a tevékenységhez.
- Taktilis, mozgásos, látási, hallási ingerek változatos biztosításával történjen a tapasztalatok szerzése.
- Alapmozgások kialakítása, fejlesztése folyamatos legyen.

- Szociális készségek fejlesztése kiemelt feladat legyen.
- Az önkiszolgálás fejlesztése, tartós önállóságra nevelés állandóan jelen legyen.
- Egyéni adottsághoz alkalmazkodó bánásmód.
- Az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez.
- Team formában történő együttműködés, fejlesztés.
- Differenciált fejlesztés egyéni fejlesztési terv keretében történik.

A fejlesztő tevékenység területei és tartalma:

Ebben a részben csak azokra a területekre térünk ki, amelyek a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára kiegészítéseket, változtatásokat kívánnak a nevelésben és egyéni fejlesztésben egyaránt.

a.) Egészséges életmódra nevelés

Kiegészítő feladatok:

- Prevenció és korrekció szükségességének időbeni felismerése.
- Pozitív viszony kialakításának elősegítése a külső segítőkkel.
- Az adott csoporton belül alkalmazható egyéni fejlesztési tervek elkészítése a szakemberek segítségével.
- Szociális képességek fejlesztése

b.) Érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai közösségbe történő beszoktatásakor hasonló problémák jelentkezhetnek, mint társaiknál. Félelem az új környezettől, gyerekektől, felnőttektől. Ezért jelenthet számukra is kedvező megoldást az óvodánkban már gyakorlattá vált szülőkkel együtt történő beszoktatás. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek szociális beilleszkedése egyrészt a gyermek személyiségétől, másrészt és nagymértékben a befogadó környezettől, a gyermektársaktól és a pedagógustól függ.

Kiegészítő feladatok:

- Az egyéni bánásmód elvének hangsúlyozott alkalmazása.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelő szociális érzékenységre való nevelés.
- Az én tudat fejlesztésénél, valamint az önértékesítési törekvéseknél az óvodánkban kialakított magatartásformák elfogadtatása.
- A többi gyermek másságának elfogadtatása.

- Utánzókéesség fokozott fejlesztése.
- Viselkedészavarok korrigálása a belső és külső szakemberek segítségével.

c.) Anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulása

Kiegészítő feladatok:

- Verbális kommunikációra való igény kialakítása.
- Beszédtanulási képességek fejlesztése mondókák és versek segítségével.
- Az aktív szókincs folyamatos bővítése.
- Egyéni fejlesztéseknél a beszéd és a mozgás koordinálásának fejlesztése.
- Részképességek fokozatos fejlesztése a szakemberekkel való konzultálás valamint az egyéni fejlesztési terv alapján.
- Képi és szóbeli megfogalmazási kísérleteik elősegítése.
- Anyanyelvi játékok játszása.
- Vizuális, akusztikus, kinezetikus észlelés és érzékelés, verbális emlékezet játékos fejlesztése fejlesztőjátékok segítségével.
- Képi és verbális gondolkodás és képzelet fejlesztése.
- Egyéni anyanyelvi fejlesztések.

d.) Munkajellegű tevékenységek

Kiegészítő feladatok:

- Az önkiszolgálás, naposság, alkalmi munkák játékos jellegének megtartása.
- Az együttesen vállalt munka és az együtt dolgozás örömeinek tudatosítása, képességének fejlesztése.
- Az eredményes munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztése, tulajdonságok alakítása.
- A jól végzett és eredményes munka örömeinek a tudatosítása.

e.) Tanulás

Kiegészítő feladatok:

- A gyermekek érdeklődésének felkeltése, és fenntartása változatos tevékenységek kínálatával.
- Ismereteik rendszerezése, bővítése, valamint azok beépítése eddigi ismereteik rendszerébe.

- Tapasztalataik, ismereteik verbális megfogalmazására való képesség folyamatos fejlesztése a szakemberek segítségével.

f.) Játék

Az óvodai nevelésben részesülő sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a játék az elsődleges tevékenységi forma. Ezt a területet kiválóan fel lehet használni a differenciált fejlesztéshez.

Kiegészítő feladatok:

- A szakemberek által javasolt fejlesztő játékok differenciált használata.
- Gyermekeként fokozott figyelmet fordítunk a játékon keresztül történő társas kapcsolataik elősegítésére, alakulására.
- Ezen gyermekeknél még nagyobb hangsúlyt kap a játék elsődlegességének és szabadságának elve (változatos játéklehetőségek kínálatával).
- A gyermekek adottságainak, képességeinek, érzelmi – akarati életének megnyilvánulási lehetőségeinek a segítése, fejlesztése.

Helye a nevelés folyamatában:

Az óvodában azért van nagy jelentősége az együttnevelésre, mert az egészséges gyermek óvodába kerülve szerzi első tapasztalatait „más” társairól. Az itt ért hatások, első benyomások később meghatározóak lesznek életében. Úgy gondoljuk, ha egymást megbecsülve, egymást elfogadva nevelkedhetnek, akkor a későbbiekben, a felnőttkori társadalomban számos probléma megelőzhetővé válik. Ehhez azonban az óvodapedagógusoknak meg kell találniuk azokat a lehetőségeket, melyekkel úgy tudják ezeket a hátrányokat kompenzálni, hogy emiatt senki se rekesztődjön ki a többiek közül.

A gyermek és a kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetén a fejlesztés módja és iránya az óvónő és a speciálisan képzett szakember felelőssége. Egyénileg kell ismernie a gyermek készségeinek, képességeinek szintjét, és a fejlesztést a módszerek sokoldalú kombinálásával kell megvalósítani. Munkánk végzése során olyan rendszer kidolgozása a célkitűzésünk, amelyben a túlszabályozás nem válhat fontosabbá, mint maga a feladat. Ezzel együtt tudjuk azt, hogy csakis a jól átgondolt és kialakított szokás- és szabályrendszer, valamint a nevelőtestületi értékrend betartása adhat biztonságot gyermeknek, felnőttnek egyaránt.

Rehabilitáció, habilitáció az a folyamat, melyben a kiemelt figyelmet igénylő gyermek képessé válik arra, hogy elérje és fenntartsa a társadalmi integrációhoz (beilleszkedéshez) szüksé-

ges fizikai, érzékszervi, értelmi és pszichikai állapotát egyénre szabott, tervezett, összetett fejlesztő tevékenység révén.

A habilitációs, rehabilitációs fejlesztő terápiák a nevelési programra, valamint az egyéni fejlesztési tervekre épülnek, melyek hozzásegítik a gyermeket ahhoz, hogy:

- a hiányzó vagy sérült funkciók helyreálljanak vagy újak alakuljanak ki, a meglévő ép funkciók bevonásával,
- a szükséges, speciális eszközök használatát megtanulják,
- az egyéni sikerek, tulajdonságok, funkciók kifejlődjenek, melyek alkalmassá teszik a társadalmi integrációra.

Fontosnak tartjuk, hogy a csoporttársak el- és befogadó képessége, a pedagógiai programban megfogalmazott közösségi magatartást, szocializációt kialakító feladatok megvalósítása során alakuljon ki az ép gyermekben, hogy:

- elfogadja a sajátos bánásmódot igénylő társát,
- vegye észre milyen erőfeszítést kell tenni a fogyatékos gyermeknek az eredmények eléréséhez,
- ismerje meg mire képes a fogyatékos társuk és milyen erősségei vannak,
- legyen természetes számára a segítőkészség, odafordulás.

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. Az egyéni és mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.

A tehetséggondozás feladatainak megvalósítása óvodánkban differenciálással és egyéni tehetséggondozással történik. A differenciálás áthatja az egész nevelés folyamatának feladatait, tartalmát, követelményeit, módszereit, eszközeit, szervezeti formáit, értékelési rendszerét. Pedagógusaink nevelő-oktató munkájuk során arra törekszenek, hogy a differenciálás módszerével teljes mértékben kibontakoztassák a gyermekekben rejlő képességeket, fejlesszék kreativitásukat, szociális kompetenciájukat, kognitív és affektív szférájukat.

10. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Óvodáinkban a gyermekeket vagy hozzátartozóikat hátrányos megkülönböztetés nem érheti származása, vagyoni helyzete, színe, neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása, politikai nézete miatt.

Alapelveink

- A társadalmilag elfogadott normáktól eltérő kulturális szokások megismerése, megértése (kisebbség, migráns gyermekek).
- Az integráció lehetőségével a multikulturális- és interkulturális nevelés során az önanazonosság megőrzése, ápolása, erősítése.
- Az óvodai nevelés sajátos eszközeivel az esélyegyenlőség biztosítása, a hozott hátrányok kompenzálása, az egyéni különbségek elfogadása.
- Egyenlő bánásmód, esélyegyenlőség elvének teljes körű érvényesítése.

Céljaink

- Valódi differenciálás, hogy, minden gyermek szükségletei szerint azt kapja, ami neki kell, abban adjunk segítséget, amiben szükséges, ott teremtsünk esélyt, ahol arra rászorul.
- Esélyegyenlőség növelése, az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülése, szegregáció mentesség megvalósítása.

Feladat az óvodapedagógus számára

- A hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása.
- Teljes körű óvodai ellátás biztosítása.
- Óvodai hiányzások csökkentése érdekében különböző intézkedések megtétele.
- Szülőkkel való partneri kapcsolat kialakítása.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében az önanazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének biztosítása.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő migráns családok gyermekeinek óvodai nevelésében az önanazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének, társadalmi integrálásának biztosítása.
- A különbséget figyelembe vevő pedagógiai környezet kialakítása.

Munkánk során fontosnak tartjuk a gyermeki személyiség kibontakoztatását, ezzel biztosítva minden gyermek számára az egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést, a meglévő hátrányok csökkentése érdekében. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést. Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésükben is igyekszünk érvényesíteni lehetőségeinkhez és szakmai tudásunkhoz mérten. A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben keressük, mutatjuk be társaiknak. Szükség esetén tájékozódunk és információkat gyűjtünk a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatban.

Igyekszünk megteremteni a migráns gyermek érzelmi biztonságát. Segítjük őket a magyar nyelv elsajátításában. Ennek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a gyermekközösség.

Fontosnak tartjuk az intézményen belül a szegregáció mentességét és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Ezen belül alapvető, hogy óvodánk biztosítsa a szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférést, de helyezzen hangsúlyt az esély megteremtésére, a hátrányos helyzetű gyermek hátrányainak kompenzálására. Kapjon meg a gyermek minden segítséget képessége, tehetsége kibontakoztatásához, ismeretei folyamatos bővítéséhez, személyisége sokoldalú fejlesztéséhez. További célunk nem csak a hátrányos helyzetű gyermek fejlesztése, hanem családjuk szociális körülményeinek, valamint a gyermek családon belüli nevelésének támogatása, segítése.

Az intézmény valamennyi dolgozója felelős azért, hogy ismerje az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsa a diszkrimináció-, és szegregációmentes nevelést, oktatást, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjon minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteit bővítse.

Az egyenlő bánásmód megsértésének orvoslására a köznevelési törvényben szabályozott eljárás keretében kerülhet sor.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell:

- a gyermeki jogok gyakorlása során
- felzárkóztatás, egyéni fejlesztés vagy tehetséggondozás alkalmával
- az óvodában biztosított szolgáltatások igénybevétele során
- gyermekcsoportban történő elhelyezéskor
- hit és vallásfoglalkozáson való részvétel alkalmával

11. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Helyzetkép

Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek óvodánkba. Ezt figyelembe véve fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés. Meg kell ismernünk azokat a tényezőket, amelyek hozzájárulnak a hátrányos helyzet kialakulásához. A problémák megismerése után határozhatjuk meg feladatainkat, hátránycsökkentő tevékenységeinket.

A szociális hátrányok kompenzálásának alapvető feltétele, hogy valamennyi hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek három éves korától rendszeresen járjon óvodába, (lehetőleg vegye igénybe az egész napos óvodai elhelyezést), mert így hozzájut az őt megillető, testi-, lelki fejlődését szolgáló ellátásokhoz. Ezt az óvodában folyamatosan figyelemmel követjük.

A társadalmi helyzet változásai új kihívás elé állítják az óvodapedagógusokat, ennek érdekében fontosnak tartjuk a szakmai megújulást, a szakmai támogatások igénybevételét, továbbképzéseken való részvételt, valamint a fejlődéshez szükséges pályázati lehetőségek megragadását.

Az óvoda valamennyi dolgozója részéről elengedhetetlen a türelmes, elfogadó attitűd, a fokozott törődés, az egyénhez igazított elvárások, amelyek mintául szolgálnak a gyermek számára.

Alapelveink

- A gyermek személyiségének, emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartása.
- A társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése, megszüntetése, elfogadása, egyenlő esélyek megteremtésével, szegregációmentes környezet kialakításával.
- Integrációt elősegítő csoportalakítás.

Célunk

- A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermek felzárkóztatása, differenciált fejlesztése.

Feladat az óvodapedagógus számára

- A gyermek és körülményeinek megismerése, regisztrálása, folyamatos követése.
- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés, a lemaradás mértékének, minőségének meghatározása.

- Jó kapcsolatot kialakítása a szülőkkel, hogy kellő bizalom legyen az együttneveléshez kapcsolatos elméleti ismeretének bővítésére, szakirodalom ajánlása, szakember hívása.
- A közösségbe való beilleszkedést segítése, az esélyegyenlőség biztosítása.
- A családi háttérből származó kulturális és szociális hátrányok csökkentése, a lemaradások folyamatos kompenzálása.
- A gyerekek testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése, bátorító nevelés alkalmazása az emberi kapcsolatok kialakításában.
- Kölcsönös tiszteleten, elfogadáson, feltétel nélküli szereteten alapuló kapcsolatot létrehozása.
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése. Felelősségérzet, feladattudat kialakítása a gyermekekben.
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek, differenciált foglalkozások, tevékenységközpontú pedagógiák alkalmazása.
- A szakmai hálózattal folyamatos kapcsolattartás.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése (játékok, ruhák, könyvek gyűjtése, adományozása, kirándulások szervezése, rendezvények látogatása).

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformák – amennyiben szükséges

- Családlátogatás
- Szülői konzultáció biztosítása az óvónővel, a gyógypedagógussal, gyermekvédelmi felőssel
- Szülőknek tartott óvodai előadások
- Anyagi gondokkal küzdő családok felvilágosítása az igényelhető támogatásokról, segítségnyújtás a dokumentumok kitöltéséhez
- Tárgyi- szociális- vagy anyagi juttatás
- Pályázatok figyelése
- Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, óvodáztatási támogatások kezdeményeztetése
- Olyan társadalmi szervezetekkel, csoportokkal való szoros kapcsolat teremtése, amelyek a szociális hátrányt elszenvedő gyermeknek és családjának minél hamarabb képes segítséget nyújtani.

Helye a nevelés folyamatában:

Kezdetektől igyekszünk a szülőkkel egymást tisztelő, együttműködő, bizalmas kapcsolatot kialakítani, hiszen ez a problémák feltárásának alapja. A kialakított és folyamatosan fenntartott különböző kapcsolattartási formák lehetőséget adnak a problémák feltárására, a megismerésre. Az anamnézis lap felvétele a gyermek óvodába lépésekor, valamint a fejlődés folyamatos nyomon követése jó eszközünk. A szülőkkel való együttműködés során igyekszünk tapintatosan befolyásolni a jó szokások alakítását. Arra törekszünk, hogy a szülők érezzék segítő szándékunkat, érezzék azt, hogy szeretjük, elfogadjuk gyermekeiket.

Igyekszünk segíteni a szülőknek, családoknak- kompetenciahatáron belül- szociális helyzetük, életkörülményeik javítására. Felvilágosítást adunk a szociális juttatásokról, egyéb segítő lehetőségekről.

Szegregációmentes környezetet alakítottunk ki, amelyben az egyenlő bánásmód elveinek betartása és betartatása az óvodáinkban dolgozó felnőttekre kötelező érvényű. Tilos bármiféle hátrányos megkülönböztetés. Szeretetteljes, befogadó környezetet biztosítunk, melyben törekszünk a pozitív érzelmi kapcsolatok kialakítására felnőtt- gyermek, és gyermek- gyermek között.

Segítjük a hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkedését az óvodai közösségbe, nagy hangsúlyt helyezünk a szociális- és érzelmi nevelésre, a pozitív társadalmi normák és együttélési szabályok közvetítésére, a helyes viselkedéskultúra kialakítására. Az egészséges életmód szokásainak kialakításával is hozzájárulunk a hátrányok enyhítéséhez.

12. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

Gyermekvédelmi munkánk alapja a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény. (Gyvt.) A gyermekvédelem felelősségteljes munka, minden óvoda-pedagógus munkaköri kötelessége. Minden gyermeket érint, és nagy körültekintést igényel. A hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek pedig külön figyelmet, bánásmódot és fejlesztést igényelnek. Elsősorban a felnőttek előítélet-mentes és elfogadó viszonyulása szükséges ahhoz, hogy a csoport többi tagja is befogadja és elfogadja őket.

Károsító hatások okai lehetnek:

- Anyagi és lakás problémák (elsődleges életszükségletek kielégítetlenek, táplálkozás, ruháztatás, fűtés hiány).
- A szülők deviáns magatartása (erkölcstelen, bűnöző életmód, rossz példát mutat a gyermeknek, etikátlan magatartásra kényszeríti a gyermeket, a szülők érzelmi viszonyulása egymáshoz, alkoholizmus, tudatmódosító szerek használata).
- A gyermek elhanyagolása (felügyelet nélkül hagyják, rosszul bánnak vele, nem gondozzák kellőképpen).
- Tartós betegségek, súlyos tragédiák (közvetlen családtagok betegsége, elhalálozás).
- Súlyos feszültségek a családban (házastársi viszony megromlása, eltérő nevelési elvek, nevelőapa vagy anya elutasítása, a csonka család miatti nyugtalanság, munkanélküliség).
- Lehetnek egyedi esetek.

Alapelveink

- Tapintatos személyes kapcsolat kialakítása azon családokkal, akik segítséget igényelnek, vagy láthatóan segítségre szorulnak.
- A gyermek családi körülményeinek, problémáinak figyelemmel kísérése és fejlődésének követése.

Céljaink

- Az esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve segítségnyújtás annak megszüntetésében, a titoktartási kötelezettség betartásával.

- Megelőzni, elhárítani, vagy enyhíteni azokat a károsító hatásokat, amelyek a gyermek egészséges fejlődését megzavarják.
- Segíteni azokat a pozitív hatásokat, amelyek hozzájárulnak a gyermek értékes képességeinek kiteljesítéséhez.

A gyermekvédelmi munka feladatai:

- Meg kell ismerni a családot és a gyermeknek a családban elfoglalt helyét.
- Meg kell ismerni a gyermek képességeit, személyiségét, erre alapozva alkalmazni a szükséges fejlesztő tevékenységeket.
- A hátrányos, halmozottan hátrányos, illetve a veszélyeztetett helyzetben lévő gyermekek kiszűrése.
- A gyermek fejlődését veszélyeztető okok feltárása, megelőzése, megszüntetése, a HH, HHH, SNI gyermekek beilleszkedésének segítése, érzékenyítés, elfogadás.
- Meg kell próbálni hatást gyakorolni a családra, ha ez sikertelen, értesíteni kell erről az óvoda vezetőjét, aki hatósági intézkedést kezdeményezhet.
- Kapcsolatot tart fent azokkal a felelős személyekkel, intézményekkel, akik segíteni tudnak abban, hogy a családra való hatás eredményesebb legyen.

Óvodavezető feladatai:

- A gyermek mindenekfelett álló érdekének érvényesülését ellenőrzi.
- A gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, hatósági eljárást kezdeményez a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása, vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartás esetén.
- A gyermekvédelemmel összefüggő feladatok megvalósulását biztosítja, a személyi- és tárgyi feltételek megteremtésével.
- Irányítja és ellenőrzi az óvodában végzett gyermekvédelmi munkát.
- A rendszeres támogatás iránti kérelmekről az óvodapedagógusokkal, az illetékes szervekkel egyeztet, és megteszi a megfelelő intézkedéseket.
- Segíti a szülőket a felmerülő problémáik megoldásában.
- Kapcsolatot tart fenn az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Munkája során személyes, közvetlen kapcsolatot tart fenn a szülőkkel, gyermekvédelmi szolgálattal.
- Folyamatosan konzultál az óvodapedagógus kollégákkal, dajkákkal.
- Gyermekbántalmazás gyanúja vagy egyéb, pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén értesíti az óvodavezetőt.
- Szükség esetén felveszi a kapcsolatot a családdal, családsegítő szolgálattal, figyelemmel kíséri a gyermek körülményeinek alakulását.
- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységeket az óvodában dolgozó óvónők között.
- Kapcsolatot tart konkrét esetekben a gyámhatósággal, pártfogókkal, nevelőszülői felügyelőkkel, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel.
- Figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változásait, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit.
- Együttműködik a jelzőrendszer tagjaival.
- Részt vesz a gyermekjóléti szolgálat által kezdeményezett eszmegbeszéléseken.
- Évente beszámolót készít a végzett gyermekvédelmi munkájáról.

Óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek fejlődését veszélyeztető okok feltárása. Szükség esetén felveszi a kapcsolatot a gyermekvédelmi felelőssel.
- Megfelelő szakemberhez, intézményhez irányítja a családot, gyermeket.
- Biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését. a védő- óvó intézkedésre javaslatot tesz.
- Szem előtt tartja a gyermekek felzárkóztatását, differenciált, egyéni fejlesztését.
- Figyelemmel kíséri a gyermekek rendszeres óvodába járását, gyakori hiányzások esetén működésbe hozza a jelzőrendszert.
- A szülőkkel együttműködő kapcsolatot alakít ki és elősegíti a pozitív nevelési minták beépülését a családoknál.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutást javaslatával elősegíti.

- Tájékoztatja a szülőket arról, hogy milyen problémával, hol és milyen időpontban fordulhatnak hozzájuk, továbbá hogy az óvodán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel, milyen segítséget kérhetnek.
- Együttműködik a segítő intézményekkel, szakemberekkel.
- A hátrányos helyzetű gyermek szüleinek megnyerését az intézményes nevelés támogatására.
- A gyermek testi-és pszichés fejlődését veszélyeztető családi hatások estében a preventív családgondozás.
- A lassabban fejlődő gyermek fejlesztését a gyermekek szükségleteihez igazítottan.

Az észlelő és jelzőrendszer együttműködői:

- Az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,
- a köznevelési intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény nevelői,
- a rendőrség.

Az észlelő és jelzőrendszer együttműködőinek, vagyis mindannyiunk munkája során fontos, hogy egységes véleményt tudjunk alkotni, s ez által hatékonyabban tudjunk fellépni a prevenció az intervenció vagy a korrekció során egyaránt.

Körzeti Szociális Alapszolgáltatási Központ családgondozója valamint az óvodai szociális segítő rendszeres kapcsolatot tart óvodánk gyermekvédelmi felelősével. A hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek listáját folyamatosan, a változásoknak megfelelően kezeljük.

A gyermekvédelmi munka a különös titoktartási kötelezettség alá tartozó tevékenység. Azokat az eseményeket, amik beletartoznak a gyermekvédelmi munka feladatkörébe, írásban kell rögzíteni.

Tapasztalataink szerint a család érzelmi, kulturális szellemi szükségleteket kielégítő funkcióját nehezíti:

- A családszerkezet és a családegység előnytelen alakulása.
- A gyermekekkel együtt töltött idő lerövidülése.
- A munkavállalás arányainak eltolódása.
- A tágabb környezet pozitív hatásainak gyengülése.

A legjobban funkcionáló családnak is szűkülnek azok a lehetőségei, amelyek szükségesek lennének ahhoz, hogy a gyermekek 6-7 éves korukra jellemzően tájékozottak, élményekben, tapasztalatokban gazdagok legyenek.

Munkánk akkor tekinthető eredményesnek, ha a gyermekek három éves kortól rendszeresen járnak óvodába, nem kerülnek hátrányosabb helyzetbe annál, mint óvodába kerülésüket megelőzően, ha minden gyermek önmagához képest jól fejlődik, jól érzi magát az óvodában és korának, fejlettségének megfelelően képessé válik a zökkenőmentes iskolakezdésre.

A családi funkciók gyakorlásának segítésében az óvoda nem maradhat magára. Ehhez nem csak humánus pedagógiai eszmékre és jobb munkafeltételekre van szükség, hanem széleskörű együttműködésre, segítségnyújtásra kész intézményrendszerekre, társadalmi erőkre, amelyek képesek a hiányosan működő családokkal az együttnevelés segítésére csakúgy, mint az óvodából érkező családsegítő jelzések továbbítására.

13. FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

Az iskolába lépés elsődleges feltétele a gyermek érettsége, amely különböző életkorban alakulhat ki, ezáltal nagy egyéni eltéréseket mutatva. Mindezt figyelembe véve tárjuk fel, mikor válik stabilá a gyermek, - testileg, lelkileg, szociálisan, pszichikusan – a sikeres iskolai élet megkezdésére, illetve ehhez kapcsoljuk mindazon mutatók összességét, amelyek az óvodáskor végére a fejlődés várható jellemzőjeként jelennek meg pedagógiai munkánk eredményeként. Programunkban kitűzött célok az optimumot tartalmazzák, melyet a gyermekek változó fejlődési üteme- és az egyéni eltérések miatt nem lehet egységesen megvalósítani.

Testi fejlődés alakulása

- az egészségesen fejlődő hatéves korú gyermek eljut az első alakváltozáshoz,
- teste arányosan fejlett, teherbíró képessége életkorának megfelelő,
- mozgása összerendezett, harmonikus, mozgáskoordinációja és finommotoros készsége fejletté válik,
- mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan tudja irányítani,
- ismeri az irányokat, jól tájékozódik a térben.

Egészséges életmód szokásainak alakulása

- kialakul az igénye az egészséges életmódra, az egészségmegőrzés szokásai iránt,
- igényli a tisztaságot, ápoltságot, a rendet,
- tisztálkodási, öltözködési teendőit önállóan, szükség esetén segítséggel végzi,
- étkezési szokásaira a kulturáltság jellemző,
- az önkiszolgálás természetes igényévé válik.

Érzelmi-, erkölcsi-, értékorientált közösségi mutatók alakulása

- megfelelő önállósággal, önbizalommal és önértékelő képességgel rendelkeznek,
- képes önálló problémamegoldásra, az esetleges kudarcélmény elviselésére,
- képes kapcsolatot teremteni gyermek és felnőtt viszonylatban egyaránt,
- igénye a helyes viselkedési szabályok betartása,
- tudatos figyelme kitartó (10-15 perc)
- a helyes „Én” kép kialakulásával párhuzamosan kifejlődik kritikai érzéke, képes a különbözőség iránti toleranciára,

- erkölcsi érzelme fejlett, akarata és kitartása erősödik, megszilárdulnak a pozitív akarat tényezők,
- társadalmi szerepkészítése sokrétű,
- az egyén sikere közös élménnyé válik, a közösség sikere büszkeséggel tölti el az egyént,
- alkalmassá válik az iskolai élet elfogadására.

Értelmi fejlettség alakulása

- megfelelő ismeretekkel rendelkezik az őt körülvevő világról,
- gondolkodása érett, érdeklődés, kíváncsiság jellemzi,
- észlelésük-érzékelésük differenciált,
- kialakul a lényeglátás és a probléma-megoldási készség,
- kialakul az analógiás gondolkodás alapja,
- kialakul a fogalmi gondolkodás,
- megjelenik a szándékos bevézés és megnő annak felidézésének időtartama.

Pszichikus fejlődés alakulása

- érzékelése, észlelése differenciálódik,
- a közvetlen felidézés mellett kialakul a szándékos bevézés és felidézés,
- megjelenik a szándékos figyelem és emlékezés,
- kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodása,
- kreatív, önálló, tisztában van saját érkeivel, képes a konfliktusok kezelésére,
- nyitott, érdeklődő, problémamegoldó, tanulásra fogékony, alkalmas az iskolába lépésre.

Az egyes tevékenységi területek fejlődési mutatóinak alakulása

Játék

- a játék segítségével pontossá válik érzékelése, észlelése, kialakul szándékos figyelme,
- képes konstrukciókat előre megtervezni, majd játék végén produktumot felmutatni,
- megérti és alkalmazza a játék szabályait, képes egyszerűbb szabályok alkotására,
- igényli a társakkal való együttjátszást, képes szerepet vállalni.

Mozgás

- mozgásigénye, mozgáskedve életvitelének részévé válik,

- kialakul testsémája,
- biztonságosan mozog, mozgását képes irányítani,
- ismeri a téri irányokat,
- finommotoros fejlettsége révén felkészül az írás tanulására,
- akarata, bátorsága, önuralma, figyelme és egyéb jellembeli tényezői megerősödnek,
- betartja a szabályokat, kialakul egészséges versenyszelleme,
- mozgásos játékokat önállóan kezdeményez, esetleg szervez is.

Anyanyelv, kommunikáció, vers, mese

- a vers, mese igényéhez kapcsolódik a bábozás, dramatizálás, improvizálás, stb. ezeket önállóan kezdeményezi, szervezi,
- műalkotásokra érzékeny, befogadó, beleélő, érzelmeket-, képzeletet működtető,
- képes szorongásait feloldani, belső élményeit kiadni,
- önmagát képes jól kifejezni, gazdag szókinccsel rendelkezik, szituatív,
- megfelelő szókinccsel rendelkezik, anyanyelvi fejlettsége révén képes gondolatait, érzelmeit kifejezni,
- a kommunikatív jeleket értve és használva képes a folyamatos beszédre,
- „beszédes” mozgáskultúrával rendelkezik,
- művészeti értékekre érzékenyen reagál,
- életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezi ki magát,
- minden szófajt használ, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat,
- viselkedéskultúrájába beépülnek az alapvető illemszabályok.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

- a vizuális eszközöket, technikákat készség szintjén kezdi alkalmazni,
- képessé válik mondanivalóját képi megjelenítésben kifejezni,
- környezete iránt igényessé-, a szép iránt nyitottá válik,
- kialakult esztétikai érzéke alapján képes a szép meglátására,
- formagazdagon építkezik, változatos eszközöket használ,
- képes szóban kifejezni véleményét a látott alkotásokról.

Ének – zene, énekes játék, gyermektánc

- felfedezi a hangok szépségét, képes másokkal együtt énekelni, dalos játékokat játszani,
- kifejlődik zenei képzelete, alkotókedve megalapozódik,

- felismeri a ritmusváltozásokat, megkülönbözteti a hangszínek árnyalatait, felismeri és megnevezi a környezet hangjait, zörejeit,
- esztétikusan, egy ütemben képes együttmozogni, változatos térformában „táncolni”,
- önállóan használja a ritmushangszereket, szívesen énekel és hallgat zenét.

Külső világ tevékeny megismerése

- pontos ismeretekkel rendelkezik önmagáról és a családjával kapcsolatos alapvető adatokról,
- képes esztétikusan hatni környezetére,
- a természetes környezethez való viszonyulását pozitív attitűd jellemzi,
- szereti és védi a természetet, növényeket, állatokat,
- rendelkezik a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükséges magatartási formákkal és szokások ismeretével,
- képes felismerni elemi matematikai ok-okozati összefüggéseket (mennyiség, nagyság, tér, forma, szín, számfogalom tekintetében)
- megkülönbözteti az irányokat, érti és helyesen használja a névutókat (alá, fölé, közé)

Munka

- örömmel végez munkát minden olyan területen, ahol arra szükség van,
- munkavégzése igényessége tükrözi,
- kialakul feladattudata, munkavégzésében kitartó,
- segít önmagán, észreveszi, ha valamit el kell végezni.

14. PROGRAMUNK ELEMZÉSE, ÉRTÉKELESE

Pedagógiai Programunk előkészítésében és elkészítésében a nevelőtestület valamennyi tagja részt vett. Megvalósulása akkor garantált, ha mindenki azonosulni tud a megfogalmazottakkal, ha magára nézve kötelezőnek érzi, ha elkötelezett a közös cél iránt, ha tisztán látja azt, elfogadja és hajlandó erőfeszítést tenni érte.

A megvalósulás folyamatában szükséges

A szaktudáson alapuló színvonalas munkavégzés, becsületes és nyílt kommunikáció, szabad információáramlás, jó kapcsolat és munkakapcsolat, kölcsönös bizalom, önellenőrzésre való képesség. Az átfogó intézményi célokat gyermekcsoportokra, egyénekre kell lebontani és összehasonlításokat kell tenni a meglévő és elvárható eredmények között.

A teljesítés mérésének konkrét idejét, feladatait, felelőseit az óvoda éves munkatervében kell meghatározni. Az óvodai program bemutatása több irányban fontos. A szülők rendszeres tájékoztatása, az iskolával, a fenntartóval való együttműködés nélkülözhetetlen a hatékony és sokféle értéket képviselő óvodai nevelés elfogadásában. A változó társadalmi igények és az óvoda működését befolyásoló folyamatok elemzésében, a pedagógiai program megvalósulásában, a program menedzselésében, a nevelőtestület felkészítésében és a széleskörű együttműködés kiépítésében meghatározó szerepe van az óvoda vezetőjének.

15. AZ ÓVODA JÖVŐJE

„Gondolj a múltra, ha számadást végzel,
a jelenre, ha örömöd van,
a jövőben mindenre, amit cselekszel”

/Joubert/

A nevelőmunka hatékonyságának növelése

Célunk és feladatunk, hogy olyan humán légkörben éljünk és dolgozzunk, amelyben gyermek és felnőtt egyaránt örömet lel, amelyben az emberség példája utánzásra méltó az egymásra hatás folyamatában. Hisszük, valljuk és tudjuk, hogy a gyermek csak azt képes szeretni, aki őt is szereti, és csak szeretettel lehet nevelni. Saját emberségünk, az egymáshoz és a gyermekhez való megértő viselkedésünk, az óvoda nyugodt légköre, a felnőttek optimista, emberszerető lénye, a szeretet légköre az, amelyben a kisgyermek optimálisan fejlődhet. Az emberi kapcsolatok rendszerében fontosnak tartjuk a tiszteletudó légkör megszilárdulását, amelyben mindenki megőrizheti emberi méltóságát. A munkatársi együttműködés során feladatunk, hogy minden felnőtt saját munkakörében megtalálja az egyéniségéhez legközelebb álló feladat megoldási módokat. Ezek hívhatják elő az értékeket, képességeket, amelyeket érdemes az emberformáló tevékenység során kibontakoztatni. Mindenki tartsa hasznosnak, fontosnak, értelmesnek tevékenységét. Képes legyen feladatait önállóan elvégezni, szakmaiságát, véleményét elmondani, megvédeni, ill. az építő kritikát, fejlesztési javaslatokat munkájában hasznosítani. Lehetőség szerint részt vesz intézményi innovációban. Lássa, hogy ezzel ő is hozzájárul az óvoda eredményes nevelőmunkájához! Az értékteremtő és értékmegőrző munka olyan legyen óvodánkban, amely érdekes és hasznos tevékenységekre serkent!

Ez a cselekvő tevékenység kulturált nyugalommal párosuljon! A magasabb szintű képzési, továbbképzési formák biztosítják, hogy megfelelő korszerű ismeretanyag álljon rendelkezésünkre, nyomon követhessük a legújabb pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményeit. Felhasználjuk a digitális eszközök, anyagok nyújtotta lehetőségeket, az óvodás korosztály fejlesztéséhez és a szakmai együttműködéshez. Lehetőség szerint online bekapcsolódunk a különböző szakmai csoportok munkájába. Rálátásunk legyen azokra a módszertanokra, amelyek sikeresen biztosítják az óvodás korosztály fejlesztését. A nevelés hosszú folyamatába bekapcsolódva, a ránk bízott korosztály szüleivel együtt gondolkodva közös célunk, hogy gyermekkorhoz méltó, játékos, tartalmas évekhez jutassuk óvodásainkat. A gyermekből egészséges lelkű, szeretetet adni és kapni tudó, az emberi élet értékeit felismerő és becsülő egyéniséget neveljünk.

16. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Felülvizsgálata, módosítása

- A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- A nevelők szakmai munkaközösségei minden tanév végén értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
- A jelen pedagógiai program a fenntartó jóváhagyásával lép hatályba.

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:

- az intézmény vezetője,
- a nevelőtestület bármely tagja,
- a szakmai munkaközösségek,
- a szülői közösség,
- a fenntartó.

A Helyi Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- Nevelőtestületi javaslat
- Szülői igények változása
- Jogszabályi, törvényi változás

A módosítás – döntés előkészítő szerve:

- Nevelőtestület

A programmódosítás előterjesztésének módjai:

- Írásbeli előterjesztés az óvoda vezetője számára
- Írásbeli előterjesztés a nevelőtestület részére
- Véleménykérés szóban a nevelőtestülettől, írásban a döntés elfogadásáról.

A program módosításának előírásai:

A nevelőtestület kétharmados többségi szavazata alapján.

Nyilvánosságra hozatal:

A pedagógiai program nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézménynél tekinthető meg:

- a fenntartónál,
- az irattárban,
- az óvodavezetői irodában,
- az intézményi honlapon <https://www.ovoda.balatonlelle.hu>

17. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Lellei Óvoda Pedagógiai Programjának elfogadásának tárgyában.

A nevelőtestület elfogadta, jóváhagyásra javasolta: 2022. év. 04. hó. 29. nap

Karalyosné Adamcsek Anita

Karalyosné Adamcsek Anita
Óvodavezető-helyettes

Kismráv Istvánné

Kismráv Istvánné
Szakmai munkaközösség-vezető

A szülői szervezet elfogadta, jóváhagyásra javasolta: 2022. év. 04. hó. 29. nap

Pusztai Zoltán

Pusztai Zoltán

A jelen pedagógiai programot az óvodavezető jóváhagyta: 2022. év. 04. hó. 29. nap

Munkácsi Mihályné

Munkácsi Mihályné
Óvodavezető

A jelen pedagógiai programot a fenntartó jóváhagyta: 2022. év. 04. hó. 29. nap

Kenéz István

Kenéz István
Polgármester

A fentiek alapján a Lellei Óvoda Pedagógiai Programja hatályos: 2022. év. 05. hó. 01. naptól visszavonásig.

18. IRODALOMJEGYZÉK

1. ENSZ Egyetemes Emberi Jogok Nyilatkozata (1948.)
2. 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről
3. 229/2012. (VIII.28.) Kormány rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
4. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet 1. számú mell.
5. Az óvodai nevelés országos alapprogramja (Magyar Közlöny, 1966./71.sz.)
6. Az óvodai nevelés programja (Budapest, OPI, 1985.)
7. Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan (Gondolat, Budapest, 1978.)
8. Porkolábné dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az óvodában (Alex Typo, 1992.)
9. Dr. Tótszölöcsy Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában (FER-CO Kft, 1994.)
10. Gósy Mária: Óvodai beszédviselkedés (Káta – Press. 1990.)
11. Gósy Mária: Beszédszlelés (MTA Nyelvtudományi Intézet, 1989.)
12. Az óvodáskor fejlesztőjátékai (OKKER, 1998.)
13. Zsámboki Károlyné – Horváthné Szigeti Adél: Matematika kézzel, fejjel, szívvel (OKKER Budapest, 1998.)
14. B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék. (Tankönyvkiadó Vállalat, 1982.)
15. Dr. Ranschburg Jenő: A világ megismerése óvodáskorban. (Okker Kiadó, 2002.)
16. Forrai Katalin: Ének az óvodában (ÉNÓ).(Editio Musica, Budapest, 1995.)
17. Itt az ősz. Irodalmi szöveggyűjtemény óvodások és kisiskolások számára. (NOVUM, 2009.)
18. Komáromi Lajosné: A játék természetes örömeivel. (Antológia Kiadó, 2006.)
19. Körmöci Katalin: A gyermek szükségleteire épített tanulás az óvodában. (Fabula Bt., 2001.)
20. Lukács Józsefné – Ferencz Éva: Itt van az ősz, elmúlt a nyár, kelepel a gólya madár. (Flaccus Kiadó, 2010.)
21. Lukács Józsefné – Ferencz Éva: Kerek egy esztendő. Ősz. Komplex tevékenységek az óvodai környezeti nevelésben. Flaccus Kiadó, 2009.
22. Muszka Pál Anna: Vizuális nevelés – rajz, festés (NOVUM Kiadó, 2003.)
23. Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában. (Editio Musica, Budapest)

24. Zsámboki Károlyné: Bence világot tanul – Óvodások matematikája. (Zsámboki és Társa Bt., Sopron, 2001.)
25. Pereszlenyi Éva - Porkolábné Balogh Katalin: Játék - kommunikáció (Alcius 1997.)
26. Sugárné Dr. Kádár Júlia: A beszédfejlődés útjai - beszédfejlesztés az óvodában
27. Forray R. Katalin – Cs. Szachesz Erzsébet – Lesznyák Mária: Multikulturális társadalom – interkulturális nevelés
28. Gaál Sándorné, Kunos Andrásné: Testnevelési játékok tervezése az óvodában (Color Print Nyomda, Szolnok)
29. Nótiné Csikós Mariann: Az óvó néni így csinálja (Neteducatio Kft, 2016., első kiadás)
30. Facskóné Németh Csilla - Takácsné Kiss Anikó: Játék ősön (Logopédia kiadó, 2017.)
31. Karczewicz Ágnes: Óvoda ötletelő hónapról hónapra- Tématervek az óvodai nevelési év minden napjára (Neteducatio, 2017.)
32. Aszali Anett, Horváth Judit, Horváthné Csapucha Klára, Dr Rónáné Falus Júlia: Amit az óvónőnek észre kell venni (Flaccus Kiadó Budapest, 2015.)
33. Balogh Katalin Gabriella-Kendrella Ágnes: Így tervezünk mi (Ősz) Így tervezünk mi (Tél) Így tervezünk mi (Tavaszi) (Novum Könyvklub, 2017.)
34. Vekerdi Tamás: Kisgyermek, óvodások (Central Média csoport Zrt, 2016.)
35. Kádár Annamária: Mesepszichológia (Kulcslyuk Kiadó, 2013.)
36. Bozsik Rozália Luca- Manxhuka Afrodita: Hétről hétre tervezés (Novum Könyvklub kiadó, 2017.)

Mellékletek

1. Melléklet

2. Melléklet

Kaposvári Tankerületi Központ

Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat

Fonyódi Tagintézménye Balatonlelleli Telephely

**PREVENCIÓS GYAKORLATSOR A LÚDTALP
MEGELŐZÉSÉRE**

Módszertani segédlet

Kaposvár

2018

Házi feladatsor kidolgozása - kisiskolásoknak – lúdtalpra

Készült az

EFOP-3.1.6-16-2017-00015 azonosító számú "Együtt-működik" Gyógypedagógia és
szakszolgálati intézmények esélyteremtő szerepe születéstől a munkába állásig
című projekt keretében

Szakmai vezető

Táskai Erzsébet

Témavezető

Nagy Bernadett

Készítette

Bodor Zsófia

Hajdú Tiborné

Nagy Bernadett

1 Tartalom

1. Bevezetés	4
1.1. Szakmai indoklás.....	4
1.2. Miért van erre szükség?.....	4
2. Módszertani ajánlás	5
2.1. Szülői szerepvállalás.....	5
2.2. Fokozatos terhelés	5
2.3. A mozgásanyag	6
3. Összefoglaló.....	6
4. Felhasznált irodalom.....	7
5. Mellékletek.....	8
5.1. Ismertető a szülőknek	8
6. Mellékletek.....	9

1. Bevezetés

"A mozgás sok mindenre orvosság, de nincs olyan gyógyszer, amely a mozgást helyettesíthetné."

(Görög mondás)

1.1. Szakmai indoklás

Ezzel a segédlettel olyan gyakorlati anyagot kívánunk adni a szülők, óvodapedagógusok kezébe, amely a gyermekek számára érdekes, az óvodapedagógusok, szülők számára pedig könnyen követhető és nem utolsósorban eredményes lehet.

Gyógytestnevelési módszertani segédletünk alkalmazásának célja a prevenció és a kezdődő mozgásszervi elváltozások javítása, játékos gyakorlatsorral, nagycsoportos és kisiskolás gyermekek, tanulók számára otthoni és óvodai környezetben. Kisgyermekkorban a leghatékonyabb tanulási forma a mozgás, melynek során fejlődik az idegrendszere és támogatja a testséma kialakulását.

A felhasznált eszközök „otthonkompatibilisek”, könnyűszerrel megtalálhatóak minden háztartásban, továbbá a gyakorlatok kivitelezéséhez elegendő az otthoni mozgástér, vagy az óvodai csoportszoba. A mozgások nem bonyolultak, a gyerekek a gyógytestnevelés foglalkozásokon tanultak szerint önállóan is végre tudják hajtani azokat.

1.2. Miért van erre szükség?

A lúdtalp negatívan befolyásolja a test alátámasztását, illetve a testtartást állás, járás és futás közben. Az ellaposodott lábboltozat sok más mozgásszervi betegséget idézhet elő. A megelőzésben és a terápiában a lábtornának kiemelt fontossága van. A láb izmainak aktivitását, erejét, rugalmasságát és nyújthatóságát a lábtornával eredményesen lehet javítani.

A fejlesztés elsődleges célja, hogy a helytelen tartási formákat korrigáljuk, tudatosítsuk a gyermekben a helyes (fiziológiás) testtartást, játékos gyakorlatok alkalmazása közben. A törzs-, és lábizmok erősítése, illetve nyújtása, lehetővé teszi, hogy kialakuljon a gyermekben az a belső ellenőrző képesség, ami figyelmezteti őt, ha nem tartja helyesen magát.

2. Módszertani ajánlás

A gyakorlatgyűjtemény mozgásanyagának célja, hogy alkalmazásával a lábboltozatot tartó izmokat aktivizáljuk, erősítsük, hogy állás és mozgás során az izmok minden pillanatban megfelelő pozícióban tartsák a lábat.

A kezeletlen lúdtalpnak komoly következményei lehetnek. A lábfejen az izmok és szalagok nem képesek megtartani a hosszboltozatot, ezért a talp lesüllyedésével a boka is lesüllyed.

A lúdtalptorna célja, hogy a sarokcsontok normális tengelyállása mellett a láb hosszanti és harántboltozatai megfelelően alakuljanak, a boltozatot tartó talpi kisizmok megerősödjenek.

2.1. Szülői és óvodapedagógusi szerepvállalás

A hatékonyság érdekében elengedhetetlen a megfelelő szülői támogatás. A pedagógusok mellett a szülőknek is fontos feladata a rendszeres lábtornára szoktatás. A lábtorna által meg lehet teremteni a szabad mozgás, az önállóság, a kezdeményezés és a közös játék lehetőségeit.

A szülőkhöz és óvodapedagógusokhoz is tudatosítani szeretnénk, hogy a lúdtalp kezelésében elsődleges szempont a prevenció illetve a speciális aktív lábtorna, mivel a lúdtalpbetét kizárólag passzívan korrigálja a lábboltozatot. „A láb használatával a felfedezés, a kreativitás igen színes, érdekes variációkat alkot.”¹ Nem utolsó sorban pedig segít megerősíteni a testképet, a testfogalmat; az eszközhasználat pedig a térbeli elhelyezkedés mellett változatossá teszi a feladatokat.

Fontos a gyermek folyamatos ellenőrzése, a megfelelő cipő (szükség esetén lúdtalpbetét) viselése, valamint a természetes talajon (fű, homok, kavics) mezítláb járás ösztönzése.

A gyermekek részére a legjobb örömforrás a játék, mely a személyiségfejlődésre is jótékony hatással van és a gyermeket körülvevő környezetre is kisugárzik. A szülő számára is pozitív visszajelzés a napról napra látható fejlődés. A szülő - gyermek kapcsolat erősítését segíti elő a közös játékos időtöltés, ehhez szeretnénk hozzájárulni ajánlott gyakorlatainkkal.

A gyakorlatsor a szülők részére is érthető nyelvezettel készült, emellett minden gyakorlatot fotóval is illusztráltunk.

2.2. Fokozatos terhelés

A feladatsor összeállításánál kiemelkedő figyelmet fordítottunk a fokozatosság elvére. Ennek megfelelően, bemelegítés után először ülőhelyzetben, majd álló helyzetben terheljük a láb

ízületeit és izmait, továbbá először eszköz nélküli, majd eszközzel végezhető gyakorlatok követik egymást. Egy-egy gyakorlat intenzitását az ismétlésszám növelésével és a végrehajtás tempójával fokozhatjuk, de nem cél a napi 15-20 perces időkeret túllépése.

2.3. A mozgásanyag

A gyakorlatsor bemelegítő, eszköz nélküli és eszközzel végezhető játékos feladatokat tartalmaz. A rendszeres tornával a láb fiziológiás állapota visszaállítható, izmai erősíthetők. A mozgásanyag célja, hogy a láb egészséges funkcióját megpróbálja helyreállítani.

A bemelegítés célja a lábak felkészítése a tornára, a mozgásban aktívan résztvevő izmok és ízületek átmozgatása, vérkeringés fokozása. A lábtorna megkezdése előtt jótékony hatással bír az alsó végtagok átmasszírozása, talpak összedörzsölése.

A feladatok változatossága abban rejlik, hogy különböző eszközöket használunk a gyakorlatok során. Ezek alkalmazása azért szükséges, mert a finom fogó funkciók ezáltal hatékonyabban fejlődnek és az izmok erősödnek.

3. Összefoglaló

Gyakorlatsorunkat úgy állítottuk össze, hogy a szülők, óvodapedagógusok és a gyermekek részére is könnyen értelmezhető legyen. Olyan gyakorlatokat tartalmaz, amelyek a prevenció érdekében terápiás célt szolgálnak, és otthon, speciális tornaeszközök nélkül is elvégezhetők. Alapelve, hogy az adott lábtorna a mozgás játékos kritériumaként valósuljon meg, a gyerekek játékként éljek meg, és ne kötelező feladatként. A feladatok összeállításánál kiemelkedő szempont volt, hogy a gyerekek számára érdekes („gyermekbarát”), a szülő számára pedig érthető gyakorlatsort tartalmazzon.

Ez a gyakorlatsor nagycsoportos óvodásoknak és kisiskolásoknak készült, de végezhetik nagyobbak, testvérek és akár a szülők is. Ajánlott a napirendbe beillesztve, a mindennapos testmozgásba, játékba, az irányított tevékenységekbe, a családi programokba, akár az az esti fürdés előtti időszakba. „A feladatok akkor igazán hatásosak, illetve akkor vezetnek eredményre, ha rendszeresen végzik őket; és amint az időjárási viszonyok megengedik, ajánlott minél többet mezítláb járni egyenetlen talajon, kavicsokon, fűvön. Ezzel is segítve a láb izmainak erősödését.”²

4. Felhasznált irodalom

1. Nagy Bernadett: *A lúdtalp javítása kisiskolás korban Gyakorlatgyűjtemény* Szakdolgozat, Kaposvár, 2013.
2. Kovács Andrea: *Mackógyógytorna lúdtalp ellen*, K&J Vital Kft, 2012.
3. Kovács Jolán (szerk.): *Csináld velem! – Lábtorna Kicsiknek-nagyoknak, nemcsak lúdtalpasoknak*, SprinMed Kiadó, Budapest, 2013.
4. <https://www.baroskozpont.hu/ludtalp> [2018. 11. 28.]
5. <https://ludtalp.lap.hu/> [2018. 11. 28.]

Sorszámozott hivatkozás:

1. Báthori Anna Zsuzsanna – Pesáné Nagy Katalin: *Lábterápia – A leggyakoribb alsó végtag elváltozások helyreállító gyakorlatai*, Flaccus Kiadó, Budapest, 2010. 29. p.
2. Nagy Bernadett: *A lúdtalp javítása kisiskolás korban Gyakorlatgyűjtemény* Szakdolgozat, Kaposvár, 2013. 29. p.

5. Mellékletek

5.1. Ismertető a szülőknek

A lúdtalp, a lábboltozat hiánya eléggé gyakori kisgyermekkorban. Mi tud tenni a szülő ebben az esetben? A megoldás, mint sok más területen, itt is a megelőzés.

A prevenció legfontosabb része a torna, amely célirányosan a lábboltozat kialakításáért és megtartásáért felelős izmokat erősíti. A rendszeresen végzett lábtorna hatékonyan segít a statikai lábbetegségek megelőzésében, illetve kezelésében. A lábizmokat erősítő, rendszeresen végzett gyakorlatok megerősítik a talp izmait, segítve ezzel azok további fejlődését. A lábtorna további előnye, hogy a rendszeres és folyamatos végzés eredményeképpen már kisgyermekkorban megalapozható a lábak egész életen át tartó teherbíró képessége.

Vannak bizonyos periódusok, amikor különösen nagy a lúdtalp kialakulásának veszélye. Azokban az időszakokban fokozott figyelmet kell fordítani és törekedni a lúdtalp kialakulásának megelőzésére, amikor a lábat hirtelen nagyfokú terhelés éri. Ilyen például a korai talpra állítás, járatás kerülése (ha a türelmetlen szülők a gyermeket többet állítják és járatják, mint amennyit önmagától állna és járna, a kifáradás-pihenés önszabályozó mechanizmusa alól kivonva a gyermeket, túlterhelik a lábat). A mozgás hiánya, az egészségtelen életmód valamint a civilizációs körülmények szintén elősegítik a lúdtalp kialakulását.

A gyakorlatsor összeállításának az a célja, hogy kedvet ébresszünk a gyermekekben a rendszeres lábtorna iránt és megtanítsuk azokat az alapvető és játékos elemeket tartalmazó feladatokat, amelyeket otthon is rendszeresen végezhetnek szülői segítséggel.

Bízunk benne, hogy a gyakorlatokkal kedvet ébresztettünk a rendszeres, mindennapos torna iránt!

Vidám és eredményes gyakorlást kívánunk mindenkinek!

6. Mellékletek

1. Kh.: Hajlított ülés

Egyik lábunkat kézbe vesszük, megmasszírozzuk a talpukat, majd a másik lábunkat ugyanígy.

2. Kh.: Nyújtott ülés, kéztámasz hátul

Jobb talpunkkal megmasszírozzuk a bal lábunk szárát, majd ellenkezőleg is.

3. Kh.: Pillangóülés, kéztámasz hátul

Bal lábbal megcsiklandozzuk a jobb talpukat, majd ellenkezőleg is.

4. Kh.: Pillangóülés, kéztámasz hátul

Bal lábujjakkal megszorítjuk a jobb láb ujjait, majd ellenkezőleg is.

5. Kh.: Hajlított ülés, kéztámasz hátul

Talpak felemelése a talajtól, majd bokakörzések mindkét irányba.

6. Kh.: Nyújtott ülés, kéztámasz hátul

1. ü.: lábfej lefeszítése (spicc)

2. ü.: Lábfej visszafeszítése (pipa)

7. Kh.: Nyújtott ülés, kéztámasz hátul

Lábujjakkal „integetés” (csak a lábujjak mozognak)

8. Kh.: Pillangóülés, kéztámasz hátul

Ülésben tapsolás a talpakkal.

9. Kh: hajlított ülés, kéztámasz hátul

Ülésben hajlított talpak között
„kukucsálás”.

10. Kh.: Hajlított ülés, kéztámasz hátul

1. ü.: lábak elemelése a talajtól, és
csak a lábujjakkal talajérintés

2. ü.: lábak elemelése a talajtól, és
csak a sarkakkal talajérintés

11. Kh.: Hajlított ülés, kéztámasz hátul

1. ü.: lábujjak felemelése, talpak a
talajon maradnak

2. ü.: vissza kh-be.

12. Kh.: Hajlított ülés, kéztámasz
hátul

Talpak a talajon, lábujjak behúzása a
talpak alá, majd vissza kh-be.

13. Kh.: Hajlított ülés, kéztámasz
hátl

Hernyójárásban a lábak
előrecsúsztatása, majd a sarkakon
lépegetés vissza kh-be.

14. Kh.: Hajlított ülés, kéztámasz hátl

Kisebb labda, vagy zoknigombóc
felemelése a lábujjakkal, majd
leejtése a talajra.

15. Kh.: Hajlított ülés, kéztámasz hátl

Kisebb labda, vagy zoknigombóc
felemelése a sarkakkal, majd leejtése
a talajra.

16. Kh.: Pillangóülés, kéztámasz hátl

Két talp között gumilabda. Lábbal
feldobjuk, majd lábbal elkapjuk.

17. Kh.: Hajlított ülés, kéztámasz hátul

Ceruzát/zoknit/kendőket egyik láb ujjával megfogjuk, és átvesszük a másik lábbal.

18. Kh.: Hajlított ülés, kéztámasz hátul

Félig megtöltött ásványvizes palack felemelése a talajról, palack felrázása és visszahelyezése a talajra, úgy, hogy ne boruljon fel.

19. Kh.: Hajlított ülés, kéztámasz hátul

Bal láb ujjával zoknifogás, zokni lengetése a levegőben, majd ellenkezőleg is.

20. Kh.: Terpeszülés, kéztámasz hátul

Ceruza felvétele váltott lábbal, rajzolás papírra.

21. Kh.: Hajlított ülés, kéztámasz hátul

Gumilabda taposása váltott lábbal.

22. Kh.: Alapállás, mélytartás

Emelkedés lábujjhegyre, majd
gördülés a sarkakra és vissza.

23. Kh.: Alapállás, mélytartás

Emelkedés lábujjhegyre, majd
ereszkedés lefelé, de mielőtt a sarok
leérne a talajra, emelkedés ismét
lábujjhegyre.

24. Kh.: Alapállás

Lábujjakkal zokni markolása, séta a
talajon. (lehet különböző akadályok
között is)

25. Kh.: Alapállás, mélytartás

Lábujjakkal gesztenye, makk, golyó, Kinder-figura, parafa dugó felszedése tálba.

26. Kh.: Alapállás, mélytartás

Kisméretű törölköző lábujjakkal való megmarkolása és elhúzása a talajon (nehezítve: könyv a törölköző, nehezebb súlyú játék).

27. Kh.: Alapállás, mélytartás

Az egyik láb ujjjaival szalvéta lefogása, a másik láb ujjjaival a szalvéta tépegetése.

28. Kh.: Alapállás, mélytartás

Szalvétadarabkák összeszedése a talajról.

Jelmagyarázat:

Kh Kiinduló helyzet

1-2. ü. A gyakorlat 1-2. üteme

Kaposvári Tankerületi Központ

Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat

Fonyódi Tagintézménye

Balatonlelle Telephely

MOZGÁSFEJLESZTÉSSEL

A SIKERES ISKOLAKEZDÉSÉRT

Módszertani segédlet

Kaposvár

2019

SZÉCHENYI

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

*Mozgásfejlesztéssel a sikeres iskolakezdésért
Segédanyag óvodai mozgásfejlesztő foglalkozásokhoz*

Készült az

EFOP-3.1.6-16-2017-00015 azonosító számú "Együtt-működik" Gyógyypedagógia és
szakszolgálati intézmények esélyteremtő szerepe születéstől a munkába állásig
című projekt keretében

Szakmai vezető

Táskai Erzsébet

Témavezető

Kelemenné Gévai Beáta

Készítette

Farkas Edina

Tartalom

1. Bevezető gondolatok.....	4
2. Mozgással a sikeres iskolakezdésért, a fejlesztésért, fejlődésért	6
2.2. Mozgás, énkép, fejlődés.....	13
2.3. Tematikus terv – segédletek	18
3. Összefoglaló.....	49
4. Felhasznált irodalom.....	50
5. Mellékletek.....	52

1. Bevezető gondolatok

Mens sana in corpore sano!

Ép testben ép lélek!

Közhelynek számít már régóta a mottónak választott Iuvenalis ókori római költőtől származó közmondás. A módszertani segédlet korunk kutatóinak, terapeutáinak eredményeit felhasználva új tartalommal igyekszik megtölteni a gondolatot.

A mozgás témája tehát nem újkeletű. Magyar Gábor (Magyar Mozgáskotta Módszer 1993¹) írásaiban kifejti, hogy a mozgás nem cél, hanem eszköz kell legyen egy szakember kezében. A mozgástevékenységet analitikus és szintetikus folyamatnak tekinti, azaz lebontott mozgáselemekből építkezik a kognitív folyamatok (emlékezet, figyelem, ismeretek, gondolkodás, koncentráció), valamint az affektív (érzelmi-akarati) társulások előhívása és együttes jelenléte mellett. A területek egymással szoros kölcsönhatásban állnak, ezáltal fejtik ki hatásukat.

A csecsemő saját mozgásán keresztül fedezi fel a világot, szerzi tapasztalatait, amely alapját, eredetét adja az értelmi műveleteknek.

Kiphard szerint a gyerekek korai fejlődésének alapja a motoros viselkedés és a motoros észlelés, melyek funkcionális egységet alkotnak (2001^{II}). A mozgásból nyert információk, mint pl. a téri-idői, gravitációs, testérzékelések, észlelések raktározása, előhívása biztosítja a mozgásdinamika agyi feltételrendszerének megjelenését. Ezek a folyamatok a tanulás elemei is. Az észlelési és az arra adott mozgásban megnyilvánuló válaszfolyamatok már a magzati életben megjelennek. Sally Goddard Blythe (2006) könyvében kifejti, hogy már öt héttel a fogantatás után, az embrionális szakaszban mozgásos válaszokat ad a magzat külső ingerekre.

Az un. visszahúzódó reflexeket néhány héttel később már az első primitív reflexek felváltják azokat, mint. pl. a Moro reflex, a markoló-szopó reflex, a Galant reflex, vagy az ATNR stb.

Az egyed fejlődésében, illetve a szenzoros integrációban kiemelten fontos szerepe van a mozgásnak, ezen belül is a természetes mozgásoknak. Kutatók, ideggyógyászok, terapeuták, mozgásos szakemberek is egyhangúan megerősítik, hogy a mozgások segítik a neurológiai érési folyamatokat, ezáltal az információk összerendezését.

A mozgásfejlődés a szomatikus és pszichikus tulajdonságok együttes változása. Ez manifesztálódik az egyén, jelen esetben a gyermek érési stádiumaiban, produktumaiban, vizsgálati eredményeiben. Mérhető, nyomon követhetővé válik az alapvető mozgásformák mennyiségi és minőségi megjelenésében, a koordinációs és kondicionális képességek működésében.

A motoros funkciók segítik az ingerek rendeződését, kiterjedését, így a magasabb rendű funkciók fejlődését is (*Nagyné 1997^{III}*).

A mozgásészlelés befolyásolja és szabályozza a mozgást, ami visszahat arra, így a pontosabb mozgás jótékonyan hat az észlelési folyamatra (*Marton-Dévényi és mtsai 2002^{IV}*).

Az agyunk feladata a mozgás által külvilágból felvett ingerek, információk rendszerezése, összerendezése, válogatása, lokalizációja. Az észlelés (percepció) folyamatként értelmezi mozgásból nyert érzéketeket, jelentést adva azoknak, amely által az ingerekből jelentéssel bíró dolgok lesznek.

Mind az egyes érzékek működésében, mind az érzéketek összerendezésében felléphetnek nehézségek.

Az érzékelési, az értelmi és mozgásfolyamatok egyik szinten sem választhatóak el egymástól, egységes egésznek képeznek. Minden tanulás az érzékszervi tanulásra, a külső és belső környezetből nyert információk elemzésére épül, ezért a mozgáskoordináció fejlesztése együtt jár a tanulási képességek fejlődésével.

A szenzomotoros működés a későbbi értelem alapja. Nem elég a környezet passzív befogadása, hanem aktívan foglalkozni kell a környezet tárgyaival, meg kell élni a teret, a testet, a kölcsönhatásokat, amelynek hatására a tapasztalatokból aktív ismeret jöhet létre (Piaget–Inhelder 2004^V).

Az agyunkat tehát az életkornak megfelelő adekvát ingernek kell érnie ahhoz, hogy az eljusson a megfelelő működéshez, a kapacitás kinyeréséhez.

3 . Saját fotó: Ugrálunk, futunk

2. Mozgással a sikeres iskolakezdésért, a fejlesztésért, fejlődésért

Kisgyermekkorban a leghatékonyabb tanulási forma a mozgás. Elősegíti az idegrendszer érését, az idegpályák épülését, kapcsolódásokat, a reflexek fejlődését, integrálódását, serkenti az agyi központokat, a tapasztalásból eredő észlelések és ingerületvezetések gyorsulását, reakció idők rövidülését.

1. Google képek Idegsejt, (Utolsó letöltés 2019. 03. 27.)

Motoros képességek, melyek a mozgásfejlesztő foglalkozásokon fejlesztünk ^{VI}:

- kondicionális képességek
- erő
- gyorsaság (reagálási, mozdulati, mozgási)
- állóképesség
- koordinációs képességek
- egyensúlyozó képességek
- téri tájékozódási képességek (térérzékelés, távolságbecslés)
- ritmuskészség
- ízületi mozgékonyág

A kognitív területekre is jótékony hatással van:

- segíti a testséma kialakulását
- támogatja a testtudat fejlődését
- jelentős hatással van az idői orientáció és szeriális képességekre
- befolyásoló erejű az egyidejű többcsatornás figyelem érésében
- a vizuális és verbális, rövid idejű és késleltetett emlékezet érési folyamataiban is szerepet tölt be.

A mozgás nyújtotta öröm és szabadság érzésének segítségével olyan motivációs bázis is kiépíthető, amely lehetőséget teremt a többi fejlesztési terület eredményesebbé tételéhez pl.: beszéd (szókincs, kifejező készség), grafomotorikus készség, elemi számolási képességek (*Porkolábné, Páli és Pintér, 1996.*)^{VII}

A nagycsoportos gyerekek számára készült tematikus terv segédlete azon alapul, hogy azok a gyerekek is élvezhessék a foglalkozásokon megélt sikerélményt, akik beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdenek, vagy valamely területen fejlődésbeli lemaradás tapasztalható náluk.

A velünk született genetikai programozottságból, vagyis a

- *biológiai tényezőkből* kiindulva a képességeink, készségeink a környezetbe ágyazottan, attól függően alakulnak, fejlődnek.
- A *környezeti feltételek* alatt értendők, mind a
- *személyi*, mind a
- *tárgyi, infrastrukturális* tényezők egyaránt.

2.a A biológiai tényezőkről

A fejlődéslélektan kiváló szakemberei (Piaget, Allport, Harlow, Ericson) már régóta igazolták, hogy a képességek, készségek alapvetően velünk születettek, viszont fejlődésük környezetorientált. Az ontogenetikus fejlődés, vagyis az egyedfejlődés vizsgálata képezi e tudományterület részét, amelynek eredményeit előszeretettel használja fel a pedagógia, illetve a pedagógiai pszichológia. *Wilhelm Stern* (1871-1938), a konvergens elméletet képviselő tudós nevéhez köthető az első felfogás, amely szerint a biológiai és környezeti tényezők egyaránt fontosak (idézi *Berghauer-Olasz Emőke* 2013)^{VIII}. A modern fejlődépszichológia érdeklődésének középpontjában a gyermek fejlődése áll. Megegyeznek abban, hogy a fejlődés a testi és lelki változások azon sorozata, amelyen a gyerekek életük folyamán keresztülmennek. A különböző irányzatoknak, szakmai vitáknak, kutatásoknak és kísérleteknek köszönhetően manapság már nagyon széleskörben ismertek a genetikai alapok elvitathatatlan ténye.

5. Google képek: Utolsó letöltés: 2019.03.07.

2.b A környezeti tényezőkről

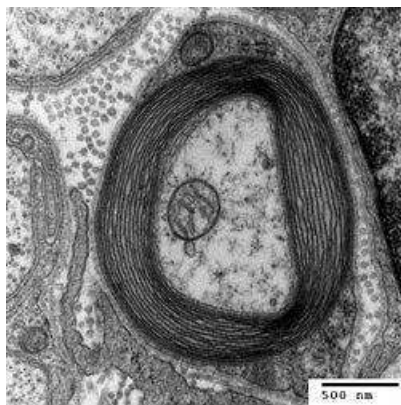
A gyermek fejlődése, annak periodikussága egyszerre egyedi és általános jellemzőket is mutat egyaránt. Ezeket figyelembe véve kell értékelnünk minden esetben a ránk bízottak teljesítményeit.

Életkor szempontjából a szenzitív periódus időszakában szegődünk társul gyermekeinkhez, amikor a környezeti hatások a leghatékonyabban segítik fejlődésüket. Ahhoz például, hogy a gyerekek normális, gördülékenyen aktiválható nyelvi képességekkel rendelkezzenek, „életbevágó”, hogy körül vegye az élő nyelv széleskörű, több érzékszervet is bekapcsoló tapasztalási, gyakorlási lehetősége. Hangsúlyozom, hogy az élő nyelvi példát nem helyettesítheti a TV, internet adta nyelvi hozzáférések. A kommunikációs helyzetekben meg kell valósulnia, hogy

- meg- és végighallgatom a gyereket, akármennyire nehezen fejezi ki magát
- javítgatással, kiegészítésekkel nem akadályozom a szóelőhívás problémáit
- beszélő helyzetben odafigyelünk a szóhasználatra, beszédünk dinamikájára (hangerő, gyorsaság).

Jelen korunk, ki merem jelenteni, hogy nem segíti a gyermeki ontogenetikus fejlődést a 3-7 éves korban. A modern kori környezeti tényezők jelentős hátrányokat is okoznak, pl. mozgásszegény hétköznapiak, a kikapcsolódást a digitális világ tölti ki, a társadalmi jelenlét inkább virtuális szinten zajlik. A légszennyezettség, az élelmiszerek összetételének megváltozása és hatása a szervezetre, a klímaváltozás jelenségei, a felnőtt társadalom pszichés és fizikai leterheltsége, a természeti környezet (flóra és fauna) folyamatos rombolása, a mozgástér beszűkülése olyan feladatokat ró rá a szülőkre, amikre nincsenek igazán felkészülve, felkészítve gyerekvállalásuk kezdetén. Ahhoz, hogy gyermekük egészséges lelki-testi fejlődésen essen át, sokkal többet kell tenniük, mint nagyszülők, szüleik generációjának. Ez az intézményekre is kivetíti a felelősséget, és a feladatokat.

Az érzékszervek, valamint a központi idegrendszer intenzív fejlődése, aktiválódása is erre az időszakra esik. Az érzékszervek közel 90 -100%-os érettségre tesznek szert. Az idegrostok mielinizációja befejeződik, az agy szervezettsége nagyon magas szintre emelkedik, az idegsejtek jelentősen differenciálódnak. Mindez alapja a feltételes reflexek további kialakulásának, mind bonyolultabbá válásának.

1. Google képek: Mielin hüvely (axon hüvely) ^{IX}

Utolsó letöltés: 2019. 01. 30.

A neurotipikus fejlődés során a test fokozatosan arányosodik, 6-7 éves korra változik meg jelentős mértékben, un. kisgyerekes alkatból iskolássá érik. A végtagok megnyúlnak (eléri a fülét a fejen átnyúlás során), az ízületi mozgékonyaság kifejlődik (térd-, csípő-, boka-, vállízület), az izom- és csonttömeg sokszorosára emelkedik. Éretté válik a szív- és vérkeringési, légzési rendszer, amelyek által a gyermeknek olyan működési mechanizmusai, funkciói fejlődhetnek, amelyek az alapvető, illetve a magasabb szervezésű mozgások végrehajtásában is részt vesznek. (Tótszőllősy)^X

6. Saját fotó: Egy foglalkozás fejlesztő készlete

2.c A személyi tényezőkről

Az emberi egyedfejlődés és környezetbe ágyazottsága egymással kölcsönhatásban van. A gyermekre ható erők, „akciók”, ingerek válaszokat generálnak, amelyek további interakciók sorozatában nyilvánulnak meg. A pozitív válaszok (egy mosoly, egy simogatás, az értő odafigyelés) serkentőleg hatnak a gyermekre.

A mozgás szocializációs hatása az alábbi területeken is igazolható. A sikeresen elvégzett mozgásos feladat növeli

- a hatékonyság (kompetencia) érzését, a
- saját mozgása feletti kontrollját
- az énazonosság érzését, amely elősegíti az én-kontroll funkciók működését
- a figyelemkoncentrációt, a kitartást, az erőfeszítésekre való képességet.

Azoknál a gyermekeknél, akiknél a mozgásban megnyilvánuló, mozgásos érési folyamatok sikeressége hiányzik, azoknál a tapasztalati tények alapján az atipikus fejlődés egyéb jelei is manifesztálódnak. Pl. a hátrányos helyzetű gyermekeknél megfigyelhető sok esetben, hogy a szociális háttér hiányosságai negatívan hatnak a fejlődésre. Az óvodába rendszertelenül, vagy nagyon későn bekerülő gyerekeknél is észlelhetők atipikus jellemzők. Az eltérésnek mennyiségi és minőségi mutatói egyaránt vannak.

Elsősorban a mozgásállapotban jelentkezik eltérés:

- ügyetlen,
- motiválatlan,
- kerüli a mozgást, vagy elutasítja a gyakorlatokat,
- fél a magasabb helyzetben végzett feladatokban,
- testközépvonal átlépést hárítja,
- vizuális kontroll nélkül sokkal nehezebben kivitelezzi a gyakorlatot, vagy el is utasítja

- alapmozgásokban bizonytalan, vagy rosszul kivitelezi (pl. kúszás),
- „esik-kell”,
- sokszor nekimegy bútoroknak, társainak,
- koordinálatlan,
- fáradékony, hamar leül, nincs állóképessége.

Az 1. sz. mellékletben található organikus éretlenség tünettan abban kíván segítséget nyújtani, hogy milyen esetekben szükséges a kompetenciahatárt meghúzni és kell szakembert hozzárendelni a probléma megoldásához.

7. Saját fotó: Eszközök a pályán

2.d A tárgyi tényezőkről

Fejlesztő munkánk elengedhetetlen aspektusa a helyszín. Azokban az óvodákban, ahol tevékenységünket ellátjuk 2 településen tartják óvodapedagógus kollégák testnevelési foglalkozásaikat tornaszobában.

Az iskolákban alkalmazott mindennapos testnevelés „intézményét” az óvodai foglalkozásrendbe is szükséges lenne bevezetni. Egy évvel ezelőtt készült WHO felmérésben olvasható, hogy Magyarországon a 7 éves gyerekek körében megállt az elhízás előfordulásának növekedése, amely nagyon kevés országban volt kimutatható^{XI}. Az elhízás mellett a kognitív képességekkel kölcsönhatásban fejlődő mozgáskészlet, valamint az idegrendszeri/organikus érési folyamatokra, fentebb már kifejtett hatása miatt is szükséges lenne az óvodai támogatás a mindennapokban. Jelenleg az óvodai foglalkozástervezés a frissítő és kötött foglalkozásokat

különbözteti meg, nagycsoportról beszélve az első napi 10 perces, míg a testnevelés foglalkozásokat 25-35 perces időtartamra meghatározva. A rövid tornát napi szinten, míg a szervezett-tervezett testnevelést heti egy alkalommal szükséges ellátniuk. A mozgásos nevelés (kötött foglalkozások) jelentősége, a gyermeki fejlődés ontogenetikus aspektusa miatt szükséges lenne gyakoribb alkalommal e szervezett, nagyobb lélegzetű foglalkozásokat megszervezni. Általánosan elfogadott tény, hogy azok a tevékenységek, képességek, készségek, ezeken belül a mozgással szorosan összefüggőké is, melyeket heti egyszer gyakorolnak a kisgyermek, azok nem fognak hatékonyan beépülni. Nem tud kialakulni a hozzárendelt mozgássor, nem válik reflexszerűvé, és nem lesz képes ez alapján magasabb szintű mozgáskivitelezésre. A mozgáson alapuló fejlesztések, terápiák java része ezért is épül az otthoni, heti több alkalomra szétosztott, vagy napi rendszerességű gyakorlásra.

8. Google képek Mozgásfejlesztő készlet

Utolsó letöltés: 2019. 02. 20.

2.2. Mozgás, énkép, fejlődés

A tervezett mozgásgyakorlatok legfőbb célja új organikus kapcsolatok kialakítása a központi idegrendszerben. Blythe (2015)^{XII} szerint a központi idegrendszer idegsejtjei közötti kapcsolatok akkor a legképlékenyebbek és alkalmasak a változásokra (épülésekre, átalakulásokra), amikor a fejlődés szenzitív érési időszaka zajlik. Az érési, fejlődési folyamat során a magasabbrendű központok egyre nagyobb mértékben veszik át az alacsonyabb rendű központok szabályozását. Példaként: kezdetben összpontosul a vizuális figyelem a járás

tanulási időszakában, a bal láb és jobb láb egymás utáni használatát vizuális kontroll kíséri, folyamatos összpontosítás szükséges, hogy a két láb nem akadjon össze. A lépések közül nagyobb, kisebb összevissza akad, a talajfogás nem minden esetben történik talpra. Sokszor billen el az egyensúly. Gyakorlással, rendszeres járással harmonikussá válik, majd az egész test „huzalozódik”, a kéz mozgása is beindul, amellyel lendületet, ritmust ad mozdulatoknak. Ezek a kapcsolatok csak úgy épülhetnek ki, ha minden nap megerősítjük őket. Ellenkező esetben az újonnan létrejött kapcsolatok azonnal elkezdenek visszafejlődni, a várt fejlődés nem, vagy csak nagyon lassan következik be.

És mi történik azzal a gyerekekkel, akit nem érnek rá „járatni”? Autósülésből, bicikliülésből száll ki és megy 5 métert az óvoda kapujáig. A játszóteret nem látogatják rendszeresen, csak későn érnek rá a szülők és ki sincs világítva, vagy a tűző napon lehetne mászókázni, futkározni, hintázni. A megnövekedett autóforgalom, a siető járókelők között, a kátyús járdákon sem biztonságos, sem egészséges a csetlő-botló gyerekekkel elindulni. És ebben tudnánk mi a segítségükre lenni.

Amikor organikus eltérésről beszélünk, akkor nagyon finom, műszeresen kimutathatatlan eltérésekre gondolunk. Ezek az eltérések hosszabb távon olyan bonyolult idegrendszeri folyamatoknál válik markánsan kézzel foghatóvá, mint például az írás vagy az olvasás.

A gazdag mozgásos tapasztalat a nyelvi szimbolikus leképzése segíti a konkrét cselekvéses tapasztalatok beépülését, az absztrakt struktúrák gazdagodását.

Jelenlegi ismereteinknek köszönhetően nem kell megvárunk, amíg ezek az idegrendszeri alulszervezettségek megkeserítik gyermekünk iskolás éveit.

Ahhoz, hogy jól kivitelezhetővé váljon a mozgástevékenység, *Bandura* (1969, 1986) szerint, a gyakorlás lehetőségén túl szükséges megfigyeléseken (idézi *Berghauer -Olasz Emőke* 2013) alapuló tanulás képessége függ, többek között

- a figyelemtől,
- az emlékezettől,
- mozgásreprodukciótól,
- motivációtól.

A megfigyeléseik akkor válnak hatékonyá, akkor emlékeznek rájuk, ha a megfigyelt viselkedésnek van egy neve, ezért fontos a verbális megerősítés.

A kivitelezett mozgásokból nyert tapasztalatokon alapulnak

- az értelmi műveletek
- az önmagunkról kialakított testséma
- a pszichés-én fejlődése, interiorizációja
- testdimenziók
- térpercepció
- lateralitás.

Fontos továbbá az alapmozgások, elemi mozgáskészlet és koordináció fejlesztése, amellyel további tapasztalások épülnek be a térérzékelés más tárgyak, és emberek viszonylatában.

A mozgásfejlesztés elengedhetetlenül fontos az olvasás-írás megtanulásához. Ezt alapozza meg amikor a testtudat fejlesztésével (*testkép, testfogalom, testséma*), tapintásos gyakorlatokkal (különböző anyagú tornaeszközökkel végzett), a mozgásérzékelést, az egyensúlyérzetet, a két testfél mozgásának összehangolását igénylő feladatokkal, az alapmozgások koordinációjának javításával, a téri tájékozódás fejlesztésével foglalkozunk a testnevelési foglalkozásokon.

9. A bordásfalon Google képek Utolsó letöltés 2019. 02.15.

A testképről

A testtudat kialakulásának első lépése a testkép ismerete, a saját test megtapasztalása, érzése, amely egy *önmagáról alkotott háromdimenziós térélmény* (József I. 2009)^{XIII}. Létrejöttével a saját test elkülönül a környezetétől, de attól nem független. Ennek alakulását tapasztalhatjuk a mozgásfejlődésben és az emberábrázolásokban is. A testkép tartalmazza a saját testről szerzett tartós benyomásokat (pl. túl magas, túl kövér vagyok stb.), a környezet visszajelzéseit is. Ezért kialakulását az érzelmek, és más emberek véleménye is befolyásolja.

A testfogalomról

A testfogalom a saját testről szerzett tudás. A gyermek megtanulja a testrészeinek az elhelyezkedését, nevét, funkcióját. Célszerű a testképbe még be nem épült testrészeket többféle módon érzékeltetni (pl. kék szalag a jobb csuklóra, szívecske a baloldalra, térdvédő a térdére, dörzsölgetjük, csipkedjük a testrészeket, meleg levegőt fújunk rá stb.) Ha a gyermek már meg tudja nevezni a testrészt, beépült biztosan a testképébe, akkor a funkcióját gyakoroljuk.

A testsémáról

A testséma, a propriocepció tapasztalásain alapuló, az izmok folyamatosan változó mozgásának megélése, koordinálása. A propriocepció képességünkkel tudunk például úgy járni, hogy nem

nézünk egyfolytában a lábunk elé, illetve tudjuk megérinteni az orrunkat csukott szemmel. Ez a képessége mindenkinek bizonyíthatóan megvan.

A testséma kialakulásában a mozgásos és érzékszervi élmények hatására a környezettel kölcsönhatásban a gyermek a saját testéről is kialakít egy ún. *kognitív térképet* (József I. 2009). Ezalatt azt értjük: az agyban meglévő saját testről alkotott emlékek összessége, amely alapján a térbeli világban elhelyezi, mozgatja, használja-nem használja (képes vagyok rá, vagy sem) önmagát (Dudás 2000).^{XIV}

Az egyensúlygyakorlatok végzésével sokat lehet ezeken javítani, fejleszteni.

A szerialitásról

Szerialitáson, ritmuson a test mozgásainak időbeliségét, a mozgáselemek egymásutániségát értjük. Sorrendiség megjelenik térben, síkban és időben. Az életkor haladásával egyre bonyolultabb mozgássorokat kell megtanulni és meghatározott sorrendben végrehajtani. Például a járás, annak ritmikus jellegének, képességének elsajátítása. Ez a ritmus szabályozható: lehet jönni-menni lassabban vagy gyorsabban, vagy éppen szaladni. A rendezetlen, spontán szaladás és lépések hamar eleséshez vezetnek. Az ízületek hajlító-feszítő munkája kezdetben koordinátlannak tűnik. A boka, térd, comb, talp össze-vissza, vagy egyidőben egyszerre munkálkodik. A gyakorlás hatására az akaratlagos szabályozás beindul, az izomerő növekszik és végezetül rendezettség fog mutatkozni, amelyre további magasabb szintű gyakorlat épülhet pl. tánclépések, sport lépések (kosárlabda, kézilabda, futball).

A kezdetben csetlő-botló elkezd önmagát szabályozni.

Az egyensúlyról

Az egyensúly központja a vesztibuláris rendszer. Feladata a test gravitációhoz való alkalmazkodásának, egyensúlyának, az egyes testhelyzetekben az izomtónus szabályozásért felelős. Információt nyújt a fej térbeli helyzetéről, mozgásáról. Az első lépések és talpra állások

után minden megtett lépés finomítja, alakítja az idegrendszert. Az egyensúly megtartásához természetesen a külső érzékszervek jó működése is szükséges: a látás, hallás, a tapintás is. Később a statikus, kinetikus és egyensúlyi reakciók összekapcsolódnak, differenciálódnak, amelyhez társul a térészlelés és megfelelően működő szemmozgás, mint pl., ha a fej balra dől akkor a szem jobbra fordul. Ehhez megfelelő érett kisagyi integráció szükséges.

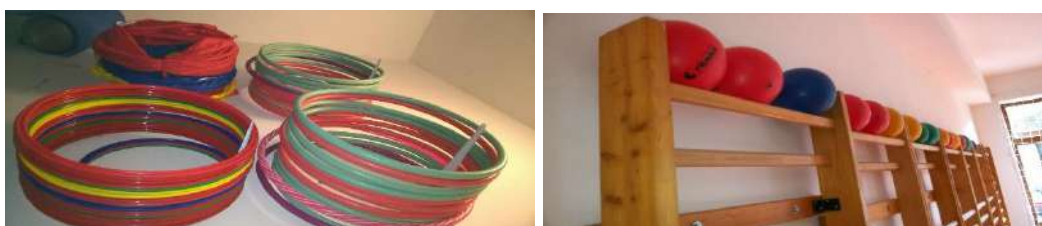
A tájékozódási, orientációs képességről

A térbeli tájékozódó képesség olyan koordinációs képesség, amely a test térbeli helyzetének valóságát, megváltozását, érzékelését. Ez a képesség segítségével észleljük saját helyzetünket, a különböző álló, illetve mozgó személyeket, létesítményeket, tárgyakat, állatokat.

Annak észleléshez is hozzásegít, amelynek segítségével az egymáshoz és hozzánk viszonyított távolságról, sebességről, haladási irányról, és ezek változásáról információkhoz jussunk.

Megjelenési formái:

- saját test vagy testrész mozgásának szabályozása térben;
- idegen test mozgásának érzékelése térben és ehhez való igazodás;
- összetett téri mozgások érzékelése térben és ehhez való igazodás.

1. Saját fotó Tornaeszközök

2.3. Tematikus terv – segédletek

Ez a tematikus tervezet kiindulási alapként szolgálhat. A mai napig korszerű elképzelés, hogy az idegrendszer meghatározott útvonalon való beérése szükséges a humán funkciók

eredményes megjelenésében. A mozgások rendszeres és többszöri átélésének célja, hogy interiorizálódjanak, és beinduljon az idegrendszeri struktúrák érése. Ez elősegíti továbbá a problémamegoldó gondolkodásért, a figyelmi és az emlékezeti funkciók működéséért felelős idegrendszeri struktúrák fejlődését.

^{xv}A legfontosabb ismeretek és alkalmazóképes tudásként megtanítandó mozgások a következők:

Gyorsindulás – megállás – irányváltoztatás –

Minél gazdaságosabb izomműködéssel történő futás, és a teljesítmény – egyéni haladási sebesség

Távolba törekvési ugrás

Magasba törekvési ugrás

Labdaérzés, labdaelkapás, célzás, labdakezelés kézzel – lábbal

Hajítómozdulat

Gurulás a hosszúsági tengely körül

Dinamikus egyensúlyérzés vonalon, padon, pad merevítő gerendáján stb

Statikus egyensúlyérzés (egylábon állás, csukott szemmel való egyensúlyi helyzetek megtartása 10 – 15 mp-ig)

Játékban való aktív részvétel, célszerű mozgásalkalmazás

A mozgásos feladatok elvégzésére adott konkrét *visszajelzés* a gyermek számára felfogható értékelés elengedhetetlenül szükséges én-képének alakulásához. Ezek a visszajelzések mindig tartalmazzanak pozitívumot és lehetőleg egyénre szabottak legyenek.

A társakkal végzett együttmozgás konkrét tapasztalatokat hordoz a gyermek énhatárainak, a másik észlelésének megtanulásához, a *kooperáció* kialakulásához.

Tematikus terv

A tervezet olyan gyakorlatorientált támaszt kíván nyújtani, amely a rendszeres, folyamatos testnevelés foglalkozásokhoz adhat segítséget.

Rendszeres, mert hetente minimum két alkalommal, 30-45 perc időtartamban valósul meg, a nevelési év (október-május) teljes időszakán folyamatosan. Fokozatosság és gyermekközpontú. játékba ágyazott szemlélet elengedhetetlen mind a tervezői, mind a kivitelezői szakaszban kivitelezéshez.

Felhasználásával, beépítésével lehetővé válhat a fejlődésbeli éretlenségek feltérképezése, a spontán fejlődéshez szükséges mozgásos környezet biztosítása, valamint a fejlődéstől jelentősebb mértékben eltérő esetekben további mozgásterápia javaslata, szakemberhez irányítása.

Korcsoport: 5-7 év

Tevékenységi terület: Testnevelési foglalkozások, tématerületek, feldolgozási javaslatok	
ELEMI MOZGÁSOK	<u>IDŐKERET</u> Teljes szorgalmi időszak Foglalkozások bevezető szakasza kb. 8-10 perc
	<u>CÉL, - FELADATRENDSZER</u> Állóképesség növelése Bemelegítési egységként az izom- és vázrendszer előkészítése a foglalkozás terhelésére A hiányos mozgásfejlődési stádiumainak „kimozzgatása” Az alapmozgások gyors, feltétel nélküli kiválthatósága, megváltoztatása, leállítása Tudatos szabályozások és az önkontroll funkciók gördülékenységének növelése
	<u>KIEMELT FEJLESZTÉSI TERÜLETEK</u> Posztura beállítások pontosítása Bilaterális koordináció fejlesztése Térbeli tájékozódó képesség fejlesztése Testtudat, -testséma fejlesztése Dinamikus és statikus egyensúlyérzék fejlesztése

	<u>MÓDSZEREK</u> (Cziberéné 2013)^{XVI} Vizuális és verbális alapú közlések Utánzó formájú gyakorlatismertetés, vezetés Szaknyelvi módszer Gyakoroltatás
	<u>ESZKÖZÖK</u> jelzőbóják hangadó eszközök: síp zsámolyok
	<u>MEGJEGYZÉSEK</u> A gyerekek örömmel végzik ezeket a gyakorlatokat, mert sokat ültetjük, álltatuk, sorakoztatjuk őket. Az elindulás során a legtöbbnek örömkifejezés látható az arcán, nevetnek, néhányan még hanggal is kísérik a felszabadultság érzését. Ezért minél kevesebb szabállyal, jó térköz kihasználással, végiggondolt eszközrendszerrel kell dolgozni. Adjunk lehetőséget a felgyülemlett feszültségek kimozgására, ventillálására. A feladatok kb. 3-4x ismétléssel történjenek, gyorsan kövessék egymást, lehetőség szerint ne legyen leállás.
	<u>Járás:</u> Gyorsabb, lassabb ütemezésre, előre-hátra, oldalazva utánlépések,

	szétszórt és sorbarendezett akadályokkal, szlalomban <u>Galopplépések:</u> előre-hátra; keresztlépések oldalra, elől-hátul keresztezéssel <u>Futás:</u> térdemeléssel, saroklendítéssel begyorsító futások, jelre felugrások, lehajolások, leguggolások, akadálykerüléssel előre-hátra v. oldalra <u>Ugrások:</u> (járó, futó mozgásokba beiktatva) páros lábbal szökdelés előre-hátra karikába ki-be, át, felefelé történő ugrás érintés céllal, előre-hátra oldalra <u>Csúszás:</u> talajon hason, háton, ülésben padon karhúzással, lábtolással padon hason, háton, ülésben
--	---

Kúszás: (/térdén, tenyéren)

különböző akadályok kerülésével

eszközzel

babzsák csúsztatás térd előtt

elefánt járás (egyoldali láb-kar együtt)

Mászás (/talpon, tenyéren)

bordásfalon

átbújásokkal

előre, hátra felé

sánta róka (egy végtag nélkül)

Függeszkedés bordásfalon,

Mozgások tempójának váltakozása, ritmikus váltakozása

Gurulások, gördülések:

térdelésből, vagy guggolásból, terpeszállásból,

egyenes vonalon eszközzel: labdával magastartásban, bodyrollal

fentről lefelé: zsámolyról, zsámolyokról(szőnyegre)

Lentről felfelé

Előre-hátra

Esések:

állásból, térdelésből, guggolásból előre fogással

térdelésből, guggolásból előre hasra

térdelésből, guggolásból hátra

Egyéb bemelegítő gyakorlatok^{xvii}	<u>IDÓKERET</u> Teljes szorgalmi időszak Foglalkozások bevezető szakasza kb. 5 perc
	<u>CÉL, - FELADATRENDSZER</u> Állóképesség növelése Bemelegítési egységként az izom- és vázrendszer előkészítése a foglalkozás terhelésére Tudatos szabályozások és az önkontroll funkciók gördülékenységének növelése Testnevelési szaknyelv megismerése, a kifejezések megismerése
	<u>KIEMELT FEJLESZTÉSI TERÜLETEK</u> Posztura beállítások pontosítása Bilaterális koordináció fejlesztése Térbeli tájékozódó képesség fejlesztése Testtudat, -testséma fejlesztése Dinamikus és statikus egyensúlyérzék fejlesztése Egyidejű többcsatornás figyelem
	<u>MÓDSZEREK</u> (Cziberéné 2013) Vizuális és verbális alapú közlések Utánzó formájú gyakorlatismertetés, vezetés

	Szaknyelvi módszer
	Gyakoroltatás
	<u>ESZKÖZÖK</u> hangadó eszközök: síp
	<u>MEGJEGYZÉSEK</u> A gyerekek közül többen kezdetben fáradtabbak az elemi mozgásos gyakorlatok után. Leülnek, elfekszenek a feladatváltás során, mivel erőadagolásuk beosztásában gyakorlatlanok, túlságosan nagy energiabevittel végzik azt, amihez az érzelmi töltöttségük is nagy. Ezekre a gyerekekre figyeljünk, támogassuk dicsérettel. A feladatok kb. 3x ismétléssel történjenek, gyorsan kövessék egymást, lehetőség szerint ne legyen leállás. Lehetőség szerint javítsuk a helytelen kivitelezést, dicsérjük a hibátlanokat.
	Egy gyakorlati minta: Lásd 3. sz. Melléklet!
TÉRI ORIENTÁCIÓ	<u>IDŐKERET</u> Teljes szorgalmi időszak Foglalkozások bevezető szakasza kb. 8-10 perc
	<u>CÉL, - FELADATRENDSZER</u> Állóképesség növelése Bemelegítési egységként az izom- és vázrendszer előkészítése a foglalkozás terhelésére A hiányos mozgásfejlődési stádiumainak „kimozgatása”

	Az alapmozgások gyors, feltétel nélküli kiválthatósága, megváltoztatása, leállítása Tudatos szabályozások és az önkontroll funkciók gördülékenységének növelése
	<u>KIEMELT FEJLESZTÉSI TERÜLETEK</u> Posztúra beállítások pontosítása Bilaterális koordináció fejlesztése Térbeli tájékozódó képesség fejlesztése Testtudat, -testséma fejlesztése Dinamikus és statikus egyensúlyérzék fejlesztése Egyidejű többcsatornás figyelem Motoros mintamásolás képessége
	<u>MÓDSZEREK</u> <i>(Cziberéné 2013)</i> Vizuális és verbális alapú közlések Utánzó formájú gyakorlatismertetés, vezetés Szaknyelvi módszer Gyakoroltatás Balesetmegelőzési tájékoztatás

	<u>ESZKÖZÖK</u> bordásfal bodyroll tornaszőnyeg alagút jelző bóják hangadó eszközök: síp zsámolyok tornapadok kéz-láb nyomok / vagy vizuálisan megerősítő talajra helyezhető segédeszköz, mint pl. csúszásgátlóval ellátott filckorongok, filc lapok, különböző geometriai formák labdák babzsákok tornakarikák
	<u>MEGJEGYZÉSEK</u> A gyerekek között lesz, aki a bordásfalon félni fog. A bátrabbak pedig túlságosan is, határaikat feszegetve másznak a magasba. Mindenképpen célszerű a megfelelő foknak a kiválasztását irányítani, szabályozni a balesetmegelőzés miatt. Elsődleges szempont a kiválasztásnál a biztonságérzet megléte. A lefelé való közlekedésnél hívjuk fel a figyelmet a leugrás veszélyeire. A feladatok gyorsan kövessék egymást. A gyakorlatok nem sorrendben vannak felsorolva, javasolt az óratervben a célkitűzés, valamint a gyerekek fejlődése/fejlettsége alapján válogatni. Javaslom minden órán 2-3 játékot, gyakorlatot ebben a témában feldolgozni.

Saját testből kiindulva a téri irányok fejlesztése kezdetben csak az

- *alatt,*
- *fölött,*
- *mögött,*
- *között*
- *mellett*

irányokat gyakoroljuk önállóan, például: „*Nézz felfelé, fordulj gyorsan, nézz hátra, nézz a lábad elé!*”

Eszközzel: *Emeld a labdát a fejed fölé, tedd a labdát a két összezárt sarkad mögé, bokád elé, állj terpeszbe, tedd a labdát a két lábad közé, térden menj úgy végig, hogy a labdát e fejed fölött tartod, és mindkét kezeddal fogod!*

Amíg még nem ismerik fel biztosan melyik a jobb-bal kezük, addig a jobb kezüket megjelölhetjük egy kis szalaggal, vagy a bal kezük fejére egy kis szívecskét rajzolunk.

Fekvő, álló, futó helyzetekben, először azonos oldalt, csak balt, vagy csak jobb oldalt gyakoroljunk, aztán lehet keresztezettet is kérni.

A didaktikusan helyes lépések:

1. Csak baloldali megnevezéseket használni. Gyengébbek részére támpontokat nyújtani, a támpontokat emlékezetből előhívni.
2. Utána csak jobb oldalt.
3. Újra baloldalt gyakoroltatni, rövid ideig egy-egy foglalkozás erejéig.
4. Kezdődhet a keresztezett, ill. összes téri irányt használó gyakorlatok bevezetése, például:

„Emeld fel a bal kezéd és érintsd meg a jobb térdet, jobb lábaddal lépj fel és bal kezeddel integess, fogd meg a jobb kezeddél a bal bokádat! Tedd a labdát magad mellé a földre a bal kezéd felőli oldalra!

5. Természetesen ez egy hosszú folyamat, legyünk türelmesek, és támogassunk dicsérettel!

Függeszkedések bordásfalon balra néz-jobbra néz, felfelé lefelé nézéssel

Bátorságpróba: egy kéz, egy láb, két láb, egy kéz-egy láb, váltás, keresztezett láb és kéz elengedése fejfordítás másik irányba, ugyanarra, egy kiválasztott célra (aki a legügyesebb, vagy legbátrabb, vagy a leggyorsabb átöltöző volt, az választhat célt)

- Tűz, víz, repülő! – Labdával v. anélkül

Kartartás, lábtartással, amíg a vezényszó nem hangzik el, addig „Úszunk!”, „Táncolunk!”, „Sétálunk”, „Várost-Kirakatot nézünk!” stb.

A szabályokat csoportra szabottan alakítsuk ki.

Például:

Ha	Karral, akkor	Lábbal, akkor	Labda, akkor
Tűz, Víz, Repülő	mindkettő a magasban	egy a magasban	Jobb kézben-bal kézben
	egy magasban – egy lent bal fenn-jobb lenn	guggol	két kézzel előre tartva
	malom körzést csinál	terpeszbe áll	Mellkashoz szorítva
A testrészeket, eszközt felváltva egy játékon belül is lehet alkalmazni. A játékot kezdetben egyszerűbb utasításokkal kezdjük! Fokozatosan nehezítsük! Javaslom minden második			

foglalkozásnál megújítani, így az érdeklődést is fenntartjuk. Ne felejtsük el személyre szólóan megdicsérni őket!

▪ Szoborjáték

Futás vagy járás abbahagyásával mozdulatlan testhelyzet felvétele megadott szempontok alapján.

A mozdulatlan testhelyzet lehet álló, fekvő, térdelő, guggoló, és ennek váltakozása, valamint történhet nyitott és csukott szemmel.

- ✓ Testrészek érintése (orrod hegye, hátad közepe, homlokod hüvelykujjal, bal füled jobb kezeddal)
- ✓ Fekvő helyzetek felvétele (jobb oldalán, bal oldalán, háton, hason)
- ✓ Egyensúlyi helyzetek felvétele (egy lábon, lehajolva, csukott szemmel)
- ✓ Érzelmi állapotok megjelenítése: öröm, szomorúság, rémisztő, síró, győztes érzés felvétele
- ✓ A gyerekek kreativitásának felhasználása

▪ Pálya gyakorlatok, váltók

Előnye, hogy késleltetve a csoport valamennyi tagja végzi a gyakorlatot a bemutató, vagy mozgásos emlékezet aktivizálása után. Egyidejűleg csoportos élményt nyújtó egyéni feladat.

Rövid távú pályáknál két csoportra osztva gyorsabbá és a korosztályra jellemző versenyhelyzet élményévé tehetjük az egységet.

A párhuzamosan, szinkronban végzett gyakorlatok a látószög növelését igénylő gyakorlatok beiktatására is szolgálhat. Különösen nehéz, figyelemösszpontosítást és testtudatosságot igényel.

	A bemutatott mozgássorok nehezítése, amikor egy, vagy több eszközzel együtt kell elvégezni a mozgássorokat. Az elemeket rendkívül változatos módon lehet egymáshoz rendelni. Néhány példával szeretném a feladathoz való hozzáállást inspirálni. Lásd 4. sz. Melléklet
TESTTUDAT TESTSÉMA	<u>IDŐKERET</u> Teljes szorgalmi időszak Részegységként az elemi mozgások, bemelegítő, téri orientációs gyakorlatoknak
	<u>CÉL, - FELADATRENDSZER</u> Testrészek ismereteinek növelése Énkép kialakításának segítése Önmagukról tapasztalatszerzés Képességek megtapasztalása, erősségek számbavétele, kompetenciaérzés növelése Élményszerzés
	<u>KIEMELT FEJLESZTÉSI TERÜLETEK</u> Posztura beállítások pontosítása Bilaterális koordináció fejlesztése Térbeli tájékozódó képesség fejlesztése

	Testtudat, -testséma fejlesztése Egyidejű többcsatornás figyelem Poszturális és izomtónus szabályozás Dinamikus és statikus egyensúlyérzék fejlesztése
	<u>ESZKÖZÖK</u> hangadó eszközök: síp zsámolyok body roll alagút tornaszőnyeg tornapad, létra labdák babzsákok tornakarikák
	<u>MEGJEGYZÉSEK</u> A gyerekek szeretnek önmagukkal foglalkozni. A testrészekkel való játékokat mindig sok nevetés kíséri. Építsünk a nevetés felszabadító erejére, igyekezzünk minél vidámabb helyzeteket teremteni és velük együtt nevetni. Az eszközök mindig színesítik a gyakorlatokat, örömmel fognak, tartanak, különösen, ha jelentést is társítunk mellé, mint például: <i>Vigyük el a fiókákat sétálni. Kinek, milyen fiókája, kicsinye van?</i>

	Karikagyakorlatok - tolás két kézzel test előtt a célig, egyenes vonalon, vagy akadályokat kerülve - karikaemeléssel futás, járás, felállás, leülés, guggolás - karikával törzsgyakorlatok - karikával a lábon haladás egyenes vonalon - karika teljes testen való áthúzása (átbújás), karikákon átbújások - karik sorokon való átfutás egy lábon, ill. két lábon, váltottan Mászás részsútos létra fokain, vagy padon (zsámolyra helyezve) - csúszás hason, háton a létrák alatt (kb 2, vagy 3 létra vagy pad) - mászás talpon, tenyéren fölfelé a létrán, vagy padon - csúszás háton, saroktolással az eszközök alatt - mászás talpon, tenyéren hátrafelé a létrán, vagy padon Mélyugrás helyből (egy, majd két zsámoly egymáson) - fellépés az eszközre, íves felugrás, talajfogás guggolással Labdavezetések 1. padok között haladva, párokban, egymással szemben a padok között, visszakanyarodva a padok mögött - kétkezes labda átadás a törzs magasságában - kétkezes labda átadás a fej felett - egykezes a fej mellett
--	---

	2. Labda vezetés a padon – egy padon különböző labdákkal (gimnasztikai, kislabda, gumilabda, tüskés labda, gimnasztikai labda) - két padon párhuzamosan vezetett labdák (két ugyanolyan, két különböző labda) Támaszugrások a talajon jelölő lapok, v. lábnyomok stb. - a lapokon lépések: lépések a lapokon; átlépni a lapokat; egyet rá lép, egyet átlép; - futások apró lépésekben a lapokon - kéztámasszal átugrások (nyusziugrás); kéztámasszal ráugrás négyzetről négyzetre - békaugrással ráugrás négyzetről négyzetre - oldalazva áthaladással a lapok felett Páros gyakorlat: Kiinduló helyzet: a páros egyik tagja térdelő támaszban, másik tagja állásban a társ mellett mellső oldalhelyzetben - átugrás a társ háta fölött, majd átbújás a társ alatt; - az átugrás után térd és csípőemelés döntésig, majd ereszkedés vissza térdelőtámaszba
SZERIALITÁS	<u>IDŐKERET</u> Teljes szorgalmi időszak Minden foglalkozáson ejtsünk meg néhány gyakorlatot, amennyiben nem ez a fő témánk

	<u>CÉL, - FELADATRENDSZER</u> Figyelmi funkciók fejlesztése Mozdások gördülékeny kiválthatóságának, váltásának elősegítése Fokozatosság betartása Állóképesség növelése Tudatos szabályozások és az önkontroll funkciók gördülékenységének növelése
	<u>KIEMELT FEJLESZTÉSI TERÜLET</u> Propriorendszer fejlesztése Veszitbuláris rendszer fejlesztése Posztura beállítások pontosítása Többcsatornás figyelem fejlesztése Erőnléti állapot fejlesztése Bilaterális koordináció fejlesztése Térbeli tájékozódó képesség fejlesztése Testtudat, -testséma fejlesztése Dinamikus és statikus egyensúlyérzék fejlesztése
	<u>Eszközök</u> bóják, hangadó eszközök: síp zsámolyok
	<u>Megjegyzések</u> A sorozatok sok gyereknek gondot okoznak. Kevés a sikerélmény ezért nagyon fontos a fokozatosság betartása és az eredmények kiemelése, dicsérete. Ha már érettek a gyerekek rá, akkor lépünk nehézségi fokot.

	Kétütemű gyakorlatok - támaszból - fekvésből - állásból indítva A bemelegítő és gimnasztikai gyakorlatokból beemelve, például: - nyakhajlítás balra, vissza - nyakhajlítás jobbra vissza - nyakhajlítás jobbra-balra - leguggolás, felállás - háton fekvés, fej-láb felemelése - hason fekvés, fej felemelés, láb felemelés, mindkettő felemelése Négyütemű gyakorlatok: Például: Kiindulóhelyzet: terpeszállás, csípőtartás 1-3.ütem: törzshajlítás balra 3x, jobb karlendítéssel magastartásba; 4.ütem: törzsnyújtás, karhajlítással kiinduló helyzetbe; 5-8.ütem: az 1-4.ütem ellenkezőleg. További gyakorlatok: Lásd a 6. sz. Mellékletet!
-	<u>IDŐKERET</u> Teljes szorgalmi időszak

	<u>CÉL, - FELADATRENDSZER</u> Állóképesség növelése Tudatos szabályozások és az önkontroll funkciók gördülékenységének növelése Dinamikus és statikus rendszer fejlesztése
	<u>KIEMELT FEJLESZTÉSI TERÜLETEK</u> Posztura beállítások pontosítása Bilaterális koordináció fejlesztése Térbeli tájékozódó képesség fejlesztése Testtudat, -testséma fejlesztése Dinamikus és statikus egyensúlyérzék fejlesztése Mozgások alkalmazóképes tudása, gördülékeny előhívásának képessége
	<u>Eszközök</u> bóják hangadó eszközök: síp zsámolyok babzsákok labdák létra tornapad tornaszőnyeg

	<u>Megjegyzések</u> Sok gyermeknek nagyon gyenge az egyensúlyérzéke. Lassan haladnak, ne süssük lépteiket. Sokáig támaszígényesek is, kéz-ujjnyújtással, vagy a fizikai jelenlétünkkel támogatjuk, bátorítjuk őket. Kúszás - egy végtag kiiktatásával - rézsúton padon előre, fölfelé, hátrafelé Állás - féllábon - közben tapsolni - 10-ig számolni Járás - sarok emelés - térdemelés - tyúklépés sávok között - lábujjhegyen járás, állás - balettállás 10-ig Sávok feladatok: torna padok, jelölő sávok, felfordított zsámolyok között haladva a térköz egyre szűkítve, nehezítve Hossztengely körüli gurulás • szabadon és labda fogással fej felett • bodyrollban kéz, vagy a törzs, vagy a láb • egyenes vonalon, felfelé, lefelé Füles labda gyakorlatok
--	--

- lábfelemelés, mozdulatlanságban
- előre hátra csípő tolással ülés
- hason előre-hátra gurulás
- fel-le pattogás számolva 10-ig

Babzsákon, szigetekken, zsámolyokon, egyensúlyozó hídon, téglákon, korongokon sétálás

Babzsákos

- fejre / vállra / tenyérre / kézfejre / hátra (kúszásnál – mászásnál) / hasra (pókjárásnál – rákjárásnál) / lábfejre (sarokjárásnál) helyezett babzsákkal szlalomozás, akadályok kikerülése; átbújás, átlépés, átugrás, kúszás, mászás, padon / kötélén végigsétálás előre-hátrafelé, labdázás, hintázás
- célbadobás jobb, majd bal kézzel
- babzsák feldobása; közben elől, hátul, oldalt tapsolás
- szökdelés térd közé szorított babzsákkal
- sétálás, futás, ugrálás közben a babzsák egyik kézből másikba adogatása (oldalsó tartásban mindkét kéz, majd elől átadjuk a babzsákot – közben lehet mondani, hogy bal vagy jobb oldalon van tárgy)
- sétálás úgy, hogy a babzsákot a homlokunkkal / hátunkkal tartjuk, vagy a jobb és bal kézzel is tartunk 1-1 babzsákot (nehezíteni lehet, futással, akadályok kerülésével, szökdelésekkel)
- járások egyensúlyozással kézfejen, háton, fejen, karon

Létra-, bordásfal-, pad gyakorlatok

- pad bordásfalnak támasztva fel – le közlekedés, átbújással, átfüggeszkedéssel, átmászással
- létrán, alatta mászás, előre-hátrafelé, eszközzel (babzsák, kislabda)
- padok között, padokon, zsámolyokon át, különböző méretű akadályokon való átjutás a célig
- előre és hátra a létra fokaira lépve, betartva a fokok közti távolságot, vagy kettesével előre és hátra

	- tornapadon előre, hátra járás, mászás, csúszás - csukott szemmel, nyitott szemmel és akadályokkal – karikát, kötelet tartanak egymásnak különböző magasságban. a padot megfordítva is elvégeztetjük ezeket a feladatokat. Lassú forgások - állva - egy pontra fixálva - lépéses forgás (előre lép, miközben forog) Felülés, leülés fülfogással Gördeszkázás - gördeszkán fekve forgás - térdelve forgás - ülve forgás Fejkörzések (labirintingerlés) - előre, hátra átlósan - görgetések Végtagegyensúly kézen és lábon Tónusszabályozás - helyben ingázás - szoborjáték - ülve forgás - gerincvasalás
--	--

	- folyamatos szökdelésből leguggolás - szökdelésből fordulat Medicinlabdán egyensúlyozás - először nagyobb, majd kisebb labdán álljanak mezítláb. - páronként összekapaszkodhatnak. Lebegőülés - lebegőülésben átemelik a lábukat egy bot felett - két kézzel megfogják a botot, és ebben a helyzetben óvatosan dülöngélnek (csónakázás), vigyázva, nehogy felboruljanak. - térdelésből fölgrás tele talpra - harangnyelv → merev testtel előre-hátra dől - harangnyelv → merev testtel oldalra dől - bűgó csiga → merev, teljes testtel körzés Bordásfal - <i>Kiindulóhelyzet:</i> hátsó oldalállás a bordásfalnál, a hát a bordásfalnak támaszkodik, comb és a törzs derékszöget zár be, kezek a combon, a helyzet megtartása 30 másodpercig.
Eszközök leírása	Bobath labda, fiziológiás labda- ezen a sokrétűen használható mozgásfejlesztő eszköz: ülő helyzetben lovagolhat, hason illetve háton gördülhet előre, hátra, valamint végezhet az egész testét megmozgató körkörös mozdulatokat. Érdemes megfigyelni, hogy gyermekek felveszik-e a labda formáját, akár háton, akár hason, vagy pedig megfeszítve magát mereven tartja törzsét és az egész testét. Ülő helyzetben érdemes a gyermeket a combtövéénél fogva rugóztatni, hogy lehetőleg magától, hátizmait és törzsizomzatát használva tartsa magát a gyermek az eszközön. A labda használatának egyensúlyérzék fejlesztő szerepe van, aminek használata nagymértékben járul hozzá az idegrendszer fejlődéséhez.

Egyensúlyozó tölcser- Amikor egy kisgyermek az egyensúlyozó tölcser által előidézett váratlan, bizonytalan billegő állapotot megtapasztalja: vagy megtámaszkodik, vagy önfeledten átadja magát ennek az új, izgalmas forgó, ringó mozgásformának. Vannak gyermekek, akik nem hajlandók bemászni az eszközbe, vannak olyanok, akiket ki sem lehet venni. Az intenzív forgó mozgás végzése után tisztán láthatóvá válik, hogy kialakult-e már a gyermek mozgásészlelése, szédül-e, vagy úgy száll ki a tölcserből, mintha semmi nem történt volna. Epilepszia gyanús gyermekeknek a tölcser használata nem ajánlott! Az irányváltoztatást forgatás közben óvatosan, kellő körültekintéssel kell megtenni. Az egyensúlyozó (Ayres) tölcser használatának egyensúlyérzék fejlesztő szerepe van, aminek használata nagymértékben járul hozzá az idegrendszer fejlődéséhez.

Mászó alagút- ebbe a mozgásfejlesztő eszközbe a gyermek egyedül, vagy társaival is bemászhat. Vannak olyan gyermekek, akik egyáltalán nem hajlandók bemászni az alagútba. Ilyenkor gyakran elegendő az, ha egy labdát begurítunk, majd az alagút túloldalán biztatjuk a gyermeket. Adódhat olyan helyzet (pl.: több gyermek tartózkodik egyszerre az alagútban, két gyermek egyszerre mászna bele, vagy egymással szembe mászva, félúton találkoznak) ilyenkor érdemes megfigyelni, ahogy a gyermekek ezeket a helyzeteket kezelik.

Bordásfal - használatával a gyermeket a mászásra ösztönözhetjük, fejlesztjük kéz-láb, szem-kéz koordinációjukat. Hagyjuk őket bordásfalra felmászni és tanítsuk meg őket onnan lejönni.

Babzsák – a fejtetőre helyezve járás közben, a gyermek hátára helyezve négykézláb mászás közben szintén fejleszti az egyensúlyérzékét.

Trambulin- a trambulinon a gyermekek önállóan, illetve párban, egymás kezét fogva ugrálnak. Érdemes megfigyelni, hogy az eszközt használó gyermek rugózik-e ösztönösen magától, illetve próbálkozik-e az önálló ugrással, vagy statikusan, mereven, mozdulatlanul áll az eszközön. Úgy lehet ösztönözni gyermekeket az önálló ugrásra, ha a kezét fogva, vele szemben állva szintén ugró mozdulatokat teszünk. A trambulin használatának egyensúlyérzék fejlesztő szerepe van, aminek használata nagy mértékben járul hozzá az idegrendszer fejlődéséhez.

A fejlesztő eszközök képekben: Google letöltések, utolsó letöltés 2019. április 01.

Minta

A minta egy hétre mutat útmutatást.

Javasolt, hogy a szerialis egyéb gyakorlatai minden órán, foglalkozáson jelen legyenek.

Tematikus terv

Korcsoport: Nagycsoport

Tevékenységi terület A szeriális készségek fejlesztése, a szeriális érzékelés, észlelés támogatása a mozgásfejlesztő foglalkozáson

Téma	Meg- osztás	A külső világ tevékeny megismerése	Matematikai tartalmú tapasztalatok	Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játék, tánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	<u>Mozgás</u>
Szeria litás		Sorrendisége, ritmus a világban: évszakok, számjegyek, zenei ritmusok	Számlálások élő és tárgyi környezetben	Sorrendiségen alapuló mondókák, kiszámolók (Mondókák.net) XVIII	Ritmus hangszerek használata, kíséret –mérő ütemezések	Sorozatok alkotása, hiányos sorok pótlása, gyöngyfüzés, színezés, gyurmázás, ragasztás - vágás	<i>-Szeriális gyakorlatok a mozgásfejlesztő foglalkozásokon : kétütemű és négy ütemű gyakorlatok Elemi mozgások ritmusának segítése</i>

		1. hét	Tevékenység, téma: Kétütemű gyakorlatok Járások, futó gyakorlatok	Tevékenység, téma: Kétütemű gyakorlatok eszközzel (labda, bot, karika, babzsák) Járások, lépések, futó gyakorlatok eszközzel	Tevékenység, téma: Kétütemű gyakorlatok eszközzel (labda, bot, karika, babzsák) Járások, lépések, futó gyakorlatok egyszerre több eszközzel	Tevékenység, téma: Négyütemű gyakorlatok Járások, futó gyakorlatok	Tevékenység, téma: Négyütemű gyakorlatok eszközzel (labda, bot, karika, babzsák) Járások, lépések, futó gyakorlatok eszközzel	Tevékenység, téma: Két- és négyütemű gyakorlatok Járások, futó gyakorlatok több eszközzel (labda, bot, karika, babzsák)
			Cél, - feladatrendszer: A gyerekek elemi mozgásai harmonikusabbak legyenek, a kéz és láb szinkronítása, a test haladásának, a gravitációs erő ellenhatásának támogatása Képesek legyenek erő kifejtésére Tudjanak adott mozgássorokat utánozni a megfelelő posztura beállítással Ismerjék és használják a megadott vezényszavak jelentését					
			Kiemelt fejlesztési terület Ritmuserőztetés fejlesztése A kéz és láb koordinációs készségének növelése Erőadagolás és erő kifejtés önkontrolljának támogatása Állóképesség bővítése					

			Módszerek: Gyakorlás Bemutatós Mintamásolás Játék
			Eszközök: Különböző nagyságú és anyagú labdák Tornabot Babzsák Karikák Bóják Zsámolyok és padok

**Javasolt
óratervi vázlat**

Időtartama: 40
perc

1. **Bemelegítő futás 2 perc** – Ízületi mozgékonyság, gyorsaság, izomerő, állóképesség fejlesztése
2. **Járásgyakorlatok 5 perc** - Téri tájékozódóképesség és reagálás gyorsaság fejlesztés
3. **Futásgyakorlatok 5 perc** – Mozgás-, reagálás és ízületi gyorsaság, izomerő, állóképesség fejlesztése
4. **Gimnasztika 5 perc** – Egyensúlyozó képesség, erő, gyorsaság, ízületi mozgékonyság, ritmuskészség, mozgásérzékelés fejlesztése
5. **Gyakorlatsorok tornaelemekkel, eszközökkel 15 perc** - Kinesztetikus differenciáló képesség, mozgás- és gyorsaság, téri tájékozódási képesség, ízületi mozgékonyság, ritmuskészség, mozgásérzékelés fejlesztése
6. **Levezető játék (futásos) 5 perc** - Térérzékelés, távolságbecslés, mozgékonyság, koordinációs készség, állóképesség fejlesztése

1. Saját fotók Készült 2019. január- március

3. Összefoglaló

Egy mozgásos fejlesztési ciklus, mint általában a nevelési tanácsadásban végzett fejlesztési tartalmaink eredményessége csak hozzávetőlegesen mérhető. Természetesen konkrétan meg lehet számolni, hogy hányszor kapja el már a labdát, hány másodpercig tartja meg az állasegyensúlyt, de sokszor tapasztalom, hogy bár az adott helyzetet jól kezeli, az alapkészség még mindig nem felel meg az elvárásoknak. Mint mindannyian, én is szeretem a munkám sikerességét azonnal is megélni. Ennek kapcsán az a gyakorlatom alakult ki, hogy akkor tekintem eredményesnek a beavatkozást, ha a közeli és távoli jövőben az új helyzetekben is képes képességeinek megfelelően teljesíteni, és marad aktív, motivált személyiségű. Erről általában a szülőktől kapok és kérek információt.

Amikor bemegyek így március tájékán az óvodai csoportba a gyerekekért, mindig nagyon sok öröm, mosoly, ölelés vár rám. Mindegyik gyermek a maga módján kifejezi azt az érzését, amelyet a mozgásos tapasztalások generálnak. Belső tartalmuk, motivációjuk azonnal mérhető. Ez is visszajelzés és rengeteg pozitív erőt is ad.

Sokszor tapasztaltam azt is, hogy a mozgásos foglalkozások, fejlesztések kezdeti szakaszában az éretlenebb, mindenfelé szaladgáló, össze-vissza csetlő-botló óvodásokból javarészt érettebb, sokkal jobban koordináló, együttműködő, vidám, sokat nevető iskolába készülő kisgyermek lesz. Bátran használjuk fel ezen tapasztalásainkat eredményességünk megítélésében.

Örömmel tölt el, hogy a rám bízott gyerekek érésük folyamatában részt vehetnek és ahhoz hozzátehetnek. A 7. sz. mellékletben néhány olyan aspektust is szeretnék bemutatni, amely erre az útra vezetett és tartja.

1. Saját fotók Készült 2019 március

4. Felhasznált irodalom

Blythe S. G.: *Reflexek, tanulás és viselkedés Betekintés a gyermeki elmébe* Medicina Könyvkiadó ZRT. Budapest, 2015

Farmosi I.: *Mozgásfejlődés* Dialóg Campus Kiadó Budapest-Pécs, 1999

Gaál Sné-Gyarmati Zné: *Az óvodai testnevelési foglalkozások előkészítő gyakorlatai (gimnasztika)* Tessedik Sándor Körös Főiskolai Kara Programfüzete IV: Szarvas, 2007

Kunos A.né: *A mindennapos testnevelés tervezése* Tessedik Sándor Körös Főiskolai Kara Programfüzete IV: Szarvas, 2000

Lakatos K.: *Az állapot- és mozgásvizsgálat Vizsgálatok 5 éves kor felett* HRG, Bp. 2008

Pappné Gazdag Zs.: *A babzsák Tartásjavító, izomerősítő és nyújtó, valamint mozgásügyességet fejlesztő gyakorlatok óvodások és általános iskolások számára* Flaccus Kiadó, Bp. 2008

Pappné Gazdag Zs.: *A body-roll Tartásjavító, izomerősítő és nyújtó, valamint mozgásügyességet fejlesztő gyakorlatok óvodások és általános iskolások számára* Flaccus Kiadó

Pappné Gazdag Zs.: *A labda Tartásjavító, izomerősítő és nyújtó, valamint mozgásügyességet fejlesztő gyakorlatok óvodások és általános iskolások számára* Flaccus Kiadó, Bp. 2001

Pappné Gazdag Zs.: *Koordinációs kompetenciák fejlesztése Egyensúlyozás* Flaccus Kiadó, Bp. 2009

Pektor G.: *Örömteli gyermekévek Mozgásfejlesztő játékok gyűjteménye* Mozaik Kiadó – Szeged, 2011

Pintérné Tasnádi Á.: *Mozgásfoglalkozások az óvodában A Kovács módszer alkalmazása*
TREFORT Kiadó Bp. 2006.

Porkolábné dr. Balogh K.: *Mozgás – testkép-énkép Mozgásfejlesztés és értelmi fejlődés összefüggései* Óvónők kincsestára, 2000 33-34. old

Rácz Katalin–F. Földi Rita–Barthel Betty: *A beszéd- és mozgásfejlődés összefüggései*
Gyógypedagógiai Szemle 40. évfolyam 2. szám, (2012 április-június) 136-145. old.

Szentgyörgyi Z.-Weglárz B.: *TÉR – és helyzetérzékelést fejlesztő gyakorlatok óvoda és kisiskolás gyermekek részére (gyakorlatgyűjtemény)* Flaccus Kiadó, Bp. 2006

Testnevelési játékok gyűjteménye Útmutató 2., Mezőkovácsházi Négy évszak Óvoda,
Mezőkovácsháza 2007

Tótszöllősyné Varga T.: *Mozgásfejlesztés az óvodában* AduPrint Kft 2006.

5. Mellékletek

1.sz. MELLÉKLET

Organikus éretlenség tünetei a TSMT terápia tünettana alapján

kidolgozva (Lakatos 2008)^{XIX}

3-7 éves kor jellemző tünetei

Motoros területek

- gyenge mozgáskoordináció
- pontatlan mozgás
- új mozgások tanulásának gyengesége, lassúsága
- erőadagolási problémák
- diszpraxia („ügyetlen gyerek szindróma”)
- éretlen grafomotorika
- beszédfejlődés problémája
- hiperaktivitás
- tic

Pszichés-kognitív területek

- figyelemzavar (rövid- és hosszútávú)
- információ feldolgozási zavar
- emlékezet gyengesége (rövid- és hosszútávú)
- belátáson, tapasztalaton alapuló gondolkodás késése
- ok-okozati összefüggések meg nem értése
- testvázlat, térbeli tájékozódás, lateralitás, jobb/bal gyengesége, éretlensége
- szorongás

Szociális (adaptív viselkedésbeli) területek

- beilleszkedés nehézsége
- szabályok betartásának nehézsége
- alkalmazkodás, együttműködés nehézsége
- kiszámíthatatlan szabálykövetés
- gyenge kontrollfunkció
- segítségadás elutasítása
- gyenge feladattudat, feladattartás
- feladathelyzetekből való kiszállás
- autizmus

Tipikus hibák a kivitelezés során, amikre figyeljünk:

- egyidejűleg végzett tevékenységeket nem képes szinkronba hozni, pl. nem tudja számolni az ugrásait, nem tud közben tapsolni, vagy kezét emelni-letenni
- posztúrája (testhelyzet beállítása) mozgás közben szétesik, nem tudja visszarendezni
- elfelejti a gyakorlatot, vagy annak elemét pl. nem teszi csípőre a kezét, nem tapsol rendszeresen
- a posztúra beállítás csak segítséggel sikerül általában, nem tudja leutánozni a kiinduló helyzetet
- posztúrája a mozgás megindulásával szétesik, pl. zárt lábbal való ugrálás helyzetben a két láb egymáshoz képest késleltetve érnek vissza az alapállásba, rendszeresen
- a végtagok különböző mozgásokat végeznek: a felső és az alsó végtagok egymáshoz képest, vagy az azonos testfelen lévő végtagok, vagy mind a négy végtag aszinkronitást mutat
- tyúklépés kivitelezésének nehézségei (egyensúlyi problémák)
- minden lehetőség megragad, hogy leüljön, lefeküdjön
- hárítja a gyakorlatokat, gyakorlatfajtákat, úgy csinál, mintha végezné, vagy valamijét fájdítja és „felmentést” kér
- kilép a feladathelyzetből
- átalakítja a mozgást, torzítja a posztúrát
- csak a felnőtt folyamatos ellenőrzése, kontrollja mellett végzi el szabályosan,
- nem tud várni, késleltetni
- állandóan előre tolakszik a látótér növelés érdekében
- ritmus egyenetlenségek tapasztalhatók – felgyorsulás, lelassulás tapasztalható rendszer nélkül

2.sz. MELLÉKLET

Mozgással kísért versikék (Sipos Anita 2009)^{XX}

I.

Lehullott egy falevél (*ujjakkal mutatjuk*)
szelek szárnyán útra kél (*repülő karmozgás*)
hegyen völgyön átrepül (*sétálva repülő karmozgás*)
ha elfárad lecsücsül (*leguggolunk*)
elszundikál, szendereg (*kezünket a fejük alá tesszük*)
aztán jönnek új szelek (*nagy karmozdulat*)
libeg, pörög (*repkedés kézzel, forgás*) messze száll
világ végén majd megáll...

II.

Most jöttünk az erdőből, (*járás*)
A zöld erdő-mezőből, (*járás*)
Addig szökdécseltünk, (*ugrás*)
Míg idáig értünk. (*ugrás*)
Hopp mókuska, mókuska, (*ugrás*)
Vékony karcsú Mariska (*forgás*)
A verebek tánca, (*forgás*)
Szoknyátoknak ránca. (*forgás*)

III.

Húzzuk a szekeret, (*húzás utánzása*)
Forgatjuk a kereket. (*karkörzés*)
Vezetjük az autót, (*csuklómozdulat*)
Becsapjuk az ajtót. (*laza tenyérmozgatás*)
Hétfőre, keddre, (*helyben járás, magas térdemeléssel*)
Lépj az emeletre, (*helyben járás, magas térdemeléssel*)

Egy, kettő, három, *(helyben járás, magas térdemeléssel)*
Ezt a lépcsőt járom, *(helyben járás, magas térdemeléssel)*
Egy, kettő, három, *(ujjak nyitogatása)*
Apukámat várom *(taps)*

IV.

Repülnek a madarak, *(a karok oldalsó középtartásban)*
Csattog a szárnyuk. *(tapsolás a fej fölött)*
Mérleg vagyok billegek, *(karok oldalsó középtartásban)*
Kezeimben súlyt viszek. *(billegés jobbra-balra)*

V.

Lassan forog a kerék, *(karkörzés a test előtt lassan)*
Mert a vize nem elég.
Gyorsan forog a kerék, *(karkörzés a test előtt gyorsan)*
Mert a vize már elég.

3.sz. MELLÉKLET

Bemelegítő gyakorlatok (Baumstark-Szűcs 2013)^{XXI}

1. gyakorlat

Légzőgyakorlat

1. ütem: Emeljük fel lassan a karjainkat magastartásba, közben szívjuk be mélyen a levegőt.

2. ütem: Lassan engedjük le karjainkat, közben fújuk ki a levegőt.

Ezt a gyakorlatot ismételjük meg 3x.

2. gyakorlat

Fejkörzés (hátra nem, csak vállig és vissza) 3x

Kiindulóhelyzet: Fej lehajtva a mellkasig

1. ütem: Bal vállig körzés

2. ütem: Félkörívben jobb vállig körzés

Ezt a gyakorlatot ismételjük meg 3x.

3. gyakorlat

Vállhúzogató

Kiindulóhelyzet: Álljunk kis terpeszbe, karunk leengedve,

1. ütem: húzzuk fel mindkét vállunkat 2x,

2. ütem: majd 2x bal vállunkat,

3. ütem: 2x a jobb vállunkat,

4. ütem: ezután megint mindkettőt egyszerre 2x.

4 -9. gyakorlat

Kargyakorlatok

Kiindulóhelyzet: terpeszállás, magas tartás;

1. ütem: bal karral „nyújtózkodás”, vállból megnöve;

2. ütem: bal váll leengedésével egyidejűleg, jobb karral „nyújtózkodás”, vállból megnöve.

Kiindulóhelyzet: terpeszállás, oldalsó középtartás;

1. ütem: bal kar hajlításával vállra tartás, vízszintes felkarral;

2. ütem: kartartáscsere.

Kiindulóhelyzet: alapállás;

helyben járás, magas térdemeléssel és ellentétes karlendítéssel magastartásba.

Kiindulóhelyzet: terpeszállás, mellhez tartás;

1-2. ütem: könyökhúzás hátra 2x;

3-4. ütem: karhúzás hátra, oldalsó középsőtartásban 2x;

Kiindulóhelyzet: terpeszállás, bal kar magastartásban;

1-4. ütem: karhúzás hátra 4x;

5-8. ütem: kartartáscserével ugyanaz.

Kiindulóhelyzet: terpeszállás;

Könyökkörzés hátra 10x;

Könyökkörzés előre 10x;

10- 11. gyakorlat

Törzs gyakorlatok

Kiindulóhelyzet: Álljunk kis terpeszbe, egyenes tartással, karok magastartásban.

Végezzünk törzskörzéseket először jobbra 4x, majd balra 4x körözve. Kis körökkel kezdünk, majd egyre nagyobb körökkel folytassuk.

Végezzük el a gyakorlatot 2x jobbra, 2x balra.

Kiindulóhelyzet: terpeszállás, törzsdöntés előre, bal kar magas tartásban;

1-4. ütem: malomkörzés előre 2x;

5-8. ütem: malomkörzés hátra 2x.

12-13. gyakorlat

Fekvő gyakorlatok

Kiindulóhelyzet: hanyatt fekvés

1. ütem: bal térdemelés a mellhez, térdkulcsolással

2. ütem: kiindulóhelyzet; (3-4. ütem: ellenkezőleg).

Kiindulóhelyzet: hanyatt fekvés;

1. ütem: csípőemelés

2. ütem: kiindulóhelyzet.

14-15. gyakorlat

Lábgyakorlatok állásegyensúllyal

Kiindulóhelyzet: Zárt állás, kezek a csípőn.

1. ütem: Hajlítsuk be a jobb térdünket a bal térd előtt úgy, hogy közben a lábunkat nem emeljük el a talajtól, csak lábujjhegyre állunk.

2. ütem: Csere: csináljuk a bal lábbal is. A csípőnk mozog, mintha riszálnánk :).

Végezzük el a gyakorlatot 4x jobbra, 4x balra.

Kiindulóhelyzet: Állóhelyzet, kis terpesz.

1. ütem: A jobb térdet emeljük lassan a bal könyökhöz.

2. ütem: Majd vissza. kiinduló helyzetbe.

3.ütem: Most emeljük a bal térdet a jobb könyökhöz

4 ütem: Majd vissza alapállásba.

Végezzük el a gyakorlatot 4x jobbra, 4x balra.

16. gyakorlat

Légzőgyakorlat

1. ütem: Emeljük fel lassan a karjainkat magastartásba, közben szívjuk be mélyen a levegőt.

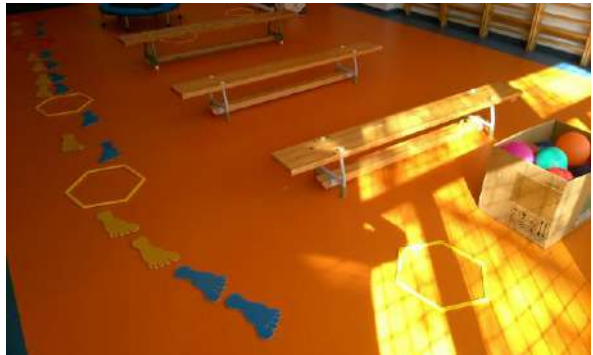
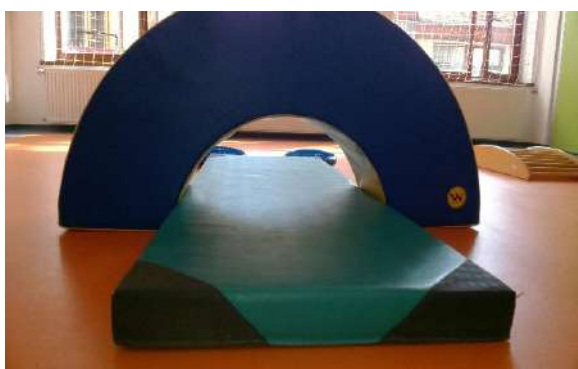
2. ütem: Lassan engedjük le karjainkat, közben fújjuk ki a levegőt.

Ezt a gyakorlatot ismételjük meg 5x.

4.sz. MELLÉKLET

Saját fotók: helyszínek, eszközök változatossága

5.sz. MELLÉKLET

Ugráló, szökdelő gyakorlatok trambulínon és talajon

Páros lábon

- szökdelés, jelre megállás
- szökdelés, jelre fordulás balra 90° - 180° - 360°
- szökdelés, babzsák térd-boka közé
- szökdelés egy lábon (domináns lábon)
- szökdelés egyik lábról a másikra
- szökdelés helyben: terpesz-zár
- szökdelés előre-hátra
- szökdelés oldalra és vissza, babzsák átugrással
- szökdelés oldalra és vissza babzsák átugrásával
- szökdelések bordásfalba kapaszkodva

Haladás közben

- szökdelés haladva
- irányváltással (hirtelen változó paranccsal)
- cikk-cakkban egyenes és hullámos vonal mentén, szlalomban
- föl-le-átugrás
- szökdelés tárgyak fölött egyenlő és változó távolsággal babzsák
- indián szökdelés

Szökdelés eszközzel

- páros lábon, zsák a térdek közé szorítva
- páros lábon, zsák a bokák közé szorítva
- egyenes és hullámos vonal mentén, cikk-cakkban
- előre-hátra, akadály (kötél, bot, babzsák) átugrásával
- oldalra is vissza a babzsák átugrásával
- a fej fölé emelve
- a tarkóra helyezve
- hátul a deréktájon megtartva
- páros lábon az eszközt a földre helyezve 360°-ban megkerülve

Füles labdával

- cél eléréssel
- kötél mentén

Gördeszkával

- akadályok kikerülésével
- páros gyakorlat: egy gyerek ül a deszkán, a másik tolja célba, ott csere, akadályokkal nehezítve
- egyéni gyakorlat: hason fekvés, kézzel hajtás akadálykerülés, célba, eszköz (pl. labda) elszállítása
- ülés a deszkán, evezés tornabottal
- a bordásfalba erősített kötél mentén, saját test húzása a falig

1. Google képek: Eszközök

Utolsó letöltés: 2019. 03. 31.

6.sz. MELLÉKLET (Cziberéné -Hézsóné é.n.)^{XXII}

Gyakorlatok a szeriális fejlesztéshez

- *Kiindulóhelyzet:* szögállás tarkótartás
 - 1.ütem: törzsdöntés előre;
 - 2.ütem: bal karnyújtás magastartásba;
 - 3.ütem: bal karhajlítás tarkóra;
 - 4.ütem: törzsemelés kiindulóhelyzetbe;
 - 5-8.ütem: ellenkezőleg.

- *Kiindulóhelyzet:* terpeszállás oldalsó középtartás
 - 1.ütem: törzsdöntés előre;
 - 2.ütem: törzsfordítás balra;
 - 3.ütem: törzsfordítás előre;
 - 4.ütem: törzsemelés kiindulóhelyzetbe;
 - 5-8.ütem: ellenkezőleg

- *Kiindulóhelyzet:* terpeszállás, oldalsó középtartás
 - 1. ütem: törzsfordítás balra, jobb karlendítéssel bal oldalsó középtartásba;
 - 2. ütem: az 1.ütem ellenkezőleg;
 - 3. ütem: mint az 1.ütem;
 - 4. ütem: törzsfordítás előre, jobb karlendítéssel oldalsó középtartásba;
 - 5. ütem: törzsfordítás balra, karhajlítással tarkóra;
 - 6. ütem: törzsfordítás előre, karnyújtással kiindulóhelyzetbe;
 - 7-8.ütem: az 5-6.ütem ellenkezőleg.

- *Kiindulóhelyzet:* bal oldalfekvés
 - 1-3.ütem: törzshajlítás jobbra 3x, jobb láblendítéssel oldalra és jobb karnyújtózás a térd felé;
 - 4.ütem: törzs és jobb lábleengedés kiindulóhelyzetbe;

- *Kiindulóhelyzet:* bal oldalfekvés
 - 1-3.ütem: törzshajlítás jobbra 3x, jobb láblendítéssel oldalra és jobb karnyújtózás a

térd felé;

4.ütem: törzs és jobb lábleengedés kiindulóhelyzetbe;

- *Kiindulóhelyzet:* terpeszállás, mélytartás

1-3.ütem: törzshajlítás balra, bal tenyér csúsztatással a bal combon;

4.ütem: törzsnyújtás kiindulóhelyzetbe;

5-8.ütem: az 1-4. ütem ellenkezőleg.

- *Kiindulóhelyzet:* bal oldalfekvés

1.ütem: törzshajlítás jobbra, jobb lábemeléssel oldalra és jobb karemelés tarkóra;

2-3.ütem: mozgásszünet

4.ütem: törzs és jobb lábleengedés kiindulóhelyzetbe;

- *Kiindulóhelyzet:* terpeszülés, támasz hátul

1-2.ütem: jobb lábkörzés befelé;

3-4.ütem: 1-2.ütem ellenkezőleg.

- *Kiindulóhelyzet:* szögállás, csípőre tartás

1-2.ütem: ereszkedés guggolóállásba;

3.ütem: bal lábnyújtása előre;

4.ütem: bal lábzáras guggolóállásba;

5-6.ütem: 3-4.ütem ellenkezőleg;

7-8.ütem: emelkedés kiindulóhelyzetbe.

- *Kiindulóhelyzet:* guggolótámasz

1.ütem: ugrás terpeszállásba karlendítéssel magastartásba és taps a fej fölött;

2.ütem: ugrás kiindulóhelyzetbe.

3.ütem: törzshajlítás előre térdnyújtással és talajérintés;

4.ütem: ereszkedés guggolótámaszba.

PÁROS GYAKORLATOK

- *Kiinduló helyzet.:* párok egymással szemben hajlított ülés, talpak egymásnak támasztva, kéz támasz a test mögött

- 1.ütem: lábemelés és nyújtás;
 - 2.ütem: lábterpesztés;
 - 3.ütem: lábzáras;
 - 4.ütem: lábleengedés térdhajlítással
- kiinduló helyzetbe.

- *Kiinduló helyzet:* párok egymásnak háttal szögállás, karkulcsolás
 - 1.ütem: ereszkedés törökülésbe;
 - 2.ütem: térdnyújtás nyújtott ülésbe;
 - 3.ütem: térdhajlítás törökülésbe;
 - 4.ütem: emelkedés kiinduló helyzetbe.

GYAKORLATOK ESZKÖZZEL

- *Kiindulóhelyzet:* terpeszállás, labda mélytartásban a test előtt
 - 1.ütem:törzsfordítás balra labdalendítéssel mellső középtartásba;
 - 2.ütem: törzshajlítás hátra labdalendítéssel magastartásba;
 - 3.ütem: törzsnyújtás labdaleengedéssel mellső középtartásba;
 - 4.ütem: törzsfordítás előre labda leengedéssel kiindulóhelyzetbe;
 - 5-8.ütem: az 1-4.ütem ellenkezőleg.
 - *Kiindulóhelyzet:* terpeszállás, bot mélytartásban
 - 1-2.ütem: botemelés magastartásba;
 - 3-4.ütem: törzsdöntés előre térdhajlítással és botleengedés tarkóra;
 - 5-6.ütem: törzsemelés térdnyújtással és botemelés magastartásba;
 - 7-8.ütem: botleengedés kiindulóhelyzetbe.
 - *Kiindulóhelyzet:* terpeszállás, babzsák mélytartásban a test előtt
 - 1-4.ütem: karemelés magastartásba oldalsó középtartáson át, babzsák a bal kézben;
 - 5-8.ütem: kar leengedés kiindulóhelyzetbe, babzsák a jobb kézben.
-

7. sz. MELLÉKLET

Végezetül:

Kedves Óvodapedagógus Kollégák!

Ahogy a mottó is mondja, a test egészsége nélkül nincs teljes kapacitással működő szellemi képesség. Ez a ránk bízott gyerekek fejlődésével párhuzamba állításával úgy értelmezhető, hogy a testi érés támogatását, fejlesztését parallel szükséges végeznünk a kognitív fejlődéssel.

Ebben a tanulmányban 8 éves, különböző óvodákban zajló fejlesztő tevékenységem tapasztalatait szeretném megosztani. Egy olyan összefoglaló, összegző rálátást kívánok átnyújtani, amely híven tükrözi gyógypedagógusi szemléletemet és támaszul szolgálhat az óvodai nevelési feladatok ellátásában.

Célul tűztem ki, hogy átfogóan, egy dokumentumban egyszerre elérhetően legyenek jelen azok a tartalmak, amelyek sikeresen vezetnek el célunkig, azaz a gondjainkra bízott vidám, önbizalommal teli, kíváncsi, iskolaéretté váló gyerekekig.

Szeretném támogatni továbbá azt a fajta nevelő munkát is, amely abban próbál eredményes lenni, hogy az eltérő fejlődésű óvodások is örömmel vegyenek részt foglalkozásainkon.

A nevelési tanácsadás keretében végzett fejlesztő tevékenységem már a kezdeti éveiben megfogalmazódott bennem, hogy

6. a hagyományos feladathelyzetben megvalósuló, asztalhoz kötött feladatok, legyenek bármilyen színesek, nem nyújtják azt az eredményt, amely hatékonyan szolgálná a gyermekek iskolai bevalását, a készségek kialakításának gyorsítását, a hiányok pótlását, a gyorsabb fejlődést;
7. azoknál a gyerekeknél, akiknél mozgásos fejlesztés is társult a fejlesztő órákhoz, intenzívebb változást tapasztaltam.

8.

Akkoriban a foglalkozások elején, a fejlesztő helyiségben megvalósítható mozgásos tevékenységekkel (pl. egyhelyben végezhető gyakorlatokkal), vagy/és a feladatok közti légző- és labdagyakorlatokkal, de nem voltam elégedett. Az általunk ellátott, ezen belül a számomra

kijelölt óvodáknak az infrastrukturális helyzete eléggé változatos, de jellemzően a fejlesztésre szánt lehetőség nagyon szegényesnek mondható. Álljon itt két szélsőséges példa:

1. Saját fotó: Fejlesztő-logopédiai helyiség!?

2. Saját fotó: Óvodai tornaterem

A gyerekek, mint általában minden mozgásos helyzetet, természetesen élvezték, de az oldáson, figyelmi funkciók lazításán és a motivációs bázis növelésén kívül más eredményt nem várhattam. További előnye volt még, hogy szorosabb kapcsolat alakult ki köztünk a sajátos és vidám perceket nyújtó közös élményeknek köszönhetően. A közös nevetés összehangolt és összehozott minket.

Intézményemben, a *Kaposvári Tankerület Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Fonyódi Tagintézménye Balatonlelle Telephelyén* több területen végzem munkámat: a nevelési tanácsadás keretében fejlesztő tevékenységet végzek, több évig általános és középfokú intézményekben is. Szakértői tevékenység feladataiban vizsgálatvezetőként is részt vállalom a kezdetek óta. Intézményünk feladatellátásába tartozik a korai fejlesztés, gyógypedagógiai tanácsadás feladatköre, amit munkaidőmben ugyancsak ellátok gyógypedagógus kollégáimmal együtt.

A fejlesztési tartalmak érdekében támogatást kaptam a mozgásfejlesztéssel összefüggő tanulmányaim bővítéséhez. Ezzel egyidőben az óvodai fejlesztő foglalkozások mozgástartalmú kiterjesztésének lehetőségével is élhettem. Az itt szerzett tapasztalataimat szeretném összefoglalni ebben a tanulmányban olyan formában, amelynek feltett szándéka a segítségnyújtás a mindennapi tevékenységhez.

HIVATKOZÁSOK JEGYZÉKE:

^I Magyar Gábor, *A Mozgáskotta Az ötlettől a módszerig* RAABE Kiadó, 2014

^{II} Rácz Katalin–F. Földi Rita–Barthel Betty: *A beszéd- és mozgásfejlődés összefüggései*
Gyógypedagógiai Szemle 40. évfolyam 2. szám, (2012 április-június) 136-145. old.

^{III} Nagyné K.I. (1997): *Mozgásfejlődés kisgyermekkorban*, MTE jegyzet, Exorg Kft., Budapest

^{IV} Marton-Dévényi É.–Szerdahelyi M.–Tóth G.–Keresztesi K. (1999): *Alapozó Terápia*
Fejlesztő Pedagógia, Különszám.

^V Piaget, J.–Inhelder, B. (2004): *Gyermeklélektan* Osiris kiadó, Budapest

^{VI} Goró Erzsébet (2018) *Testnevelés és módszertana* (blogbejegyzés) Letöltés
<http://ovodaivilag.hupont.hu/18/testneveles-modszertana>
2019.01.10.

^{VII} Porkolábné dr Balogh Katalin- dr Páli Judit -Pintér Éva - Szaitzné Gregorits Anna (1996):
Komplex Prevenció Óvodai Program (docplayer) Letöltés:
<https://docplayer.hu/1148352-Komplex-prevencios-ovodai-program.html>
2017.05.30.

^{VIII} Berghauer-Olasz Emőke (2013): *Fejlődéslélektan Jegyzet I.* (pdf dokumentum) Letöltés:
<http://genius-ja.uz.ua/sites/default/files/csatolmanyok/magyar-nyelvu-oktatasi-jegyzetek-es-magyar-nyelvu-szaknyelvi-szotarak-nyerteseinek-dokumentumjai-472/fejlodeslelektanijegyzet12mb.pdf>
2019.01.10.

^{IX} *Idegsejt*, A kép a Trinity College, Hartford, CT., elektronmikroszkópos laboratóriumának anyagából származik
Letöltés: 2019.01.30.

^x Tótszöllősy Tünde (é.n.): *A mozgás nagy hatalom az értelmi képességek fejlesztésében*
(blogbejegyzés) Letöltés:

<https://www.mozgasfejlesztes.hu/cikkek/>

2017.05.30.

^{xi} Eduline (2018. 02.26.): *Mindennapos testnevelés lesz az óvodákban? Ahhoz tornaszobákra is lenne szükség* Eduline Letöltés:

(Forrás Eduline

[https://eduline.hu/kozoktatas/mindennapos_testneveles_ovoda_velemenyek_T9X5FJ.\)](https://eduline.hu/kozoktatas/mindennapos_testneveles_ovoda_velemenyek_T9X5FJ.)

2019.01.10.

^{xii} Blythe S. G.: *Reflexek, tanulás és viselkedés Betekintés a gyermeki elmébe A tanulási és magatartási problémák nem-invazív megoldása*

Medicina Kk Zrt. Budapest 2015.

^{xiii} dr. József István (2009): *Fejlődépszichológia* Letöltés:

http://janus.ttk.pte.hu/tamop/kaposvari_anyag/jozsef_istvan/a_mozgsfejlde.html

2018.11.10.

^{xiv} dr. Dudás László (2000): *Mesterséges intelligencia* (pdf dokumentum) Letöltés:

<http://ait.iit.uni-miskolc.hu/~dudas/MIEAok/MIea9.PDF>

2019.01.07.

^{xv} dr. Király Tibor – dr. Szakály Zsolt (2011): *Mozgásfejlődés és a motorikus képességek fejlesztése gyermekkorban* Letöltés:

https://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/0025_Kiraly-Szakaly-

[Mozgasfejlodes es a motorikus kepessegek fejlesztese gyermekkorban/ch05.html#ftn.id501974](https://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/0025_Kiraly-Szakaly-Mozgasfejlodes_es_a_motorikus_kepessegek_fejlesztese_gyermekkorban/ch05.html#ftn.id501974)

2019.01.07.

^{xvi} Cziberéné Nohel Gizella (2013): *Testnevelés tantárgy-pedagógia I. Multimédiás tananyag tanítók számára* Letöltés:

[Az ismeretátadás legjellemzőbb módszerei a testnevelésben | Testnevelés tantárgy-pedagógia I.](#)

2019.01.10.

^{XVII} Aranyos István (é. n.): *A mindennapos egészségért* (docplayer) Letöltés:

<https://docplayer.hu/11131078-Aranyos-istvan-a-mindennapos-egeszsegert.html>

2019.01.08.

^{XVIII} Mondókák.net: *Mondókák, dalok, versek és mesék gyűjteménye* Letöltés:

<http://mondokak.net/kiszamolok.html>

2019.01.30.

^{XIX} Lakatos Katalin: *Az állapot és mozgásvizsgálat* BHRG Alapítvány 2008. 7. oldal

^{XX} Sipos Anita (2009): *Egyéni képességek fejlesztése óvodában – Játékgyűjtemény*

Nagymozgások fejlesztése (pdf dokumentum) Letöltés

http://www.szombathelyiovodak.hu/files/5217_egyeni_kepessegek_fejlesztese_az_ovodaban_ja.pdf

2019.01.10.

^{XXI} Baumstark Ágnes -Szűcs Zoltán (2013): *Bemelegítő gyakorlatsor*

<http://www.retter.hu/bemelegito.html>

2019.01.10.

^{XXII} Cziberéné Nohel Gizella- Hézsőné Böröcz Andrea (é.n.): *Gimnasztika*

Oktatásmódszertani segédanyag és gyakorlatgyűjtemény Letöltés:

http://www.jgypk.hu/tamop13e/tananyag_html/gimnasztika/1_tblzat_nyjt_hats_nyakgyakorlatok.html

2019.01.10.